

วารสารห้องสมุด

T.L.A. BULLETIN

ISSN 0857-0086

ปีที่ 61 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

รายนามคณะกรรมการบริหาร ประจำปี พ.ศ. 2558 - 2559

1. ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต	นายกสมาคม
2. ศาสตราจารย์สุวคนธ์ ศิริวงษ์วรวัฒน์	อุปนายก คนที่ 1
3. นางสาวเอมอร ต้นเถียร	อุปนายก คนที่ 2
4. นางสาวพูลสุข ปรีวัตรวรวุฒิ	ประธานแผนกวิชาการ คนที่ 1
5. ดร.ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล	ประธานแผนกวิชาการ คนที่ 2
6. นางวีระวรรณ วรรณโท	ประธานแผนกวิชาการ คนที่ 3
7. ดร.ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล	ประธานแผนกวารสารและสื่อวิชาการ คนที่ 1
8. นางพวงรัตน์ อินทรฤทธิ์	ประธานแผนกวารสารและสื่อวิชาการ คนที่ 2
9. นางสาวรุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน	ประธานแผนกมาตรฐานวิชาชีพ คนที่ 1
10. ดร.บุษกร เลิศวีระศิริกุล	ประธานแผนกมาตรฐานวิชาชีพ คนที่ 2
11. นางอังสนา เกิดบุญสง	ประธานแผนกมาตรฐานวิชาชีพ คนที่ 3
12. ดร.นฤมล รื่นไวย์	ประธานแผนกประชาสัมพันธ์ คนที่ 1
13. นางสาวเนาวรัตน์ ปัญญางาม	ประธานแผนกประชาสัมพันธ์ คนที่ 2
14. นางสาวสุกฤตา จงสมจิตต์	ประธานแผนกประชาสัมพันธ์ คนที่ 3
15. ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์	ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ คนที่ 1
16. นางกิ่งแก้ว อ่วมศรี	ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ คนที่ 2
17. รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน	ประธานแผนกวิจัยและพัฒนา คนที่ 1
18. นายสุรพล ฤทธิ์รวมทรัพย์	ประธานแผนกวิจัยและพัฒนา คนที่ 2
19. นางสาวกนกอร ศักดาเดช	ประธานแผนกหาทุน
20. นางหงษ์ลักษณ์ ชมพูพิทักษ์พงศ์	ปฏิคม คนที่ 1
21. นายยุทธนา ไอยราพรต	ปฏิคม คนที่ 2
22. นางสาวปรียาพร ฤกษ์พันธ์	นายทะเบียน คนที่ 1
23. นางสาวพิณทิมา เลิศสมบูรณ์	นายทะเบียน คนที่ 2
24. นางละเอียด ศรีวรรณท์	บรรณารักษ์
25. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา หาญพล	เหรัญญิก คนที่ 1
26. นางทิพภา ปลื้หะจินดา	เหรัญญิก คนที่ 2
27. นางสาวสุจิตร์ สุภาพ	เลขาธุการ คนที่ 1
28. นางสาวกรองกาญจน์ ถนอมพล	เลขาธุการ คนที่ 2

Thai Library Association

Under the Royal Patronage of H.R.H. Princess Mahachakri Sirindhorn

Executive Board of The Thai Library Association A.D.2015–2016

1. Professor Khunying Maenmas Chavalit President
2. Ms. Suwakhon Siriwongworawat Vice President 1
3. Ms. Aim-orn Tanthien Vice President 2
4. Ms. Poolsook Priwatworawute Chairperson of Professional Development and Training 1
5. Dr. Tatsanai Wongpisetkul Chairperson of Professional Development and Training 2
6. Ms. Weerawan Wannato Chairperson of Professional Development and Training 3
7. Dr. Tanomwong Lamyodmakpol Chairperson of T.L.A. Bulletin 1
8. Ms. Puangrat Intarit Chairperson of T.L.A. Bulletin 2
9. Ms. Rungtip Hovanotayan Chairperson of Library Standard 1
10. Dr. Busakorn Lertveerasirikul Chairperson of Library Standard 2
11. Ms. Angsana Kirdboonsong Chairperson of Library Standard 3
12. Dr. Narumol Ruenwai Chairperson of Customer Relation 1
13. Ms. Naowarat Panyagarm Chairperson of Customer Relation 2
14. Ms. Sukitta Jongsomjit Chairperson of Customer Relation 3
15. Dr. Prachark Wattananusit Chairpoerson Foreign Relation 1
16. Ms. Kingkaew Aumsri Chairperson Foreign Relation 2
17. Assoc. Prof. Dr. Namtip Wipawin Chairperson Research and Development 1
18. Mr. Surapol Ritruamsup Chairperson Research and Development 2
19. Ms. Kanok-on Sakdadate Hospitality 1
20. Ms. Nonglak Chompupatipong Hospitality 2
21. Mr. Yuthana Aiyarapoj Hospitality 3
22. Ms. Preeyaporn Rerkpinai Membership 1
23. Ms. Pintima Lertsomboon Membership 2
24. Ms. Laead Srivoranan Librarian
25. Assoc. Prof. Dr. Tasana Hanpol Treasurer 1
26. Ms. Tipbha Pleehajinda Treasurer 2
27. Ms. Suchit Suvaphab Secretary 1
28. Ms. Krongkran Thanompol Secretary 2

ประธานชมรมในสังกัด

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประธานชมรมบรรณารักษ์และนักเอกสารนานาชาติ (ชนช.)

นางสาวสุกฤตา (ประภาพร) จงสมจิตต์

Ms. Sukitta (Praphaporn) Jongsomjit

ประธานชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน (ชบร.)

นางอังสนา เกิดบุญสง

Ms. Angsana Kirdboonsong

ประธานชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ชบอ.)

นางสาวพิณทิมา เลิศสมบูรณ์

Ms. Pintima Lertsomboon

ประธานชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน (ชปช.)

นายยุทธนา ไอยราพรต

Mr. Yuthana Aiyarapoj

ประธานชมรมห้องสมุดเฉพาะ (ชพ.)

ดร.นฤมล รื่นไวย์

Dr. Narumol Ruenwai

ประธานชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (ชสบ.)

นางทิพภา ปลีหะจินดา

Ms. Tiphha Pleehajinda

ประธานชมรมเพื่อหอสมุดแห่งชาติ (ชหช.)

นางสาวกนกอร ศักดาเดช

Ms. Kanok-on Sakdadate

ประธานชมรมห้องสมุดเพื่อการอาชีพศึกษาและเทคโนโลยี (ชอท.)

นางนงลักษณ์ ชมพูพิทธิพงศ์

Ms. Nonglak Chompupatipong

วารสารห้องสมุด T.L.A. BULLETIN

ปีที่ 61 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560 ISSN 0857-0086

วารสารห้องสมุด เป็นวารสารวิชาการของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

TLA Bulletin published by Library Association of Thailand under the
Royal Patronage of H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn

วัตถุประสงค์/Aim & Scope

- ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ ความคิด ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
สารสนเทศศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- เผยแพร่การทดลอง การค้นคว้า และการวิจัยของสถาบันที่เกี่ยวข้อง
- เป็นสื่อกลางในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก
และผู้สนใจ

กำหนดออก/Frequency

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม)
2 issues / year (January - June, July - December)

ได้รับการดรรชนี/Indexing TCI กลุ่ม 1 (ตั้งแต่ มิถุนายน 2558-ธันวาคม 2562)

การเป็นสมาชิกวารสาร

ปีละ 250 บาท หรือ เล่มปลีกฉบับละ 130 บาท (รวมค่าจัดส่งทางไปรษณีย์)
250 baht / year, Single issue 130 baht

พิมพ์ที่ หจก. รวีน พรินติ้ง กรุป 11,13 ถนนประชาอุทิศ 6 ราษฎร์บูรณะ
กรุงเทพฯ 10140 โทรศัพท์ 02-873-0070-1

สำนักงาน/Office

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
1346 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ
กรุงเทพฯ 10240 โทรศัพท์ 02-734-9022-3
โทรสาร 02-734-9021
อีเมล tla2497@yahoo.com
line: tla2497

- ♦ บทความทุกเรื่องที่ยังพิมพ์จะได้รับการตรวจอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- ♦ ความคิดเห็นและบทความที่ปรากฏในวารสารนี้เป็นของผู้เขียน ซึ่งมีใช่เป็น
ความคิดเห็นของผู้จัดทำและมีใช่ความรับผิดชอบของสมาคมห้องสมุดฯ
- ♦ การนำบทความในวารสารนี้ไปตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตจากคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ
คุณหญิงแม่หมาส ลีละหุต ชาลิต

บรรณาธิการบริหาร

ดร.ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล

กองบรรณาธิการ / Editorial Board

ดร.ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล
ประธานแผนกวารสารและ
สื่อวิชาการคนที่ 1

นางพวงรัตน์ อินทรฤทธิ
โรงเรียนกำเนิดวิทย์
ประธานแผนกวารสารและ
สื่อวิชาการคนที่ 2

นายสุรพล ฤทธิ์ธรรมทรัพย์
โรงเรียนมหิตลวิทยาลัยสุรณ

ประธานแผนกวิจัยและพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ/peer review

ดร.ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์

นางพวงรัตน์ อินทรฤทธิ
โรงเรียนกำเนิดวิทย์

ดร. นฤมล รื่นไวย
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

รศ. ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ดร. ประจักษ์ วัฒนาสุทธิ
ข้าราชการบำนาญ กรมศิลปากร

รศ.ดร. ทศนา หาญพล
ข้าราชการบำนาญ มสธ.

บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา

นางสาวสุจิตรา สุภาพ

วารสารห้องสมุด

T.L.A. BULLETIN

สารบัญ

ปีที่ 61 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2560

บทบรรณาธิการ

Editor's Note

ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล

Tanomwong Lamyodmakpol

การอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ 1

Reading is the best way to acquire knowledge Professor Doctor Kaw Sawasdiapanich 1

พรณงาม แยมบุญเรือง

Punham Yamboonrung

การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

The Development of Bangkok Public Library Libraries 9

อนุรา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

Anura Sanitwong Na Ayutthaya

ระบบการศึกษาและบทบาทห้องสมุดประชาชนในประเทศเนเธอร์แลนด์

Dutch educational system and public library role in Netherland 19

สุรไกร นันทบุรมย์

Surakrai Nantaburom

ก้าวสู่ความเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมด้วยมาตรฐาน

ห้องสมุดสีเขียว โดยเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ 33

Moving forward the Learning Center for Energy and Environment in Accordance with

Green Library Standard by Green Library Network and Thai Library Association

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง , อารีย์ ธัญกิจจานุกิจ , ธนาภรณ์ ฉิมแพ และ รุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน

Rattanawan Mungkung , Aree Thunkijjanukij , Thanaporn Chimphae ,

Rungtip Hovanotayan

วารสารห้องสมุด
T.L.A. BULLETIN

สารบัญ

ปีที่ 61 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2560

<p>คลังข้อมูลดิจิทัลเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว King Chulalongkorn Digital Archives เบญจา รุ่งเรืองศิลป์ Benja Rungruangsilpa</p>	<p>47</p>
<p>แหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนสุดสร้างสรรค์ในประเทศไทย Creative Capital Market Learning Center นายเมฆินทร์ ลิขิตบุญฤทธิ์ Maykin Likitboonyarit</p>	<p>61</p>
<p>คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ</p>	<p>73</p>

บทบรรณาธิการ

“...หนังสือเป็นการสะสมความรู้และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างมาทำมา คิดมาแต่โบราณกาล จนทุกวันนี้ หนังสือจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นคล้ายๆ ธนาคารความรู้และเป็นอมสิน เป็นสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ ก้าวหน้าได้โดยแท้...” พระบรมราชาโชวาทพระราชทานแก่สมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ ทั่วประเทศ ในโอกาส ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท วันที่ 25 พฤศจิกายน 2514

บรรณาธิการขอฝากคุณครูและบรรณารักษ์ทุกคน ทำแผ่นป้ายข้อความอันเป็นมงคลยิ่งนี้ติดไว้ หน้าห้องสมุดและในห้องสมุด ในห้องเรียน เขียนติดกำแพงโรงเรียน ขึ้นป้ายใหญ่ๆ ให้อ่านกันถ้วนหมู่บ้าน บรรดาห้องสมุดที่เราพากันเพียรสร้างและดูแลจะได้มีผู้ใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาคนไทยและประเทศไทย อย่างยั่งยืนสืบต่อไป

บรรณาธิการขอแสดงความยินดีแก่ชาวกรุงเทพมหานครเมืองฟ้าอมรที่บัดนี้มีหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร เรียกภาษาอังกฤษว่า Bangkok City Library อยู่ตรงแหล่งพักของนักท่องเที่ยวต่างชาติพอดี คือสี่แยก คอกวัว ถนนราชดำเนิน ตรงปากถนนตะนาว ด้านหลังห้องสมุดคือถนนข้าวสาร บรรดาบรรณารักษ์เห็น แล้วก็อยากได้ “วิมานบรรณภพ” หรือสวรรค์ของหนังสือเช่นนี้ไปไว้ในสถานศึกษา หรือใกล้ๆ บ้าน ใกล้ๆ ที่ทำงานบ้าง แต่....สำคัญว่ามีคนเข้าไปใช้ตรงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหรือไม่ ระหว่างนี้ ก็ขอเชิญอ่าน บทความในวารสารฯ ฉบับนี้ เพื่อทราบว่า ห้องสมุดของโรงเรียนสังกัด กทม. เกือบ 500 โรงเรียน มี แนวทางการพัฒนา 9 ประการอย่างไรบ้าง ขนาดของห้องสมุดจะเล็กหรือใหญ่ไม่สำคัญ ขอให้ขยันจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มากและสม่ำเสมอเข้าไว้ เยาวชนและคนไทยทั้งหลายก็จะมีทั้งปัญญาและความสุขเพิ่มขึ้นเอง เราให้ความสุขกันเองได้โดยไม่ต้องหวังจากคนไม่รักการอ่าน

เรารู้กันมานานแล้วว่าห้องสมุดไม่ได้เป็นเพียงที่เก็บหนังสือ ถ้าเป็นเช่นนั้นบรรณารักษ์คงนั่งเฝ้า หนังสือกันไปจนเบื่ออาชีพนี้อย่างไม่ต้องไปดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศก็ได้ การดูงานให้คุ้มเงินหลวง เงินราษฎร์คือการนำตัวอย่างดีๆ มาทำ... เท่าที่จะทำได้...ในที่ที่แต่ละคนรับผิดชอบ...อย่างเต็มที่เต็มใจ

วารสารฯ ขยายภาพห้องสมุด หรือจะเรียกให้ทันสมัยว่า “แหล่งเรียนรู้” ก็ได้สามแห่งที่น่าดู น่าชม น่าเอาอย่าง คือ 1. จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2. ห้องสมุดสีเขียว ซึ่งบัดนี้มีบางแห่งที่พร้อมให้ไปดูงาน เช่น ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ รร.สา อำเภอสางค์ จังหวัดน่าน 3. แหล่งเรียนรู้ตลาดทุนสร้างสรรค์ ที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แม้ว่าจะประสงค์จะไปดูงานต่างประเทศโดยไม่เสียสตางค์ ก็อ่านเรื่องระบบการศึกษาและ บทบาทห้องสมุดประชาชนในประเทศเนเธอร์แลนด์

องค์กรส่งเสริมการอ่านที่ได้รางวัลจากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์ฯ พ.ศ. 2559 คือ มูลนิธิ
ศาสตราจารย์ ดร.ก้อง สวัสดิ์พาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน (มกสอ) มูลนิธิฯ นี้ทำอะไรบ้างจึงได้รางวัล
เชิดอ่านได้ในฉบับนี้ บรรณาธิการขอกระซิบบว่า สถานศึกษาทุกระดับหรือองค์กรใดที่จัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านดีเด่น ก็อยู่ในข่ายจะได้รับรางวัลจากมูลนิธิฯ เช่นกัน หากสงสัยว่าทำดีมานานแล้ว บัดนี้เด่นพอ
จะได้รางวัลหรือยัง ก็ติดต่อสมาคมห้องสมุดฯ ให้ตามไปชมได้

เราจะพบกันใต้ทุกงานที่มีกิจกรรมห้องสมุดและส่งเสริมการอ่าน เพราะการอ่านจะช่วยพาให้เรา
ร่ำรวยความรู้เหมือนมีบัญชีออมสิน และพาเราก้าวหน้าไปด้วยกัน สมดังพระบรมราโชวาทที่อัญเชิญมา
ข้างต้น

ด้วยรัก (การอ่าน) ตลอดไป

ดร.ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล และคณะบรรณาธิการ

Editorial Note

“Books are the collection of knowledge and everything created, worked and thought by human beings since ancient time until nowadays. So books are as important as knowledge bank and saving bank. Books are indeed, factors for human progress.” Royal speech given by King Rama 9 to members of The Thai Library Association, November 25, 1971 (BE.2514).

The editor would like all of Thai people to see this quotation in libraries, schools and every corner of every village so that our efforts as librarians in operating good libraries and training good readers become fruitful.

“Congratulations!” to Bangkokians for having Bangkok City Library. The BCL is situated near Khaosan Road, the area in which one finds foreign travellers’ popular hostels. Librarians may want to have one like this in their schools or in their communities, but the most important thing, in my humble opinion, is whether there will be many users or readers to utilize such an ideal library.

The articles waiting for you in this issue may provide some answers of how we should do to make progress in our profession as well as in promoting reading in Bangkok and in Thailand.

Bangkok Metropolitan is responsible for nearly 500 schools, all of which have libraries that must be improved by utilizing 9 strategies. The space does not matter as long as reading promotion activities are regularly carried on for students and the communities around the schools. Hopefully, Bangkok residents could increase intelligence and happiness by themselves without expecting help from those who do not love to read.

We have known for a long time that libraries are not just the place to store books. If that is the case, we do not need to travel around Thailand and in foreign countries for so called “academic observation.” After spending money and time for study tours, librarians should pick up practical examples to do our best wholeheartedly.

Three cases are introduced here as good examples: 1. Chulalongkorn Bunnalai at the Faculty of Arts, Chulalongkorn University; 2. Green Libraries such as the ones at Kasetsart University, Mahidol University and Sa School in Nan Province; 3. Creative Capital Market Learning Center, Stock Exchange of Thailand. Moreover, if looking for a good library outside Thailand, you may find some tips from “Netherland’s education system and public libraries.”

Professor Dr.Kaw Swasdipanich Reading Promotion Foundation (KRPF) is one of the best organizations in reading promotion activities thus, has received Kunying Manmas Chavalit Award 2016. Schools and organizations that put efforts in turning all members into good readers also worth an Outstanding Reading Promotion Award.

With love (reading) forever,
Dr.Tanomwong Lamyodmakpol & staff

การอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด

ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์

พรรณงาม แยมบุญเรือง

ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ อดีตอธิบดีกรมสามัญศึกษา และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 3 สมัย ได้เขียนข้อความนี้ไว้เมื่อหลายปีก่อนเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้เห็นความสำคัญของการอ่าน

ปี พ.ศ. 2535 ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีดำริให้จัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการอ่าน แต่ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการขณะนั้น (ดร.โกวิท วรพิพัฒน์) และคณะกรรมการจัดตั้งมูลนิธิ ได้หารือกับครอบครัวของท่านเพื่อจัดตั้งมูลนิธิ และได้ใช้ชื่อว่า “มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน” ได้จดทะเบียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2536 โดยผู้เริ่มก่อตั้งได้แก่ นายโกวิท วรพิพัฒน์ นายประพัฒน์ แสงวณิช นายพนม พงษ์ไพบูลย์ และนายบรรจง พงศ์ศาสตร์ มีทรัพย์สินเริ่มแรกเป็นเงินสด 2.75 ล้านบาท (จากเงินสด 250,000 บาท เงินบริจาคสดอภิรธรรมศพ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ 1.5 ล้านบาท และเงินบำเหน็จตกทอด 1 ล้านบาท)

มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน ได้ขับเคลื่อนและส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องกว่า 23 ปี โดยมีคณะกรรมการ เป็นอาสา อุทิศกำลังกาย กำลังใจ จัดกิจกรรมและจัดทำเอกสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อผลักดันเรื่องการอ่านและการส่งเสริมการอ่านแก่เยาวชน นักเรียน และนักศึกษาด้วยความเสียสละมาอย่างต่อเนื่อง

Reading is the best way to acquire knowledge Professor Doctor Kaw Sawasdipanich

Punham Yamboonrung

“Reading is the best way to acquire knowledge.” Professor Doctor Kaw Sawasdipanich, former Director General of General Education Department who had served three terms as Minister of Education, has written this quote several years ago to address the importance of reading. Serving as the Minister of Education in the year B.E. 2535, Professor Doctor Kaw was planning to establish a reading promotion foundation. Unfortunately, he passed away. The Permanent Secretary then, Dr. Kowit Worapipat and the committee concurred with Professor Doctor Kaw’s notion. The founding members conferred with the Sawasdipanich family on establishing the foundation under the name *“Professor Doctor Kaw Sawasdipanich Reading Promotion Foundation (KRPF)”* The foundation was registered as a legal entity on July the 2nd B.E. 2536, whose founding members included Mr. Kowit Worapipat, Mr. Prapat Saengwanich, Mr. Phanom Pongpaiboon, and Mr. Banchong Pongsart. The foundation has a starting grant total of 2.75 million baht, comprised of 1.5 million baht from donation, 1 million baht from Doctor Kaw’s survivorship pension, and 250,000 baht cash)

KRPF has continued operating for the past 23 years with the hard work of the volunteer members to develop educational material and organize events and activities to inspire, motivate, and empower students and youths through reading.

การอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์

พรรณงาม แยมบุญเรือง¹

“การอ่าน เป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด”

ประโยคแสดงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ อดีตอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 3 สมัย ได้เขียนไว้เมื่อหลายสิบปีก่อน เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้เห็นความสำคัญของการอ่าน

ที่ผ่านมา ทราบกันว่า ประชาชนชาวไทยอ่านหนังสือกันน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับชาติอื่นๆ มีผู้วิจัยรายงานไว้ว่าคนไทยอ่านหนังสือปีละไม่ถึง 10 บรรทัด ถึงแม้ปัจจุบันสถิติการอ่านหนังสือของคนไทยจะดีขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มิชอบอ่านหนังสือที่รับผิดชอบ พัฒนาประเทศด้านต่างๆ ยังอ่านหนังสือน้อยอยู่

เมื่อศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ ยังมีชีวิตอยู่ ท่านได้แสดงวิสัยทัศน์เรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน ท่านได้ฝากเรื่องสำคัญไว้ก่อนถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2536 คือความคิดและการวางรากฐานในการก่อตั้งมูลนิธิเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการอ่าน แนวคิดสำคัญนี้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ซึ่งเห็นชอบให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้ พ.ศ. 2552 - 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน

ความเป็นมาของมูลนิธิ

เมื่อกลาง พ.ศ. 2535 ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการครั้งที่ 3 ได้มีดำริให้จัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการอ่าน แต่การจดทะเบียนมูลนิธิยังไม่แล้วเสร็จ ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการขณะนั้น (ดร.โกวิท วรพิพัฒน์) และคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งมูลนิธิ ได้หารือกับครอบครัวของ ดร.ก่อ และเห็นชอบให้ปรับปรุงการดำเนินงานจัดตั้งมูลนิธิ โดยใช้ชื่อว่า **มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน** ชื่อย่อภาษาไทย **มกสอ** ชื่อภาษาอังกฤษ **Professor Doctor Kaw Sawasdiapanich Reading Promotion Foundation** ชื่อย่อภาษาอังกฤษ **KRPF** มีเครื่องหมายของมูลนิธิเป็นภาพคนอ่านหนังสือในกรอบวงกลม ด้านบนเป็นอักษรย่อ ชื่อมูลนิธิภาษาไทย **มกสอ** ด้านล่างเป็นอักษรย่อชื่อมูลนิธิภาษาอังกฤษ **KRPF** ออกแบบโดยนายณรงค์ แก้วสว่าง นักวิชาการช่างศิลป์ ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ ผู้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนใบอนุญาต คือ นายโกวิท วรพิพัฒน์ และจดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

¹ ข้าราชการบำนาญ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2536 ผู้เริ่มการได้แก่ นายโกวิท วรพิพัฒน์ นายประพัฒน์ แสงวณิช นายพนม พงษ์ไพบูลย์ และนายบรรจง พงศ์ศาสตร์ทรัพย์สินของมูลนิธิมีทุนเริ่มแรกเป็นเงินสดจำนวน 2,750,000 บาท (สองล้านเจ็ดแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) แหล่งที่มา คือ เงินสดที่มีอยู่เดิม 250,000 บาท เงินบริจาค ในงานสวดพระอภิธรรมศพ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ จำนวน 1,500,000 บาท เงินบำเหน็จตกทอดของ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ จำนวน 1,000,000 บาท

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

1. ส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเองของเยาวชนและประชาชน
2. ส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนรักการอ่าน
3. ส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนเข้าใจ และมีความสามารถในการอ่านหนังสือแบบต่างๆ
4. ส่งเสริมการอ่านและพูดภาษาไทยด้วยสำเนียงที่ถูกต้อง
5. ส่งเสริมการผลิตหนังสือที่มีคุณภาพ
6. ร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน
7. ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
8. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) เป็นเวลา 23 ปี มูลนิธิฯ ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง มีหน่วยงาน องค์กร และสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนส่งเสริม ด้านการส่งเสริมการอ่านจำนวนมากบางแห่งได้ดำเนินการต่อมาเป็นอย่างดีแต่บางแห่งไม่ได้ดำเนินการต่อ ทำให้การส่งเสริมการอ่านขององค์กรนั้นหยุดชะงักไป

กิจกรรมของมูลนิธิ กิจกรรมหลักๆ ได้แก่

1. การสรรหาหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และมอบเงินสนับสนุนการดำเนินงานพร้อมประกาศเกียรติคุณ
2. การประกวดสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
3. ส่งเสริมการอ่านและการเขียน
4. จัดพิมพ์หนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน
5. กิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

1. การสรรหาหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่กำหนดระยะเวลา และไม่กำหนดเฉพาะโรงเรียนเท่านั้น แต่จะมีการสรรหาหน่วยงาน องค์กร หรือ สถาบันต่างๆ ทุกประเภท เช่น วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์ ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายหนังสือ รัฐวิสาหกิจ หน่วยราชการ หรือองค์กรต่างๆ ฯลฯ ที่มีผลงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ดีเด่น หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สมควรยกย่องให้เป็นแบบอย่างและเผยแพร่สู่สาธารณชน การสรรหาดำเนินการโดย คณะกรรมการมูลนิธิฯ บุคคลทั่วไปจะร่วมสรรหาด้วยก็ได้ โดยเสนอชื่อโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงาน องค์กร หรือ สถาบันที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ดี หรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยส่งข้อมูลที่ดำเนินการไปแล้ว กิจกรรมในปัจจุบัน และโครงการที่จะทำต่อเนื่อง ไปยังมูลนิธิ เมื่อคณะกรรมการ

พิจารณาเห็นสมควรมอบรางวัล ก็จะมอบเงินและประกาศเกียรติคุณให้แก่ หน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันนั้นๆ คณะกรรมการพิจารณาให้รางวัลเป็นระยะๆ ปีละประมาณ 3 - 4 ครั้ง ตามความเหมาะสม การมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณครั้งแรก คือเมื่อ พ.ศ. 2538 มูลนิธิได้มอบให้แก่ “โครงการเปิดโลกความรู้” ของ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 6 กรกฎาคม 2538 ณ บ้านหนังสือ ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร

ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการได้พิจารณาสรรหาหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น มอบเงิน 10,000-15,000 บาท และใบประกาศเกียรติคุณให้แก่หน่วยงาน และมอบใบประกาศเกียรติคุณให้แก่บุคลากรที่ดำเนินงานด้วย ได้แก่ มูลนิธิเด็ก โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 27 (หนองคาย) โรงเรียนแจรงร้อนวิทยา (กรุงเทพฯ) โรงเรียนเมืองนราธิวาส (นราธิวาส) โรงเรียนบ้านริมใต้ (เชียงใหม่) โรงเรียนชมเชยสิริอนุสรณ์ (กรุงเทพฯ)

พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2558 ได้มอบใบประกาศเกียรติคุณและเงินให้แก่สถานศึกษาและองค์กรที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งจัดอบรมเรื่องการส่งเสริมการอ่านให้แก่โรงเรียนต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนแม่แจ่มปริยัติศึกษา (เชียงใหม่) โรงเรียนบ้านริมใต้ โรงเรียนโพนเมืองประชารัฐ “ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ อนุสรณ์” (ร้อยเอ็ด) โรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย (ร้อยเอ็ด) ห้องสมุดโรงเรียนวัดทุ่งชิงหิ้ง (พัทลุง) บริษัท ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) โรงเรียนเซนต์คาเบรียล (กรุงเทพฯ) โรงเรียนบ้านหนองพลับ (ประจวบคีรีขันธ์) โรงเรียนสะบาย้อยวิทยา (สงขลา) โรงเรียนบ้านเขาโป่ง (ประจวบคีรีขันธ์) โรงเรียนวัดสุวรรณาคี (สุพรรณบุรี) โรงเรียนบ้านแม่สาว (เชียงใหม่) โรงเรียนบ้านหัวหมอน (นครนายก) โรงเรียนบ้านซับผักกาด (นครสวรรค์) โรงเรียนนิตยาสาธิต (ภูเก็ต) โรงเรียนเทพเสนาอนุสรณ์ (กรุงเทพฯ) โรงเรียนวัดไทร (ลีนศึกษาลัย - นครปฐม) โรงเรียนวัดอินทาราม (กาญจนบุรี) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน (กาญจนบุรี) โรงเรียนบ้านหัวขัว (มหาสารคาม) โรงเรียนบ้านท่าเรือ (ภูเก็ต) โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน (กรุงเทพฯ) โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง - สมุทรสาคร)

นอกจากกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ยังมีโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการพัฒนาห้องสมุดและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อาทิ

- มอบเงินให้ห้องสมุดโรงเรียนหนองใหญ่ (เลย)
- มอบเงินให้โรงเรียนวัดใหม่ (นครศรีธรรมราช) เพื่อจัดซื้อหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ห้องสมุดโรงเรียน
- มอบเงินให้โรงเรียนบ้านป่าตอง โรงเรียนบ้านน้ำริน โรงเรียนบ้านศาลา และโรงเรียนบ้านแม่สาว (เชียงใหม่)

2. การประกวดสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น

เป็นโครงการประกวดและมอบรางวัลให้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ดีเด่น ดังนี้

2.1 จัดประกวดสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2538) ดำเนินการโดยการขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขต

การศึกษา 1-12 ให้คัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกสังกัด เขตการศึกษาละ 10 โรงเรียน และเสนอชื่อโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน พร้อมทั้งรายละเอียดของโครงการส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนได้จัดทำไปแล้ว และกำลังดำเนินการต่อเนื่องอยู่เพราะได้ผลดี หรือหากยังไม่ได้ดำเนินการจะเสนอโครงการที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อเข้าประกวดก็ได้ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ และผลการดำเนินงาน ซึ่งแสดงให้เห็นความสำเร็จ หรือผลที่จะได้รับจากการดำเนินงาน คือ การที่เยาวชนและประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ให้คัดเลือกโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร สังกัดละ 8 โรงเรียน รวม 20 โรงเรียน เพื่อนำมาพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับรางวัล 1 โรงเรียน ผลการพิจารณาตัดสินคือ ได้สถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น เขตการศึกษาละ 1 โรงเรียน และกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน รวม 13 โรงเรียน โรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่านโรงเรียนละ 10,000 บาท พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ

2.2 จัดประกวดสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2541) ได้พัฒนาขึ้นมาจากการคัดเลือกสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น ครั้งที่ 1 โดยมีหลักการคล้ายคลึงกัน แต่มีการเพิ่มเติม คือ โรงเรียนที่ได้รับรางวัลในแต่ละเขตการศึกษา และกรุงเทพมหานคร แยกเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (รวมอาชีวศึกษา) ดังนั้น จึงมีรางวัลทั้งสิ้น 26 รางวัลได้รับเงินโรงเรียนละ 10,000 บาท รวมเป็นเงิน 260,000 บาท พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ

2.3 จัดประกวดสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น ครั้งที่ 3 (พ.ศ. 2543-2544) เป็นกิจกรรมที่จัดต่อเนื่อง ในครั้งนี้มูลนิธิได้เพิ่มขอบข่ายการดำเนินงานให้ครอบคลุมโรงเรียนมากขึ้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (รวมอาชีวศึกษา) โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และเทศบาลทั่วประเทศ ให้คัดเลือกโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น สังกัดละ 1 โรงเรียน จากนั้นมูลนิธิแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาตัดสินโครงการที่ส่งมา และประกาศผลการตัดสินเป็นเขตการศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา 13 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา (รวมอาชีวศึกษา) 13 โรงเรียน รวมทั้งหมด 26 โรงเรียน ได้รับรางวัลเป็นเงินโรงเรียนละ 10,000 บาทพร้อมใบประกาศเกียรติคุณ

3. การส่งเสริมการอ่านและการเขียน

เป็นกิจกรรมที่มูลนิธิร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่ส่งเสริมและสนับสนุนการอ่านและการเขียน เริ่มแรกดำเนินงานเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2538 มูลนิธิได้ร่วมกับสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มอบรางวัลผู้ชนะการประกวดเรื่องสั้นตามหัวข้อสำนวนและสุภาษิต และจัดสัมมนาเรื่อง “วรรณกรรมในยุคโลกาภิวัตน์ควรให้อะไรแก่ผู้อ่าน” ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2550 จัดกิจกรรมในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดอบรมเรื่อง “การสอนอ่านจับใจความ

อ่านคิดวิเคราะห์/สังเคราะห์” จำนวน 2 ครั้ง คือ วันอาทิตย์ที่ 1 เมษายน 2550 สำหรับระดับประถมศึกษา และวันอังคารที่ 3 เมษายน 2550 สำหรับระดับมัธยมศึกษา มีผู้เข้ารับการอบรมรวม 100 คน

4. การจัดพิมพ์หนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน

มูลนิธิได้รวบรวม จัดพิมพ์ และจัดจำหน่ายหนังสือผลงานเขียนของ ศาสตราจารย์ ดร.ก้องสวัสดิ์พาณิชย์ เพื่อเผยแพร่ทัศนะที่เกี่ยวกับการศึกษา การใช้ภาษาไทย และการส่งเสริมการอ่าน รวม 3 เล่ม ได้แก่ 1 **เกร็ดการศึกษา** รวมบทความ 9 เรื่องที่ผู้ใช้ภาษาไทยทุกคนควรอ่าน บทความของท่านเป็นเรื่องจริงจากการศึกษา การคิดค้นคว้า ทดลองและประสบการณ์ของท่านเอง ดังนั้น แนวคิดและแนวปฏิบัติในแต่ละบทแต่ละตอนจึงเข้าใจง่าย ทำได้จริง เล่มที่ 2 คือ **อีสานเมื่อวันวาน** มีเนื้อหาเกี่ยวกับวันวานและวันนี้ของอีสานว่าเหมือนกันหรือต่างกันในเรื่องใด ผู้เขียนเป็นคนอีสานที่ภูมิใจในการพัฒนาชีวิตของตนเองที่สุด เมื่อผนวกกับความจำอันเลิศและมีวรรณศิลป์อย่างเอกในการเล่าเรื่องจึงเป็นหนังสือที่อ่านสนุกและได้สาระ เล่มที่ 3 คือ **หลายเรื่อง** เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลในทุกวงการ อ่านได้ทุกวัย ทุกเพศ ทุกอาชีพ อ่านแล้วอารมณ์ดีมีความรู้ ส่วนหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่มูลนิธิจัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2557 โดยบริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด ร่วมมือในการจัดพิมพ์และเผยแพร่ คือเรื่อง **นิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคติธรรม** เป็นหนังสือรวมนิทานที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่งเข้าประกวดและได้รับรางวัล รวมจำนวน 18 เรื่อง พิมพ์ 4 สี พร้อมภาพประกอบสวยงาม เหมาะสำหรับเด็กและวัยรุ่น

5. กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

5.1 สนับสนุนพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้เป็นแหล่งสะสมและค้นคว้าข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผ้าไทยในภาคอีสาน ตามดำริของศาสตราจารย์ ดร.ก้องสวัสดิ์พาณิชย์ โดยมอบเงินให้จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ และตู้เก็บหนังสือ/เอกสาร รวมเป็นเงิน 95,000 บาท นอกจากเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแล้ว ห้องสมุดนี้ยังจะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกและกระตุ้นให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปรักการอ่าน สนใจข่าวสารความเคลื่อนไหวในแวดวงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และท่วงทေးศิลปวัฒนธรรมในภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ มูลนิธิฯ ยังมอบเงินสนับสนุนการรับนิตยสารตามความต้องการของพิพิธภัณฑ์ฯ ปีละประมาณ 4,000 กว่าบาท อีกด้วย

5.2 สนับสนุนบุคลากรเพื่อร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ การส่งเสริมการอ่าน มูลนิธิได้สนับสนุนครูอาจารย์จากโรงเรียนที่เคยได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น จำนวน 5 คน ให้เข้าร่วมประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ ครั้งที่ 65 เมื่อวันที่ 20-28 สิงหาคม 2542 ณ ศูนย์ประชุมแสดงสินค้านานาชาติกรุงเทพมหานคร (BITEC) เป็นเงินค่าลงทะเบียนคนละ 8,000 บาท รวมเป็นเงิน 40,000 บาท เพื่อช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านห้องสมุดและการส่งเสริมการอ่าน

5.3 จัดประกวดบทความส่งเสริมการอ่าน มีผลงานได้รับรางวัล 7 เรื่อง เมื่อวันศุกร์ที่ 5 สิงหาคม 2548 ได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานห้องสมุด” และมอบรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวด ณ โรงแรมแม็กซ์ ถนนพระราม 9

5.4 จัดหาทุนจัดพิมพ์หนังสือ ชุด **วิทยาศาสตร์สำหรับเยาวชน** ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยโดยขอรับบริจาคจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจำนวน 2 ล้านบาท และขอความร่วมมือจากบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้จัดส่งหนังสือ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย จำนวน 7,000 ชุด ไปยังโรงเรียนทั่วประเทศรวม 1,800 โรงเรียน

นอกจากนั้น มูลนิธิยังได้มอบเงินสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอ่านอีกหลายกิจกรรม เช่น มอบเงินสนับสนุนโครงการ “เทคนิคการเล่านิทานกับการส่งเสริมการอ่าน และปฏิบัติการนิทานผ้ากันเปื้อน” ให้แก่โรงเรียนบ้านหนองพลับ (ประจวบคีรีขันธ์)

จัดซื้อหนังสือให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (เชียงใหม่)

มอบหนังสือที่มูลนิธิจัดพิมพ์ จำนวน 3 รายการ คือ **อีสานเมื่อวันวาน หลายเรื่อง** และ **เกร็ดการศึกษา** ให้แก่โรงเรียน 79 โรงเรียน ละ 5-10 ชุด ตามความเหมาะสม

ทอดผ้าป่าหนังสือ ให้แก่โรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และโรงเรียนหนองรีประชานิมิต (กาญจนบุรี)

มอบหนังสือที่มูลนิธิจัดพิมพ์ จำนวน 3 รายการ ให้ห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ใน 20 จังหวัดภาคอีสาน (1,169 โรงเรียน) โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (46 โรงเรียน) และโรงเรียนภาคกลางกับภาคเหนือ อีกจำนวนหนึ่ง

จัดซื้อนิตยสาร **Advanced Thailand Geographic** จำนวน 15 ชุด เพื่อบริจาคให้โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนทักษิณ และกลุ่มโรงเรียนบรรพตพัฒนา สถานพินิจหญิง โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดแม่ริมในอำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่ รวม 15 โรงเรียน

พ.ศ. 2556 มูลนิธิได้จัดประกวดนิทานคุณธรรม มีผลงานที่ได้รับรางวัลทั้งสิ้น 19 เรื่อง มอบเงินรางวัลแก่ผู้เขียน รวมทั้งสิ้น 160,000 บาท และได้จัดพิมพ์รวมเล่มเผยแพร่ โดยบริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

พ.ศ. 2558 จัดประกวดเรื่องสั้นสำหรับเยาวชน มีเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัล ระดับมัธยมศึกษา 12 เรื่อง ระดับปวส. และปริญญาตรี 1 เรื่อง มูลนิธิมอบเงินรางวัลทั้งสิ้น 110,000 บาท

ใน พ.ศ. 2559 มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พิจารณาคัดเลือกให้มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน ได้รับรางวัล “ศาสตราจารย์ คุณหญิงแม่มาส ขวลิต” ประจำปี 2559 เนื่องจากเป็นองค์กรที่ทำความดีเพื่อสังคมด้านการพัฒนาห้องสมุด เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติที่มูลนิธิได้ดำเนินการส่งเสริมกิจการห้องสมุดและส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องยาวนาน ด้วยวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์

ที่ทำการมูลนิธิ อยู่ที่ อาคาร สพฐ. 3 ชั้น 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 คณะกรรมการมี 11 คน ประกอบด้วย นายประพัฒน์ แสงวณิช เป็นประธาน และนายศิโรตม์ สวัสดิ์พาณิชย์ ทายาท ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีกรรมการอีก 9 คน ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามเจตนารมณ์ของ ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ ที่มุ่งหมายให้การอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุดของเยาวชนไทยและสังคมไทยสืบไป

การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

อนุรา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในความรับผิดชอบ 437 โรงเรียนนโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างชัดเจน โดยให้ทุกโรงเรียนเปิดห้องสมุดเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยให้เป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575) ในประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน ได้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาคนในสองแนวทางใหญ่ คือ ให้กระจายโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมและเสมอภาค และ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยให้ห้องสมุดของโรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพ โอกาส และสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการเติมเต็มการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็น “การศึกษาตลอดชีวิต” วันที่ 8 มิถุนายน 2553 กรุงเทพมหานคร ได้ประกาศมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ตลอดจนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ดำเนินงานห้องสมุดในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้ง 9 ประการที่กำหนดไว้

บรรณารักษ์จึงควรร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ เพื่อจัดทำแผนงานการใช้หลักสูตร ต้องมีความรู้และทักษะการจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งยังใช้สื่อทุกประเภทได้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ บรรณารักษ์ควรเป็นผู้นำรณรงค์ส่งเสริมการอ่านด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจึงจะสัมฤทธิ์ผล

The Development of Bangkok Public Library Libraries

Anura Sanitwong Na Ayutthaya

Bangkok Metropolitan is responsible for 437 schools in Bangkok. All of the schools have to include reading promotion policy by turning library into education center both for the school and the community. According to the long-term plan, Bangkok Reading City 20 years (2013-2032) school libraries must work for human development in two ways: providing equal and fair educational opportunities to all students, and improving the quality of education. In order to improve the quality of education all school libraries must be learning resources for students, teachers, school administrators, parents and communities. The target groups therefore, would help enhance the quality, opportunity and participation in education development. Non-formal education and informal education should become "life-long education." On June 8, 2553 (2010) Bangkok Metropolitan Administration announced standard school library with the definitions of vision, mission and objectives, as well as giving strategies to be used as the standard criterion for all school libraries. Nine objectives must be accomplished, so librarians have to cooperate with school administrators and teachers to plan for the curriculum. Librarians must have knowledge and skills in procurement and using all information technology and resources. Additionally, all librarians should be leaders for reading promotion with full and continuing support from the administrators. With all of the mentioned factors, the Bangkok Metropolitan school library development will be successful.

การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

อนุรา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา¹

การจะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จก็ต้องทำงานเชิงรุก เข้าหาลูกค้า นำเสนอสิ่งใหม่ๆ เพราะการที่ลูกค้าสนใจเข้ามาเลือกดูสินค้า มาซื้อสินค้า ก็ถือว่าประสบความสำเร็จ หากเปรียบห้องสมุดเป็นเหมือนกับบริษัท บรรณารักษ์ก็เหมือนนักธุรกิจขายตรง ต้องนำเสนอสินค้าให้ตรงใจลูกค้า หากได้ลูกค้าเพิ่ม ก็นับว่างานของเราประสบความสำเร็จนั่นเอง

กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในความรับผิดชอบ 437 โรงเรียน กระจายอยู่ในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต มีตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนเรียนร่วม (เด็กพิเศษ) มีโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 432

โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 109 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 9 โรงเรียน เปิดสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 โรงเรียน และโรงเรียนที่เปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) จำนวน 122 โรงเรียน (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2559) โรงเรียนเหล่านี้ได้ดำเนินตามนโยบายจัดโครงการมากมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน เช่น โครงการโรงเรียนรักการอ่าน โครงการอ่านสร้างสุขในโรงเรียนและสถานศึกษา โครงการสถานศึกษาต้นแบบชุมชนอ่านสร้างสุข โครงการอ่านสร้างสุขยกกำลังสุขในสถานศึกษาและชุมชน โครงการหนึ่งเล่มหนึ่งเรื่อง (ONE BOOK ONE PLAY) ฯลฯ ทั้งนี้ เนื่องจากกรุงเทพมหานคร มีนโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างชัดเจน ให้ทุกโรงเรียนเปิดห้องสมุดเพื่อการศึกษาให้ครบทุกโรงเรียน พร้อมทั้งให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยเปิดให้เป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ และศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน

นอกจากนี้ ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน ได้ให้ความสำคัญเพื่อพัฒนามนุษย์ในสองแนวทางใหญ่ คือ

1. กระจายโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม และเสมอภาค หมายถึง การจัดการศึกษาให้เยาวชน

อย่างทั่วถึง โดยไม่แบ่งแยกตามความแตกต่างทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม และศาสนา

¹ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ หมายถึง การจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีจิตสำนึก รักชุมชนและประเทศชาติบ้านเมือง ห่วงแค้นและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเอง มีคุณธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงตัวได้ ห้องสมุดของโรงเรียน จะต้องเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ครู

ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพ โอกาส และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการเติมเต็มการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็น “การศึกษาตลอดชีวิต”

ดังนั้น จึงมีอาจปฏิเสธได้เลยว่า ห้องสมุดคือหัวใจของการพัฒนาศักยภาพในทุกด้าน กว่า 10 ปีแล้ว ที่สำนักการศึกษาได้ริเริ่มโครงการเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องและจริงจัง หากเป็นอายุของคนๆ หนึ่ง ก็คงจะอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น คงไม่สายเกินไปที่เราจะบอกว่า การจะส่งเสริมการอ่านให้ประสบความสำเร็จได้นั้น โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องติดตาม บุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมกันขับเคลื่อนและเป็นแบบอย่างที่ดี แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วันที่ 8 มิถุนายน 2553 กรุงเทพมหานคร ได้ประกาศมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ตลอดจนยุทธศาสตร์ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

วิสัยทัศน์ : ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่สังคม
พันธกิจ

1. พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. พัฒนานักเรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีทักษะการเข้าถึงสารสนเทศ
3. พัฒนาบริการสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ
4. ดำเนินการบริหารจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. พัฒนาบุคลากรห้องสมุดให้มีศักยภาพและสมรรถภาพทางวิชาการและวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
2. เพื่อให้ให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีศักยภาพและสมรรถภาพทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสม

3. เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการห้องสมุดอย่างทั่วถึง สามารถสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว
4. เพื่อให้มีการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ยุทธศาสตร์

1. กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาห้องสมุด
2. ให้มีรายวิชาการความรู้ด้านสารสนเทศ จัดสอนแก่นักเรียนทุกระดับชั้นโดยครูบรรณารักษ์ ซึ่งรายวิชาดังกล่าวกำหนดให้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
3. จัดให้มีการสอนการเรียนรู้สารสนเทศอย่างไม่เป็นทางการแก่นักเรียนทุกระดับชั้น โดย ครูบรรณารักษ์
4. จัดให้มีความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับครูบรรณารักษ์ในการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
5. จัดให้มีการประกันคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ กรุงเทพมหานคร ยังได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. หลักการ

ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดห้องสมุดโรงเรียนขึ้น ประกอบด้วย อาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศ วัสดุครุภัณฑ์ บุคลากร และงบประมาณ เพื่อให้ห้องสมุดโรงเรียนสามารถบริการนักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นแหล่งวิทยาการที่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1.1 สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร และนโยบาย ของกรุงเทพมหานคร
- 1.2 เป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า แก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน
- 1.3 ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามความสนใจ ความต้องการและความสามารถของตน
- 1.4 ให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.5 เตรียมนักเรียนให้มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อให้เข้าใจวิธีการใช้ห้องสมุด
ทั่วไป

1.6 ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ครูในการเลือกและใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพ

1.7 เตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อประโยชน์ต่อการค้นคว้าอย่างเพียงพอ

1.8 จัดทำเครื่องมือช่วยการค้นคว้าและให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.9 ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ วัสดุครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ของ
ห้องสมุดโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี

2. การบริหารงานห้องสมุด

ให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุ
บทบาทและหน้าที่ตามที่กล่าวข้างต้น โดยโครงสร้างของคณะกรรมการเป็นดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นที่ปรึกษา

2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ
เป็นประธาน (กรณีไม่มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ
ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายวิชาการ)

2.3 ครูผู้ปฏิบัติการในโรงเรียนเป็นกรรมการ
(จำนวนตามขนาดโรงเรียน ขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ขนาดกลาง
จำนวน 2 คน ขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน และขนาดใหญ่พิเศษ
จำนวน 4 คน)

2.4 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน เป็นกรรมการ

2.5 ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ จำนวน 1 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. บุคลากร

ห้องสมุดต้องมีบุคลากรซึ่งมีคุณสมบัติและจำนวน ดังนี้

3.1 ครูบรรณารักษ์ ต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต่าระดับปริญญาตรีทางด้านบรรณารักษ์
และ/หรือสารสนเทศ และมีคุณวุฒิด้านการศึกษาอย่างน้อย 1 คน โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 400 คน
ให้มีผู้ช่วยครูบรรณารักษ์เพิ่มขึ้นอีก 1 คน โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 800 คน ให้มีครูบรรณารักษ์
อย่างน้อย 2 คน และมีผู้ช่วยครูบรรณารักษ์อย่างน้อย 2 คน

3.2 ผู้ช่วยครูบรรณารักษ์ ต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต่าระดับปริญญาตรีสาขาใดๆ และ
ต้องผ่านการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 60 ชั่วโมง

3.3 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้โปรแกรมห้องสมุด
อัตโนมัติและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ใช้ในงานห้องสมุด

4. ทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือช่วยค้น

4.1 กำหนดนโยบายการจัดการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

4.1.1 จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบ และสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ

4.1.2 ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นหนังสือ ให้จัดซื้อชื่อเรื่องละไม่เกิน 10 ฉบับ

4.2 จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ และอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

4.2.1 มีหนังสือสารคดีและหนังสือประกอบการเรียนที่ไม่ใช่แบบเรียนสำหรับนักเรียน ไม่น้อยกว่า 10 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน

4.2.2 มีหนังสือสารคดีวิชาการสำหรับครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 15 ชื่อเรื่อง ต่อครู 1 คน

4.2.3 มีวารสารวิชาการสำหรับนักเรียนไม่น้อยกว่า 7 เรื่อง

4.2.4 มีหนังสือพิมพ์ไว้บริการไม่น้อยกว่า 2 ชื่อเรื่อง

4.2.5 จัดให้มีสื่อโสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ จำนวนตามความเหมาะสม

4.2.6 จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้งานดำเนินงานห้องสมุด โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ และเพื่อใช้ในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ โดยจัดเป็นระบบ (LAN) ภายในห้องสมุด และมีเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 3 เครื่อง เครื่องหนึ่งเป็นเซิร์ฟเวอร์ อีก 2 เครื่อง สำหรับให้นักเรียนใช้สืบค้น

4.2.7 ห้องสมุดที่ยังไม่พร้อมในการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ต้องจัดทำบัตรรายการเพื่อให้เป็นเครื่องช่วยค้นให้แก่นักเรียน

5. งบประมาณ

5.1 ห้องสมุดที่ยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานกรุงเทพมหานครสนับสนุนจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาห้องสมุดให้ถึงเกณฑ์มาตรฐาน

5.2 ห้องสมุดที่ได้เกณฑ์มาตรฐาน สำนักการศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณห้องสมุดประจำปี อย่างน้อยร้อยละ 10 จากงบประมาณรายหัวในส่วนของงบอุดหนุนรัฐบาล

6. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์

6.1 ที่ตั้ง ควรอยู่ในบริเวณที่สะดวกต่อการเข้ามาใช้บริการ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย

6.2 ขนาด โรงเรียนขนาดเล็ก ต้องมีพื้นที่อย่างต่ำ 1 ห้องเรียน ขนาดกลาง อย่างต่ำ 2 ห้องเรียน ขนาดใหญ่ อย่างต่ำ 3 ห้องเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ อย่างต่ำ 4 ห้องเรียน

6.3 บรรยากาศ

6.3.1 ห้องสมุดต้องปราศจากเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ และมีเครื่องปรับอากาศตามความจำเป็น

6.3.2 ห้องสมุดมีบรรยากาศที่เชิญชวนให้เข้าไปใช้บริการ โดยมีความสวยงาม สะอาด สดชื่น สีสันสดใส

6.3.3 มีระบบป้องกันสาธารณภัยอย่างเหมาะสม

6.3.4 ครุภัณฑ์ห้องสมุดโรงเรียนทุกประเภท ต้องเป็นครุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน มีความเหมาะสม สำหรับใช้งานห้องสมุด มีความปลอดภัยในการใช้ และมีจำนวนเพียงพอ

6.3.5 การบำรุงรักษา มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา

7. การบริการและกิจกรรม

ห้องสมุดต้องจัดให้มีบริการและกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

7.1 ประเภทการบริการ

7.1.1 บริการยืม-คืน

7.1.2 บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด

7.1.3 บริการให้อ่านอย่างเสรี

7.1.4 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

7.1.5 บริการแนะนำแนวการอ่าน

7.1.6 บริการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

7.2 ประเภทกิจกรรม

7.2.1 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับของนักเรียน

7.2.2 มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนโดยครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนมีความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ

7.3 บริการและกิจกรรมห้องสมุดเชิงรุก

7.3.1 ห้องสมุดควรมีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ เพื่อให้บริการสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตอย่างน้อย 3 เครื่อง และจัดอยู่ในห้องที่แยกต่างหากภายในบริเวณห้องสมุด

7.3.2 จัดให้มีห้องที่สามารถให้บริการสื่อโสตทัศนและอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เทปคาสเซ็ท เทปวีดิทัศน์ วีซีดี ดีวีดี ซีดีรอม

7.3.3 จัดหา รวบรวม และแนะนำเว็บไซต์ที่เป็นความรู้เหมาะสมกับนักเรียน

7.3.4 มีบริการถ่ายเอกสาร และเครื่องพิมพ์ เพื่อให้บริการพิมพ์งานที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

8. เครือข่ายและความร่วมมือ

ให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และแหล่งเรียนรู้อื่น

9. การประเมินคุณภาพห้องสมุด

ให้มีการประเมินคุณภาพห้องสมุดตามระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามกำหนดเวลาที่เหมาะสมอย่างไรก็ตาม การดำเนินการใดๆ เพื่อให้ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มาตรฐานและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของหน่วยงานนั้นๆ และจิตวิญญาณของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งก็หมายถึง บรรณารักษ์ และบุคคลผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ มีความเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารจัดการความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน บรรณารักษ์คือบุคคลสำคัญในการสนองพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล และมีหน้าที่พัฒนา ปฏิบัติตามพันธกิจและเป้าหมายของห้องสมุด บรรณารักษ์ควรร่วมมือกับผู้บริหาร โรงเรียน และครูอาจารย์ เพื่อจัดทำแผนงานการใช้หลักสูตร ต้องมีความรู้และทักษะในการจัดหาและแก้ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งยังใช้สื่อทุกประเภทได้เชี่ยวชาญ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ บรรณารักษ์ควรเป็นผู้นำในการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การพัฒนาห้องสมุดจึงจะสัมฤทธิ์ผล

กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมการอ่าน ต้องการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ด้วยหนังสือในระดับนานาชาติ ให้สอดคล้องกับการเฉลิมฉลองในวันที่ 23 เมษายนของทุกปี เป็น “วันหนังสือและลิขสิทธิ์โลก” (World Book and Copyright Day) ด้วยเหตุผลที่ว่า **หนังสือ คือ สิ่งที่มีพลังอำนาจสูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในการกระจายความรู้และรักษาไว้ ซึ่งความรู้นั้นๆ**

การปรับเปลี่ยนห้องสมุดเดิมให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตชีวา มีความร่มรื่น ร่มเย็น อาจเริ่มจากการทำให้ห้องสมุดไม่มีขอบเขต ไม่มีอาณาจักร เปลี่ยนจากการให้บริการเชิงรับเป็นเชิงรุก ผู้ใช้บริการเข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว แบบไร้พรมแดน บริการสื่อการเรียนรู้และความบันเทิงที่หลากหลาย ทันสมัย จัดหาหนังสือและสื่อใหม่ๆ มาให้บริการสมาชิกเป็นประจำ มีการปรับเปลี่ยนการจัดวางวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องสมุดให้แปลกตา แต่งแต้มสีสันอาคารสถานที่อยู่เสมอ จัดบรรยากาศให้สบายๆ ผ่อนคลายเหมือนอยู่บ้าน มีความยืดหยุ่นตอบสนองพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ลดความเป็นทางการลงให้มากที่สุด จัดแสดงสื่อต่างๆ ให้มีความโดดเด่น 惹ใจ โดยการแสดงของจริง

สัมผัสได้ ทดลองได้ นำเสนอสถิติข้อมูลใหม่ๆ ทุกวัน ให้ความสำคัญแก่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสาธิตศิลปวัฒนธรรม การแสดงสินค้าพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพท้องถิ่น หรือเปิดโอกาสให้สมาชิกมาใช้ห้องสมุดจัดกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากข้อจำกัด

บรรณารักษ์ห้องสมุด มีบทบาทสำคัญและจำเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่จะละเลยไม่ได้คือ การส่งเสริมให้ผู้มาใช้บริการนั้นรักการอ่าน รักการเรียนรู้ และที่สำคัญ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างเคยชิน.....เพื่อพัฒนาสติปัญญา เป็นคนฉลาด คิดอย่างสร้างสรรค์ ทำให้สังคมได้อย่างรวดเร็ว จึงมีคำถามว่า เราจะพัฒนาเด็กไทยให้รักการอ่านได้อย่างไร หากห้องสมุดในโรงเรียนจำนวนมากขาดการพัฒนา ขาดบรรณารักษ์มืออาชีพที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เด็กๆ เข้ามาใช้บริการได้อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). *กรอบแนวทางการดำเนินงาน “ห้องสมุด 3 ดี”* กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2563)* กรุงเทพฯ: เอกสารกลุ่มงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. *เอกสารคู่มือการดำเนินงานโรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544*. เอกสารอัดสำเนา.

ระบบการศึกษาและบทบาทห้องสมุดประชาชนในประเทศเนเธอร์แลนด์

สุรโรจน์ นันทบุรณย์

ประเทศเนเธอร์แลนด์ หรือประเทศฮอลแลนด์เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในทวีปยุโรป และเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป มีประชากรราว 17 ล้านคน รายได้ต่อหัวประมาณ 44,828 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี มีคะแนน PISA 2012 ค่าเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์อยู่ที่ 523 การอ่าน 511 และ วิทยาศาสตร์ 522 มีระบบการศึกษาแบ่งเป็นระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในการศึกษาภาคบังคับ ส่วนการศึกษาภาคบังคับเริ่มต้นที่ระดับประถมศึกษาใช้ระยะเวลา 8 ปี จากนั้นจะต้องเลือกสายการเรียนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญหรืออาชีวศึกษา สายสามัญนั้นประกอบไปด้วยสองรูปแบบคือ มัธยมศึกษาแบบ University Preparation (VWO) เรียน 6 ปี แบบ Senior General Education (HAVO) 5 ปี และอาชีวศึกษาแบ่งเป็นอาชีวศึกษาขั้นพื้นฐาน (VMBO) ใช้เวลา 4 ปี และขั้นสูง (MAVO) ใช้เวลา 1-4 ปีขึ้นอยู่กับระดับทักษะความชำนาญ ส่วนในระดับมหาวิทยาลัยมีสองระบบคือ มหาวิทยาลัยวิจัย และมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ในส่วนของการผลิตครูนั้นผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษาจะต้องเข้าศึกษาต่อในคณะฝึกหัดครูของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์เป็นเวลา 4 ปี จะได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพระดับ 1 หากต้องการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องศึกษาต่อในระดับปริญญาโทเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูระดับ 2 ส่วนของห้องสมุดในประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นมีส่วนสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตโดยการใช้บริการห้องสมุด เพื่อวัตถุประสงค์ด้านกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และวิชาการของชาวต่างชาติมากกว่าจุดประสงค์อื่นๆ และผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

คำสำคัญ: ระบบการศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์, การเรียนในประเทศเนเธอร์แลนด์, การผลิตครู
ประเทศเนเธอร์แลนด์, ประเทศเนเธอร์แลนด์

Dutch educational system and public library role in Netherland

Surakrai Nantaburom

The Netherlands or Holland located in Europe continent and also one of European Community members. The population of the Netherlands is around 17 million and the GDP is 44,828 US \$ per capita. In 2012, Dutch people had PISA test score on Mathematics about 523, reading 511 and Science 522 so these scores are very high above average of OECD. The Dutch Educational System consists of Primary Education which students have to study around 8 years. In secondary Education, there are 3 systems which include University Preparation (VWO) to study for 6 years, Senior General Education (HAVO) 5 years and two levels of Vocational Education of basic level (VMBO) for 4 years and higher level (MAVO) for 1-4 years. After students graduate from Secondary Education, they can enter the university which has two types that are Research University and Applied Science University so called binary system. Teacher Education in the Netherlands has two levels: primary and lower secondary, and basic vocational education which a student has to study in a Faculty of Education in Applied Science University for 4 years and if any student wants to teach in the upper secondary education level, he or she will take the Master's Degree in education from Research University for 1 year (full-time) or 3 years from Applied Science University (part-time). Public libraries in the Netherlands play a key role in promoting Dutch people for life-long learning as it is found that people use library for cultural and educational purposes while most users are those under 18 years old.

Keywords: The Netherlands educational System, Study in the Netherlands, Teacher Education in the Netherlands, The Netherlands

จากภาพที่ 1 นั้นจะเห็นได้ว่า ระบบการศึกษาของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นการศึกษาภาคบังคับจะอยู่ในช่วงอายุ 5-16 ปี ปีการศึกษาอยู่ในระหว่าง 1 กันยายน ถึง 31 สิงหาคมของทุกปี ระบบการศึกษาสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ปฐมวัย (Pre-school, Kindergarten)

ระดับอนุบาล หรือปฐมวัยนี้เป็นวัยที่เตรียมพร้อมสำหรับเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ไม่บังคับ (non-compulsory)

2. ประถมศึกษา (Primary Education, Dutch: primair onderwijs)

เริ่มต้นเมื่ออายุ 5 ปี และต้องศึกษาในระดับนี้ไปอย่างน้อย 8 ปี ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนสองประเภท คือ โรงเรียนประถมแบบปกติ (basisonderwijs) และโรงเรียนแบบพิเศษ (speciaal onderwijs) ในการศึกษาปีที่ 8 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการศึกษาระดับนี้ นักเรียนจะต้องเลือกสายการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (Secondary Education) โดยใช้แบบทดสอบระดับชาติ Citotoets และคำแนะนำของครูผู้สอนในโรงเรียนประกอบกัน (Student tracking system)

3. ระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education, Dutch: middelbaar onderwijs)

ในระดับนี้เมื่อผู้เรียนใกล้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาแล้ว จะต้องทำการทดสอบระดับชาติเพื่อประกอบการศึกษาต่อในระดับนี้ ผู้ศึกษาจะมีอายุอยู่ในช่วง 12 - 18 ปี และสามารถเลือกเข้าศึกษาต่อได้ในสองสาย คือ

3.1 สายสามัญ (General secondary education [HAVO or VWO]) มัธยมศึกษาสายสามัญสามารถแบ่งออกเป็นสองแบบ คือ

1. Pre-University (voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, VWO) ซึ่งมีการเรียนทั้งหมด 6 ปี ซึ่งสามารถเลือกเรียนรายวิชาได้จากทั้งประเภทโรงเรียนของประเทศเนเธอร์แลนด์ คือ gymnasium, atheneum หรือ lyceum (a combination of gymnasium and athenaeum) เมื่อเรียนในปีสุดท้ายจะต้องสอบทั้งหมด 7 วิชาเพื่อจบการศึกษา

2. Senior general secondary education (hoger algemeen voortgezet onderwijs, HAVO) ซึ่งมีการเรียนทั้งหมด 5 ปี เมื่อเรียนในปีสุดท้ายจะต้องสอบทั้งหมด 6 วิชาเพื่อจบการศึกษา

ในการเรียนสายสามัญทั้งสองระบบนั้นจะต้องเริ่มเรียนวิชาพื้นฐานที่เรียกว่า onderbouw หลังจากนั้นจะเข้าสู่ระดับ bovenbouw (class 4 and 5 of the HAVO or class 4, 5 and 6 of the VWO) การเรียนจะประกอบไปด้วย รายวิชาแบบคลัสเตอร์ (Subject Cluster) ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องเรียน (วิชาบังคับ Dutch: profielen) นักเรียนทุกคนต้องเรียน 1 คลัสเตอร์ และเพื่อการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยนั้น นักเรียนจะต้องเลือกกลุ่มวิชาต่อไปนี้ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่จะเรียนในอนาคตซึ่งระบบคลัสเตอร์ประกอบไปด้วย 4 คลัสเตอร์ตามตัวอย่างในรูปที่ 2 ได้แก่ culture and society (cultuur en maatschappij), economics and society (economie en maatschappij), science and health (natuur en gezondheid) or science and technology (natuur en techniek) ผลการศึกษาที่จะสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับ

มหาวิทยาลัยได้ต้องไม่ต่ำกว่าระดับ satisfy ตามตารางการให้ผลคะแนนของประเทศเนเธอร์แลนด์ ดังตารางที่ 1

VWO	Science and Technology (ST)	Science and Health (SH)	Economics and Society (ES)	Culture and Society (CS)
Common components	Dutch Language English Language Foreign Language 2 Civics Physical Education Culture and the Arts General Science	480Dutch Language 400English Language 480Foreign Language 2 120Civics 160Physical Education 160Culture and the Arts 120General Science	480Dutch Language 400English Language 480Foreign Language 2 120Civics 160Physical Education 160Culture and the Arts 120General Science	480Dutch Language 400English Language 480Foreign Language 2 120Civics 160Physical Education 160Culture and the Arts 120General Science
Mandatory	Mathematics B Physics Chemistry	600Mathematics A (or B) 480Biology 440Chemistry	520/600Mathematics A (or B) 480Economics 440History	520/600Mathematics C (or A/B) 480History 440
Optional	Computer Sciences Biology Advanced Science	440Physics 480General Sciences	480Foreign Language 440Geography	480Geography 440Civics
SH 1 out of 3 CS 1 out of first 3 CS 1 out of second 3	Mathematics and Technology Mathematics D	440Geography 440	440Management and Organisation Civics	440Economics 440Art Philosophy Foreign Language/Greek/Latin
Extra subject	440	440	440	440
Research paper	80	80	80	80
Free	400	400	400	400
Total	4800	4800	4800	4800

ภาพที่ 2 ตัวอย่างของผังการเรียนแบบคลัสเตอร์ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในประเทศเนเธอร์แลนด์

ตารางที่ 1 การให้ผลคะแนนของประเทศเนเธอร์แลนด์ (Erasmus University Rotterdam, 2016)

Grade	Description
10	Outstanding (Extremely rare)
9	Very Good (rare)
8	Good (Excellent)
7	More than satisfactory
6	Satisfactory
5	Almost satisfactory
4	Unsatisfactory
3	Very unsatisfactory
2	Poor
1	Very poor

3.2 อาชีวศึกษาขั้นพื้นฐาน (Preparatory secondary vocational education [VMBO])

อาชีวศึกษาขั้นพื้นฐาน (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, VMBO) ประกอบไปด้วยสองส่วนคือ ระดับเตรียมความพร้อม (voorbereidend beroepsonderwijs, VBO) และระดับเทียบเท่ามัธยมศึกษา (middelbaar algemeen voortgezet onderwijs, MAVO) โดยอาชีวศึกษาในปีแรกจะเรียนพื้นฐานเหมือนกันหมดในวิชาที่เรียกว่า onderbouw พอขึ้นปีที่สองแล้วจะได้เลือกเรียน learning track (leerweg) และ sector โดยอาชีวศึกษานี้จะประกอบไปด้วย 4 sectors technology (techniek), health and personal care and welfare (zorg en welzijn), economics (economie) และ agriculture (landbouw) โดยในแต่ละ sector นักเรียนจะเลือกเรียนจาก 4 learning tracks ประกอบไปด้วย (leerwegen) the basic vocational track (basisberoepsgerichte leerweg), advanced vocational track (kaderberoepsgerichte leerweg), the combined track (gemengde leerweg) และ the theoretical track (theoretische leerweg) ซึ่ง theoretical track นี้สามารถใช้สอบเปลี่ยนไปเรียนในสายสามัญ (hoger algemeen voortgezet onderwijs, HAVO) และ management training (middenkaderopleidingen) ในระดับ MBO ได้ และการจะจบการศึกษาได้จะต้องผ่านการทดสอบระดับชาติเช่นกัน

3.3 อาชีวศึกษาขั้นสูง (Senior secondary vocational education [MBO])

อาชีวศึกษาขั้นสูง (middelbaar beroepsonderwijs, MBO) เป็นการเตรียมตัวในการเข้าสู่การทำงานตามโปรแกรมที่จัดไว้ให้ ระยะเวลาการศึกษาขึ้นอยู่กับสาขาที่เลือกซึ่งจะแบ่งเป็นระดับ (Qualification Level) เช่น เป็นผู้ช่วยจะอยู่ระดับ 1 ระยะเวลาศึกษา 1 ปี ระดับเชี่ยวชาญ (Specialist) ระดับ 4 ใช้เวลาศึกษาอีก 1-3 ปีขึ้นอยู่กับระดับความเชี่ยวชาญ ซึ่ง MBO นี้จะประกอบไปด้วยสถาบัน 3 ประเภท คือ regional training centres (ROCs), agrarian training centres (AOCs) และ vocational schools (vakscholen) นักเรียนในสายนี้จะสามารถเลือกเรียนได้จาก 2 learning tracks (leerwegen) คือ the school-based route with fulltime education (beroepsopleidende leerweg-BOL) จะใช้เวลา 20-60% ในการฝึกงาน the work-based route (beroepsbegeleidende leerweg-BBL) ซึ่งใช้เวลา ไม่ต่ำกว่า 60% ในการฝึกงาน

ระดับอุดมศึกษา (Higher Education)

การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา จาก MBO ระดับ 4 หรือ HAVO หรือ VWO สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ตามแนวทางของอุดมศึกษาที่วางไว้ ในบางสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยนั้นต้องผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาด้วย (Cluster) ที่สาขานั้นๆ บังคับด้วย

มหาวิทยาลัยในเนเธอร์แลนด์ประกอบไปด้วย มหาวิทยาลัยวิจัย (research university, Dutch: wetenschappelijk onderwijs, WO) ในระดับปริญญาตรีนั้นซึ่งจะมอบปริญญา B.Sc. หรือ B.A. ใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปี มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science University, higher professional education, Dutch: hoger beroepsonderwijs, HBO) ซึ่งจะมอบปริญญา Bachelor of ... ใช้เวลาเรียน 4 ปี

ผู้ที่เข้าศึกษามหาวิทยาลัยวิจัยจะต้องจบการศึกษาจาก VWO และ HBO เมื่อจบการศึกษาปีแรก ส่วนผู้ที่เข้าศึกษามหาวิทยาลัยแบบ HBO นั้น MBO ระดับ 4 (บางกรณี) หรือ HAVO หรือ VWO

การเรียนต่อในระดับมหาบัณฑิตใช้เวลา 1-3 ปี ส่วนปริญญาดุษฎีบัณฑิตนั้นใช้เวลา 2-4 ปี ขึ้นอยู่กับแต่ละสาขาวิชา

หลักสูตรและการวัดประเมินของประเทศเนเธอร์แลนด์

ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศแห่งการจัดการศึกษาอย่างอิสระ เพราะไม่มีหลักสูตรแกนกลางที่ต้องใช้บังคับเหมือนกันทั้งหมดทั้งประเทศ รัฐบาลเพียงแต่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งแต่ละสถานศึกษามีหน้าที่จัดหลักสูตรของตนเองได้อย่างอิสระ โดยอยู่บนพื้นฐานความร่วมมือของโรงเรียน รัฐบาล ชุมชน และครอบครัว เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อชุมชน และสังคมประเทศฮอลแลนด์

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นนักเรียนทั้งประเทศจะได้เรียนรายวิชาบังคับร่วมกัน เหมือนกันทุกคน คือ ในระดับประถมศึกษา รายวิชาบังคับ ได้แก่ ภาษาดัตช์ ภาษาอังกฤษ ภาษาเยอรมันหรือฝรั่งเศส (ขึ้นอยู่กับพื้นที่) คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ และพลศึกษา ส่วนรายวิชาหลักในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ภาษาดัตช์ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ มนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับสังคม ศิลปะและวัฒนธรรม พลศึกษา และกีฬา ส่วนรายวิชาเลือกจะประกอบไปด้วย ภาษาต่างประเทศ ศาสนศึกษา ดาราศาสตร์ ปรัชญา การละคร สุขศึกษาและคหกรรม การบริโภคอาหารและการแต่งกาย ส่วนวิชาสายอาชีพจะประกอบไปด้วย วิศวกรรมและเทคโนโลยี สาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ ธุรกิจและการเกษตร

แต่ละโรงเรียนสามารถเลือกจัดเนื้อหาและรายวิชาได้ตามเหมาะสม แต่จะถูกควบคุมโดยการทดสอบระดับชาติเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงโดยใช้ข้อสอบเดียวกันทั้งประเทศอีกระดับหนึ่ง

เมื่อจบการศึกษาในระดับประถมศึกษานักเรียนและครอบครัวจะได้รับใบรายงานผลการศึกษา และใบรายงานผลการศึกษาอีกสำเนาจะถูกส่งไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ร่วมกับผลสอบระดับชาติในการเข้าศึกษาต่อ ส่วนการจบระดับมัศึกษาก็เช่นกันหากต้องการจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต้องใช้ใบรายงานผลการศึกษากับคะแนนสอบระดับชาติที่ไม่ต่ำกว่า 50%

การผลิตครูหรือครุศึกษาในประเทศเนเธอร์แลนด์

รายได้ของครูในประเทศเนเธอร์แลนด์ปี 2014 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 57,870 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือประมาณ เดือนละ 159,000 บาท (1 USD = 33 THB) ซึ่งมากเป็นอันดับที่สองในกลุ่ม OECD (The Guardian, 2016) ในส่วนของการเรียนการสอนในคณะครุศึกษาศาสตร์ของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นสามารถแบ่งได้เป็นสามแบบหลักคือ

- ครุศึกษาสำหรับการสอนระดับประถมศึกษา (pabo) ซึ่งเป็นการเรียน 4 ปีในมหาวิทยาลัยประเภท University of Applied Science หลักสูตรจะเน้นไปที่การเตรียมชั้นเรียนสำหรับเด็กอายุ 4-12 ปี
- ครุศึกษาสำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นและอาชีวศึกษา การเรียนการสอน 4 ปี ในมหาวิทยาลัยประเภท University of Applied Science สำหรับคุณสมบัติการสอนระดับ 2 (a grade-2 teaching qualification) ในวิชาเฉพาะ (วิชาเอก)
- ครุศึกษาสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรนี้เพื่อครูที่มี คุณสมบัติการสอนระดับ 1 (a grade-1 teaching qualification) ในรายวิชาเฉพาะ (วิชาเอก) เพียงวิชาเดียว สามารถเรียนได้ที่มหาวิทยาลัยแบบ Research University ในระดับปริญญาโทในระยะเวลาหนึ่งปี (a 1-year postgraduate

M.Sc./M.A. programme) หรือครูที่มีคุณสมบัติการสอนระดับ 2 (a grade-2 teaching qualification) แล้วไปเรียนเพิ่มระยะเวลาสามปีในระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยแบบ University of Applied Science (Master of ...) แบบล่ว่งเวลา (part-time) เป็นเวลาทั้งหมด 3 ปี

หลักสูตรครุศึกษา

สำหรับการสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และอาชีวศึกษา

การเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และอาชีวศึกษา จะต้องเรียนในมหาวิทยาลัยแบบ University of Applied Science ระยะเวลาสี่ปี ซึ่งหลักสูตรนั้นมีโครงสร้างคล้ายกัน ซึ่งเป็นการรวมกันของศาสตร์ และศิลป์ทางการสอน ผนวกกับเนื้อหา รายวิชาเอกที่จะสอน และเชื่อมโยงกับหลักสูตรของโรงเรียน

คุณลักษณะหลัก

การใช้การสะท้อนกลับเป็นฐาน

หลักสูตรสำหรับครูประถมศึกษาส่วนใหญ่จะการใช้การสะท้อนกลับเป็นฐานในการเรียนรู้ การเรียนการสอนจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มย่อยภายใต้การดูแล (mentoring) ซึ่งคล้ายกับทักษะการกำกับความคิด (meta-cognitive reflection skill) ที่เน้นไปที่ความรู้ของตนเอง การพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพของตนเอง

การใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ในสองปีแรกของการเรียนนักศึกษาวิชาชีพครูทุกคนจะต้องอยู่ในโรงเรียนอย่างน้อย 1 วันต่อสัปดาห์ ทำงานที่ได้รับมอบหมาย และสังเกตการสอน ในปีี่สามจะต้องอยู่ในโรงเรียนหนึ่งวันกับอีกครึ่งวันต่อหนึ่งสัปดาห์ และในปีี่สี่จะต้องอยู่ในโรงเรียนอย่างน้อยหกเดือน หรือใช้เวลาสามวันในหนึ่งสัปดาห์ เป็นอย่างน้อยในโรงเรียนในช่วงการทำงานวิจัยเพื่อสอบจบ (LIO phase)

หลักสูตร

หลักสูตรประกอบไปด้วย 240 หน่วยกิต ระยะเวลาสี่ปี สำหรับประถมศึกษาในปีแรก นักเรียนจะต้องเรียนภาษาและคณิตศาสตร์เบื้องต้นและต้องสอบผ่านเพื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้น ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นจะต้องเรียนรายวิชาเอกที่ตนเลือกสอบเข้า

ประมาณร้อยละ 40 ของหลักสูตรจะเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาของโรงเรียนประถมศึกษา เช่น การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา ดนตรี ศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ศึกษา (Creative Education) ซึ่งการเรียนการสอนจะเน้นไปที่ศาสตร์การสอนเนื้อหาหนึ่งๆ (pedagogical content) ในส่วนของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนเนื้อหาหนึ่งๆ ในปีี่สามจะแยกเรียนเพื่อลงลึกระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้น และอาชีวศึกษา อีกร้อยละ 25 ของหลักสูตรจะเกี่ยวข้องกับวิธีวิทยาการสอนและศาสตร์การสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น หลักสูตรและการสอน การจัดการชั้นเรียน จิตวิทยาการเรียนรูู้ การวัดและประเมิน เทคโนโลยีการศึกษา การสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

หลักสูตรครุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การเรียนระยะเวลา 1 ปีของการเรียนรับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยประเภท Research University มีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิต หรือครูที่มีคุณสมบัติระดับ 2 ที่ต้องการเรียนแบบล่ว่งเวลา

(part-time) ระยะเวลา 3 ปี ในมหาวิทยาลัยแบบ University of Applied Science จำนวนหน่วยกิต 90 หน่วยกิต

ทั้งสองหลักสูตรนั้นจะเน้นไปที่บทบาทครูทั้งหกบทบาทที่ประกอบไปด้วย ครูที่ผู้สอนเนื้อหา รายวิชา (subject teacher) การเป็นนักบริหารชั้นเรียน (classroom manager) การเป็นนักการศึกษา (educationalist) การเป็นสมาชิกขององค์กรโรงเรียน (member of school organization) เพื่อร่วมงาน และความเป็นมืออาชีพ

หลักสูตรของ Research University จะเน้นไปที่การเรียนการสอน ศาสตร์การสอน และวิธี วิทยาการสอน และไม่เน้นเนื้อหาวิชา ร้อยละ 50 ของหลักสูตรเน้นไปที่การฝึกฝนการสอนโดยเริ่ม ตั้งแต่เริ่มเรียน และส่วนที่เหลือจะประกอบไปด้วยทฤษฎีการสอน ทักษะการจัดการชั้นเรียน เนื้อหา ศาสตร์การสอน ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

หลักสูตรของ University of Applied Science จะเน้นไปที่การสอนในรายวิชาที่ครูสอนอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มพูนความชำนาญในการสอนในรายวิชานั้นๆ บนพื้นฐานประสบการณ์การสอนของครู อย่างไรก็ตามจะมีการเรียนการสอนที่เน้นไปที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับอายุของกลุ่มผู้เรียน และการสอนที่เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

ทั้งสองหลักสูตรนั้นจะต้องทำวิจัยเพื่อจบการศึกษา (วิทยานิพนธ์) จำนวน 12-20 หน่วยกิต เพื่อฝึกฝนทักษะการทำวิจัยของครู

ห้องสมุดของประเทศเนเธอร์แลนด์

ห้องสมุดของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นห้องสมุดอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง และ รัฐบาลท้องถิ่น หอสมุดแห่งชาติของประเทศมีชื่อว่า Koninklijke Bibliotheek (KB) ซึ่งประเทศ เนเธอร์แลนด์นั้นมีกฎหมายให้ห้องสมุดสาธารณะนั้นมีความรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะพื้นฐานของ ประชาชน เช่น การอ่าน การเขียน การใช้เทคโนโลยี และมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เช่นกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ กระทรวงพัฒนา สังคมและการจ้างงาน องค์กรพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ และหน่วยงานระดับนานาชาติอื่นๆ การให้ บริการนั้นครอบคลุมหลายด้าน อาทิ การเรียนคอร์สระยะสั้น วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ การสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเรียนรู้ และการฝึกหัดทักษะสำหรับบุคลากรห้องสมุดท้องถิ่น เป็นต้น (European Basic Skill, 2016) ผลการสำรวจเกี่ยวกับห้องสมุดของประเทศเนเธอร์แลนด์ในปี 2011 นั้น พบว่า จำนวนห้องสมุดของทั้งประเทศมีจำนวน 899 แห่ง จำนวนบุคลากรเต็มเวลาของห้องสมุดต่อ จำนวนประชากรของเนเธอร์แลนด์อยู่ที่ประมาณ 3,311 คนต่อจำนวนประชากร มีอัตรากำลังต่อปีถึง 5,030 ชั่วโมง การเข้าใช้ประโยชน์ห้องสมุดของประชาชนชาวเนเธอร์แลนด์นั้นเพื่อกิจกรรมด้านสังคม วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาเป็นกิจกรรมด้านการศึกษา และกิจกรรมที่ได้รับความนิยมที่สุดจากการ ใช้ห้องสมุดของชาวต่างชาติคือ การอ่านเพื่อความบันเทิง ตามมาด้วยการศึกษด้วยตนเอง และการท่องเที่ยว (Emerald Group Publishing, 2014) นอกจากนี้ยังมีรายงานเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดของชาติต่อ ชาติจากห้องสมุดขนาดใหญ่และของมหาวิทยาลัยทั้งหมด 13 แห่ง พบว่าการเข้าใช้เพื่อสืบเสาะข้อมูลในฐานะ ข้อมูล Science Direct มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึง 27% ในขณะที่การยืมหนังสือลดลงถึง -23% สถิติยังแสดง

ให้เห็นว่าจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดสาธารณะส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีมากกว่าผู้ใหญ่ และจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดนั้นมีถึง 64 ล้านคนซึ่งมากกว่าจำนวนประชากรถึง 3.7 เท่าโดยประมาณ (FOBID Netherlands Library Forum, 2012)

บทสรุปของการศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์

จากข้อมูลในข้างต้นทำให้เราทราบได้ว่าหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นไม่มีหลักสูตรแกนกลางเหมือนกับประเทศไทย ประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นเพียงแค่ระบุให้ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมถึงอาชีวศึกษาในปีแรกเรียนในรายวิชาพื้นฐานเหมือนกัน จากนั้นนักเรียนจะสามารถเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มรายวิชาที่นักเรียนมีความถนัดและสนใจ ซึ่งมีผลในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาซึ่งนักเรียนจะต้องเลือกเรียนในกลุ่มวิชาที่คณะหรือสาขาในมหาวิทยาลัยต้องการคะแนนในการยื่นสมัคร จากนั้นเมื่อจบช่วงชั้นการศึกษาจะมีการสอบโดยข้อสอบระดับชาติ (standard test) ในประเด็นที่เห็นได้ว่าการไม่ได้มีมาตรฐานขั้นต่ำในการจัดการเรียนรู้อันทำให้ผู้เรียนนั้นทำให้มีความยากลำบากในการวัดประเมินผลผู้เรียนหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้ เพราะมีโอกาสที่แต่ละโรงเรียนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาหลักและกว้างไม่เท่ากัน จะเกิดปัญหาเมื่อนักเรียนสอบเมื่อจบระดับการศึกษาโดยใช้ข้อสอบระดับชาติที่เหมือนกันทั้งประเทศ เด็กที่เรียนในโรงเรียนที่สอนต่างกันจะมีความรู้ที่ใช้สอบไม่เท่ากันเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ แต่จากการศึกษาค้นคว้าและการสัมภาษณ์ครู และนักการศึกษาของเนเธอร์แลนด์พบว่าปัญหาดังกล่าวมีน้อยมาก เนื่องจากระบบการออกข้อสอบระดับชาติมีความเข้มงวดและรัดกุมมาก และมีการตรวจสอบคุณภาพของการเรียนวิชาพื้นฐานที่นักเรียนต้องสอบเหมือนกันทุกคนในทุกๆ โรงเรียนอยู่เสมอ ในส่วนของวิชาเลือกที่สอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมัศึกษานั้นมีปรัชญาด้านการแข่งขันเข้ามาประกอบคือ โรงเรียนที่สอนได้ดีนักเรียนทำคะแนนได้มาก ก็มีแนวโน้มจะมีนักเรียนไปสมัครมาก เรียกนักเรียนเก่งๆ เข้าได้มาก เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพของโรงเรียนเอง แต่กลับเป็นประเทศไทยเองที่มีปัญหาในเรื่องข้อสอบมาตรฐาน และการทดสอบระดับชาติโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (Anton Béguin, Ed Kremers & René Alberts Cito, 2008)

ประเด็นต่อมาที่จะพิจารณาคือการที่นักเรียนของเนเธอร์แลนด์ต้องเลือกสายการเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถูกวิพากษ์จากนักการศึกษาในหลายประเทศ เนื่องจากบางท่านเห็นว่าการเลือกสายการเรียนที่เร็วเกินไปนั้นผู้เรียนอาจจะยังไม่ทราบความถนัดที่แท้จริง เพราะข้อเท็จจริงสามารถปรากฏได้ว่ามีบางคนค้นพบตัวเองเมื่อจบปริญญาตรีไปแล้วก็มี ดังนั้นการเลือกสายตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นนั้นอาจจะเร็วเกินไป ในประเด็นนี้อาจมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คือ นักเรียนสามารถเลือกเรียนในสิ่งที่ตัวเองถนัดและเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ตั้งแต่ยังเล็กเมื่อได้เรียนในสิ่งที่ตัวเองชอบและถนัดจะสามารถเรียนได้ดี ในประเด็นนี้นักการศึกษาของเนเธอร์แลนด์ยืนยันว่ามีระบบการติดตามนักเรียน (Student Tracking) รายบุคคลที่พัฒนามาหลายสิบปีที่เข้มแข็งมาก มีการเรียนวิชาพื้นฐานและเลือกเสรีที่หลากหลาย อาทิ วิชาการ การทำอาหาร ทำความสะอาดบ้าน การเกษตร การสังคมสงเคราะห์ งานช่าง เป็นต้น และการวัดประเมินความสามารถในวิชาเหล่านั้นทำให้ทราบผู้เรียนเรียนได้ดีในวิชาอะไร การติดตามผลการเรียนของครูที่ปรึกษาร่วมกับผู้สอน รวมไปถึงคะแนนสอบระดับชาติ ไม่เพียงเท่านั้น

หากผู้มีพัฒนาการที่ดีพร้อมกับคำรับรองของโรงเรียน ครูที่ปรึกษาแล้วผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสายการเรียนขึ้นไปในระดับที่สูงกว่าได้ (จากสายอาชีพไปเป็นสายสามัญ สายเตรียมอุดมศึกษา ไปสายวิชาการ) และนอกจากนี้หากผู้เรียนมีสมรรถนะลดลงยังสามารถถูกเลื่อนลงไปเรียนในระดับที่วิชาการเข้มข้นน้อยกว่าได้ ซึ่งเป็นจุดแข็งของการศึกษาของประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ให้ผู้เรียนเลือกสายจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งบางครั้งผู้เรียนไม่ได้ทราบความถนัดที่แท้จริงของตนเองประกอบกับค่านิยมของสังคมที่นิยมเรียนสายวิทยาศาสตร์ ก็เรียนไปตามค่านิยมไว้ก่อนโดยไม่ทราบว่าตนถนัดอะไร หรือสังคมนิยมให้เรียนสายสามัญก็เรียนไปก่อนโดยไม่รู้จักความถนัดของตนเองที่แท้จริงซึ่งในบางครั้งหากเปลี่ยนไปเรียนสายอาชีพหรืออาชีวศึกษาอาจประสบความสำเร็จและได้ทำงานในสิ่งที่ตนเองถนัด แต่เนื่องจากงานสำหรับคนที่จบสายอาชีพในประเทศไทยยังมีรายได้น้อยจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนไทยเรียนสายอาชีวศึกษาน้อยทั้งๆ ที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งต่างจากประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แม้รายได้ของคนที่จบประกาศนียบัตรวิชาชีพก็ยิ่งสูง ทำให้ประเทศมีบริษัทชั้นนำระดับโลกหลายบริษัท อาทิ เซลลอส ฟิลลิปส์ บริษัทการเกษตร รวมไปถึงเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัยที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง ประกอบกับรัฐเก็บภาษีสูง ทำให้สวัสดิการของประเทศดีมาก คุณภาพชีวิตของคนที่เรียนจบสายอาชีพจะกับสายสามัญจึงไม่แตกต่างกันมากนัก นักเรียนจึงเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองถนัดง่ายกว่าประเทศไทย (Martine Maes, 2004)

การเรียนในระดับประถมศึกษาของเนเธอร์แลนด์ใช้ระยะเวลาถึง 8 ปีทำให้ความรู้พื้นฐานของเด็กประถมศึกษานั้น ค่อนข้างจะมีมากทั้งด้านลึกและกว้างกว่าของประเทศไทยซึ่งเรียนหกปี เนื่องจากประเทศเนเธอร์แลนด์ต้องการให้เด็กทุกคนมีพื้นฐานที่ดี และรู้จักตนเองก่อนเลือกเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นอันจะมีผลผูกพันไปตลอดชีวิตทำให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญนั้นมีทั้งระบบ 6 ปี และ 5 ปี รวมแล้วการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญนั้น 13-14 ปี มากกว่าประเทศไทย และทำให้ระบบมหาวิทยาลัยนั้นรองรับระดับมัธยมศึกษาอีกที่ ซึ่งมหาวิทยาลัยวิจัยนั้นจะเรียนเพียง 3 ปี และมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์นั้นจะเรียนกัน 4 ปี และหากผู้เรียนที่เรียนมัธยมศึกษา 5 ปี บวกกับเรียนมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ปีที่หนึ่งที่มีผลการเรียนดีสามารถย้ายไปเรียนในมหาวิทยาลัยวิจัยได้ ซึ่งคำนวณระยะเวลาในการเรียนไว้เท่ากัน

มหาวิทยาลัยวิจัยนั้นเปิดทำการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดทำให้เอื้อต่อการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อได้ง่าย และใช้มาตรฐานเดียวกับยุโรปซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเดียวกันทั้งสหภาพยุโรปทำให้บัณฑิตที่จบจากประเทศเนเธอร์แลนด์ได้รับการยอมรับเข้าทำงานได้ทั่วทั้งทวีป ซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศเนเธอร์แลนด์ ส่วนมหาวิทยาลัยประยุกต์ที่เป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติก็เริ่มเปิดทำการเรียนการสอนและได้รับความสนใจจากทั้งนักเรียนชาวต่างชาติและประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศเยอรมันในเขตที่ติดกับชายแดนประเทศเนเธอร์แลนด์ เพราะมีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนเป็นภาษาอังกฤษยังมีจำนวนน้อยมาก

ด้วยความที่ระบบการศึกษาของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นค่อนข้างเป็นเอกลักษณ์และมีความซับซ้อน ซึ่งค่อนข้างมีความแตกต่างกับประเทศที่ใช้ระบบอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกาอาจทำให้เกิด

ความสับสน และยากต่อการทำความเข้าใจต่อผู้ที่ต้องการเข้าไปศึกษาในประเทศนี้ และการย้ายเข้า และออกประเทศของเด็กนักเรียนชาวต่างชาติเองอาจก่อให้เกิดความลำบากในการเทียบโอนในระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานได้

ห้องสมุดของประเทศเนเธอร์แลนด์ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนการศึกษาของประเทศ โดยจะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ใช้งานห้องสมุดส่วนมากจะเป็นวัยเรียนที่ต่ำกว่า 18 ปี และมีการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งานหนังสือเหมือนที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ที่พบคือการใช้เพื่อการประชุม ด้านศิลปวัฒนธรรม และการศึกษาจึงเห็นได้ว่าห้องสมุดอาจเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชากรวัยเด็กของประเทศมีคุณภาพซึ่งตอบสนองการเรียนรู้อัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การผลิตครูของประเทศเนเธอร์แลนด์ยังแบ่งออกตามความชำนาญในสาขาของตนเองที่จะต้องสอน เช่น การสอนเด็กประถมศึกษา อาชีวศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นทั้งการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาที่มีมาตรฐานที่จะต้องผ่านขั้นต่้าก่อนจะไปเป็นครู อีกทั้งยังระบบโรงเรียนเป็นฐานคือนักศึกษาครูจะต้องเข้าไปเรียนรู้งานในโรงเรียนตั้งแต่แรกเริ่มเข้าเรียนโดยกำหนดให้อย่างน้อย 1-3 วันในแต่ละระดับชั้นปี เพื่อให้มีความเคยและคุ้นชินกับการทำงานในโรงเรียนอันเป็นการฝึกทักษะให้กับคนที่จะไปเป็นครูคล้ายกับระบบฝึกงานที่เข้มแข็งของระบบอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จของประเทศ ทั้งนี้เมื่อได้เข้าไปทำงานในระบบแล้วยังมีระบบพี่เลี้ยง และการฝึกหัดครูใหม่ในโรงเรียนในการดูแลครูใหม่เพื่อป้องกันการตี่นการสอนและลาออกจากการเป็นครูไปอีกด้วย ทำให้ประเทศเนเธอร์แลนด์มีระบบในการฝึกหัดครูค่อนข้างมีคุณภาพ อีกทั้งหากต้องการสอนในระดับที่สูงขึ้นหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโทเพื่อเรียนรู้ทักษะการสอนที่ลึกซึ้งขึ้นและการทำวิจัยด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพไม่ใช่เพื่อเรียนเนื้อหาให้มากขึ้น อันเป็นการตอบสนองการเรียนรู้อัจจุบันที่หลากหลายของผู้เรียนมากกว่าการเน้นที่เนื้อหาที่ลุ่มลึกเพียงอย่างเดียวของผู้เรียนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือระบบมหาวิทยาลัยต่อไป

บรรณานุกรม

- Anton, B., Ed, K. & Ren, A. C.. (2008). *NATIONAL EXAMINATIONS IN THE NETHERLANDS: STANDARDSETTING PROCEDURES AND THE EFFECTS OF INNOVATIONS*. Retrieved August, 2016 from http://www.iaea.info/documents/paper_2b711e5c1.pdf.
- Center on international education benchmarking. (2015). *The Netherland*. Retrieved August, 2016 from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/netherlands-overview/netherlands-instructional-systems/>.
- Emerad Group Publishing. (2014). *Perceived outcomes of public libraries in Finland, Norway and the Netherlands*. Retrieved August, 2016 from https://www.kb.nl/sites/default/files/docs/vakkari_et_al_2014_preprint.pdf.
- Erasmus University Rotterdam. (2016). *Dutch grading system*. Retrieved August, 2016 from <http://www.eur.nl/english/essc/internationaloffice/studentlife/education/grading/>
- European Basic Skills. *National Library of the Netherlands, Koninklijke Bibliotheek (KB)*. Retrieved August, 2016 from http://www.basicsskills.eu/?page_id=3428
- EP-NUFFIC (2011). *Education system The Netherlands*. Retrieved August, 2016 from <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/education-system-the-netherlands.pdf>.
- FOBID Netherlands Library Forum. (2012). *The Netherlands Library Statistics 2012*. Retrieved September, 2016 from <http://www.fobid.nl/sites/fobid/files/FOBID%2057.14%20The%20Netherlands%20Library%20Statistics%202012.pdf>.
- Histoforum. (n n). *History curriculum and teaching*. Retrieved September, 2016 from <http://histoforum.net/history/system.htm>.
- Milena, V. & Janez, V.. (2011). *European Dimensions of Teacher Education & Similarities and Differences*. Slovenia: European Union from the European Social Fund and the Ministry of Education and Sport of the Republic of Slovenia. Retrieved from https://www.pef.uni-lj.si/fileadmin/Datoteke/Zalozba/pdf/Zuljan_Vogrinc_Teacher_education.pdf
- Martine, M.. (2004). *Vocational education and training in the Netherlands Short description Revised edition*. Cedefop Panorama series; 96 Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Retrieved August, 2016 from http://biblioteka-krk.ibe.edu.pl/opac_css/doc_num.php?explnum_id=988.

- OECD. (2012). *OECD Review on Evaluation and Assessment Frameworks for Improving School Outcomes COUNTRY BACKGROUND REPORT FOR THE NETHERLANDS*. Retrieved August, 2016 from http://www.oecd.org/edu/school/NLD_CBR_Evaluation_and_Assessment.pdf.
- OECD. (2014). *EDUCATION POLICY OUTLOOK NETHERLANDS*. Retrieved August, 2016 from http://www.oecd.org/edu/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK_NETHERLANDS_EN%20.Pdf.
- OECD. (2014). *PISA 2012 Results in Focus What 15-year-olds know and what they can do with what they know*. Retrieved August, 2016 from <https://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf>.
- SLO ๓ national institute for curriculum development (Ministry of Education, Culture and Science). (n n). *Inclusive education in the Netherlands*. Retrieved August, 2016 from https://www.european-agency.org/sites/default/files/Inclusive_Education_Netherlands.pdf.
- The Guardian. (2016). *How the job of a teacher compares around the world?* Retrieved September, 2016 from <https://www.theguardian.com/teacher-network/teacher-blog/2014/sep/05/how-the-job-of-a-teacher-compares-around-the-world>.
- UNESCO. (2012). *World data on education*. Retrieved August, 2016 from <http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/Netherlands.pdf>.

ก้าวสู่ความเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้วยมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว

โดยเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง , อารีย์ รัญจิกจานุกิจ , ธนาภรณ์ อิมแพ และ รุ่งทิพย์ ท่อวโทยา

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ประกาศมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวฉบับแรกของประเทศ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดสีเขียว การจัดทำมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวเป็นงานความร่วมมือระหว่างสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว มาตรฐานห้องสมุดสีเขียวประกอบด้วย 8 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 เป็นหมวดทั่วไป หมวดที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมวดที่ 3 การจัดการทรัพยากรและพลังงาน หมวดที่ 4 การจัดการของเสียและมลพิษ หมวดที่ 5 การบริหารจัดการและการให้บริการห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม หมวดที่ 6 บทบาทของบุคลากรห้องสมุดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมวดที่ 7 เครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และหมวดที่ 8 การประเมินคุณภาพห้องสมุดสีเขียว

การตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว ตามมาตรฐานที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ดำเนินการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2559 โดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ผ่านการตรวจประเมินเป็นแห่งแรกและเป็นห้องสมุดสีเขียวต้นแบบให้ห้องสมุดนำร่องอีกจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์บรรณสารสนเทศและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ สำนักหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงเรียนสา ซึ่งเข้ารับการตรวจประเมินระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560

การตรวจประเมินพบว่า ห้องสมุดทั้ง 11 แห่ง ได้นำมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว ไปกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม การกำหนดตัวชี้วัด ตรวจสอบ และประเมินผล เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวทั้ง 8 หมวด เพื่อพัฒนาห้องสมุดให้ก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ และเป็นคลังความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

Moving forward the Learning Center for Energy and Environment in Accordance with Green Library Standard by Green Library Network and Thai Library Association

Rattanawan Mungkung, Aree Thunkijjanukij, Thanaporn Chimphae, Rungtip Hovanotayan

Thai Library Association has announced the first Green Library Standard of Thailand on April 30, 2015 to be the guiding principle for Green Library implementation and being the indicators for success. The establishment of Green Library Standard is the collaboration between Thai Library Association and Office of the University Library, Kasetsart University, together with Green Library Network. It comprises of 8 categories, first, general management; second, physical infrastructure and environmental friendly technology; third, resources and energy management; fourth, pollution control and waste management; fifth, execution and service providing to promote the energy and environmental conservation; sixth, roles of library staff and stakeholders; seventh, library collaboration network; eighth, green library quality assessment.

The Green Library Assessment in accordance with criterion announced by Thai Library Association happened first time in Thailand on December 22, 2016, by which Office of the University Library, Kasetsart University being the first Thailand Green Library that meets the assessment standard. It becomes the library model for other 10 demonstrated libraries that go through the green library assessment during January–February 2017, include Khon Kaen University Library, Central Library Maejo University, Office of Academic Resources and Information Technology, Huachiew Chalermprakiet University Library, The Center for Library Resources and Educational Media, Environmental Information Center, Department of Environmental Quality Promotion, Puey Ungphakorn Library, Thammasat University, Mahidol University Library and Knowledge Center, Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives Library and Sa School.

As a result, all 11 libraries have applied the Green Library Standard to the library policy and execute in the environmental friendly approach. There are planning, projects and activities that promote the energy and environmental conservation. Also, the indicators, follow-up plans, and assessment are specified according to 8 categories of Green Library Standard, aiming to be the learning and repository center for energy and environment in accordance with Green Library Standard announced by Thai Library Association.

ก้าวสู่ความเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้วยมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว

โดยเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง¹, อารีย์ ธัญกิจจานุกิจ², ธนาภรณ์ อิมแพะ² และ รุ่งทิพย์ ท่อโบทยาน³

ห้องสมุด เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความรู้และสร้างสรรค์ปัญญาให้แก่ชุมชนและสังคม การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนในสภาวะการณ์ที่ปัญหาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมกำลังทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นต้นแบบของสังคมในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม สำคัญ การจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การพัฒนาห้องสมุดสีเขียว จะช่วยให้ห้องสมุดบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม และเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว จัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การพัฒนาห้องสมุดสีเขียว รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว เพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนาและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดสีเขียวสนับสนุนนโยบายการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมของประเทศและเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ประกาศมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 เพื่อเป็นกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในวันที่ 2 เมษายน 2558 โดยประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ของสมาคมฯ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดพิมพ์มาตรฐานห้องสมุดสีเขียวในนามของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เผยแพร่ให้ห้องสมุดในเครือข่ายความร่วมมือและห้องสมุดต่างๆ ที่สนใจ

มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว มี 8 หมวด คือ หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่องทั่วไป การกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการบริหารงานห้องสมุด โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับนโยบายการเป็นห้องสมุดสีเขียว หมวด

¹ ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกลยุทธ์ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ภาควิชาเทคโนโลยีและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

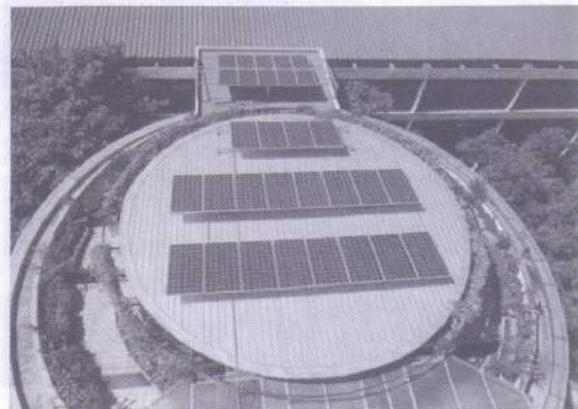
³ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่ 2 ว่าด้วยเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ห้องสมุดมีโครงสร้างพื้นฐานหรือลักษณะทางกายภาพที่เอื้อต่อการลดการใช้พลังงานและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการให้บริการและการบริหารจัดการห้องสมุด มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการพลังงาน การจัดการขยะ การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการจัดการภูมิทัศน์และการเพิ่มพื้นที่สีเขียว หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องการจัดการทรัพยากรและพลังงาน กำหนดให้มีการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ลดปริมาณของเสีย และหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารห้องสมุด หมวดที่ 4 ว่าด้วยเรื่องการจัดการของเสียและมลพิษกำหนดให้จำแนกประเด็นปัญหาด้านของเสียและมลพิษ กำหนดมาตรการการจัดการขยะ น้ำเสียและมลพิษทางอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารห้องสมุด หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการและการให้บริการห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้บริหารจัดการด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การให้บริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ หมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่องบทบาทของบุคลากรห้องสมุดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดบทบาทของผู้บริหาร บุคลากรห้องสมุด ผู้ให้บริการ และผู้เกี่ยวข้อง ในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม หมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่องเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด กำหนดให้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และจัดการความรู้ร่วมกัน ในเรื่องการบริหารจัดการและการให้บริการแบบอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหมวดที่ 8 ว่าด้วยเรื่องการประเมินคุณภาพห้องสมุดสีเขียว กำหนดให้ห้องสมุดสีเขียวต้องมีตัวชี้วัดและระบบการติดตามประเมินผลด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการใช้ไฟฟ้า น้ำ กระดาษ เชื้อเพลิง การใช้ทรัพยากร และปริมาณของเสีย โดยบันทึกข้อมูล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายห้องสมุดสีเขียว ได้ร่วมกันพัฒนาห้องสมุดสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดฝึกอบรม สัมมนา และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรห้องสมุดพร้อมก้าวสู่การเป็นผู้ให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว ทั้งยังได้ประสานงานให้เกิดการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียวตามมาตรฐานที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เป็นครั้งแรกของประเทศ โดยมีห้องสมุดจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์บรรณสารสนเทศและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หอสมุดปวย อึ้งภากรณ์ สำนักหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงเรียนสา อำนวยสา จังหวัดน่าน เป็น 10 ห้องสมุดนำร่อง รับการตรวจประเมินระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560 โดยมีสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นห้องสมุด ต้นแบบที่ผ่านการตรวจประเมินตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวเป็นแห่งแรก

ผลการตรวจประเมินห้องสมุด 11 แห่ง เพื่อประเมินระดับความสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พบจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นคลังความรู้ของมหาวิทยาลัย เป็นห้องสมุดดิจิทัลด้านการเกษตรของประเทศ และเป็นห้องสมุดสีเขียวที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการประหยัดพลังงานและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 ตามนโยบาย Green University ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยบริหารจัดการและให้บริการตามข้อกำหนดมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวทั้ง 8 หมวด ได้อย่างสมบูรณ์ จัดการโลจิสติกส์และพื้นที่จัดเก็บหนังสือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาการให้บริการบนเส้นทางสีเขียวจนก้าวสู่การเป็น Eco-Library และเป็นห้องสมุดคาร์บอนนิวทรัลแห่งแรกของประเทศ เป็นต้นแบบห้องสมุดสีเขียวที่มุ่งเน้นการพัฒนา Green Service, Green Management, Green Environment และ Green Heart ทั้งยังเป็นผู้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือห้องสมุดสีเขียวเครือข่ายแรกของประเทศไทย เพื่อร่วมกันจุดประกายความคิดและสร้างความตระหนักรู้เรื่องการให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Eco-Library ส่งเสริมการอ่านบนเส้นทางสีเขียว

ห้องสมุดในสวน สร้างสภาพแวดล้อม
เพื่อการเรียนรู้คู่ธรรมชาติ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น มุ่งมั่นในการเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยระดับดีเยี่ยม เพื่อจรรโลงสังคมแห่งการเรียนรู้ของประชาคมมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของประเทศ โดยมีวิสัยทัศน์ในการเป็นแหล่งสารสนเทศแรกที่ประชาคมเลือกเข้าใช้บริการ มีสารสนเทศที่หลากหลายพร้อมสำหรับการเรียนการสอนและการวิจัย สร้างทักษะการค้นหาสารสนเทศให้แก่ประชาคมมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตลอดจนเป็นห้องสมุดสีเขียวที่อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีปรัชญาในการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสู่ความเป็น Green and smart campus ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยดำเนินงานตามแนวคิด Do more and better with less ในการบริหารจัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว มีการพัฒนาพื้นที่สีเขียวรอบๆ อาคาร ใช้มาตรการลดการใช้พลังงาน มาตรการลดการใช้น้ำ มาตรการแยกขยะ รวมทั้ง ออกแบบนวัตกรรมบริการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การให้บริการ park & pick drive-through service การออกแบบถังขยะรีไซเคิลที่มีเซ็นเซอร์ในการรับทิ้งเฉพาะขยะขวดน้ำเท่านั้น ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้มาใช้บริการตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

การให้บริการ park & pick drive-through service และถังคัดแยกขยะข้างอาคาร

สวนผักพอเพียง ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวิสัยทัศน์ เป็นห้องสมุดอัจฉริยะและแหล่งเรียนรู้ ด้านการเกษตรสู่นานาชาติ มีเป้าหมายทำให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งของประชากรภายในมหาวิทยาลัยและประชาชนในท้องถิ่น กำหนดปรัชญา การเสริมสร้างปัญญา พัฒนาสู่โลกแห่งการเรียนรู้ ตั้งปณิธานเพื่อเชิดชูการศึกษา นำพาสังคมมุ่งสู่ความเจริญที่ยั่งยืน มีการบริหารจัดการห้องสมุดตามนโยบายมหาวิทยาลัยในการก้าวสู่ Organic, Green และ Eco University เข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวเพื่อดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในห้องสมุดอย่างเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อประเมินตนเองในการพัฒนา โดยใช้มาตรฐานห้องสมุดสีเขียวมาเป็นเครื่องมือประเมิน และกำหนดแผนงานการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการจัด ECO CORNER
เพื่อแนะนำหนังสือด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม

ประดิษฐ์วัสดุจากของเหลือใช้

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีปรัชญาในการให้บริการดี มีคุณธรรม สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ภายในปี 2562 สำนักฯ จะเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้ของท้องถิ่น เพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล ต้องการสร้างเอกลักษณ์ในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และคลังปัญญาด้านอาหารและการท่องเที่ยว กำหนดพันธกิจในการพัฒนาสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เสริมสร้างองค์ความรู้ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ดำเนินงานด้านการจัดซื้อวัสดุสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาพื้นที่ สีเขียวรอบอาคาร มีมาตรการลดการใช้พลังงาน และมาตรการคัดแยกขยะ

มุมความรู้พลังงานและสิ่งแวดล้อม

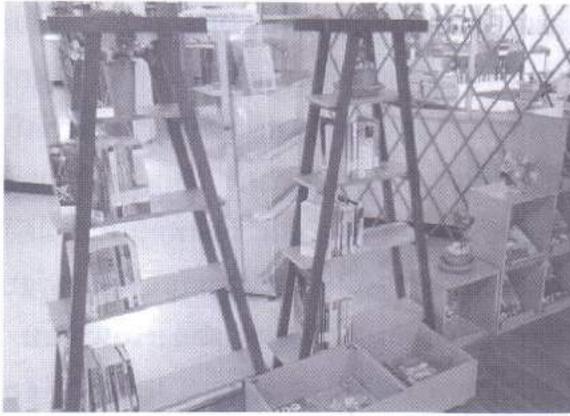
รณรงค์การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นหน่วยงานสนับสนุนของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียน การสอน การค้นคว้า วิจัย โดยเฉพาะทางด้านจีนศึกษาและวิทยาศาสตร์ สุขภาพ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการเรียนรู้ มีศักยภาพทางด้านบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการต่อการเรียนรู้ และการเป็นห้องสมุดสีเขียวเพื่อการประหยัดพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามอัตลักษณ์ ชยัน อดทน ประหยัด เมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู มีกิจกรรมลดการใช้ไฟฟ้า น้ำ ทรัพยากรต่างๆ และการคัดแยกขยะ มีนโยบายประหยัดพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคลากรภายใต้แนวทางร่วมมือ ร่วมใจ ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมีแผนงานด้านการจัดการพลังงานและมาตรการลดการใช้ไฟฟ้าที่โดดเด่น ทำให้ได้รับรางวัลอาคารประหยัดพลังงานดีเด่นในระดับชาติและอาเซียน

ความร่วมมือบุคลากรเพิ่มพื้นที่สีเขียว ห้องสมุดในสวนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ศูนย์บรรณสารสนเทศและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีภารกิจหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย ในฐานะเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรการเรียนรู้และเป็นแหล่งบริการสารสนเทศทางวิชาการ แก่คณาจารย์ และให้บริการด้านการผลิตสื่อการศึกษาและบริการโสตทัศนอุปกรณ์ แก่หน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัย มีวิสัยทัศน์สนับสนุนการเรียนรู้ เพิ่มมูลค่าด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัยมีพันธกิจเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเพื่อสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์และนักศึกษารวมทั้งเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนขานรับนโยบายการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว บริหารจัดการห้องสมุดสีเขียว ได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดีจากบุคลากรทุกคนภายใต้แนวทางสร้างบรรยากาศห้องสมุดสีเขียวด้วยนวัตกรรม และเป็นต้นแบบห้องสมุดสีเขียวให้กับชุมชน มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อนำไปสู่การวางแผนงานบริหารจัดการในภาพรวม

มุมมองความรู้อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มาตรการประหยัดน้ำในห้องสุขา

ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อม มีภารกิจหลักเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีวิสัยทัศน์มุ่งมั่นรักษาและพัฒนามาตรฐานห้องสมุดสีเขียวด้วยจิตวิญญาณและจรรยาบรรณ ตลอดจนการพัฒนาสู่ความเป็นห้องสมุดอัจฉริยะ มีพันธกิจเป็นแหล่งบริการความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับชาติ ให้บริการความรู้แก่ชุมชนและสังคม รวมทั้งเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนและสังคม มีนโยบายอย่างชัดเจนในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคัดแยกขยะ ตลอดจนใช้โฟมและพลาสติกภายในอาคาร โดยยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสำนักงานสีเขียวและห้องสมุดสีเขียวตามนโยบายของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีจุดเด่นที่สำคัญคือ เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการห้องสมุดเคลื่อนที่ทั่วประเทศ รวมทั้ง มีจิตวิญญาณในการเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมระดับชาติ

กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ทั่วประเทศไทย

อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม บุคลากร และคณะผู้ตรวจประเมิน

ห้องสมุดป่วย อังภากรณ์ สำนักหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มีพันธกิจคือ พัฒนาค้นคว้าความรู้และสารสนเทศทุกรูปแบบเพื่อความเป็นเลิศด้านการศึกษาและการวิจัย มีทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ส่งเสริมบริการวิชาการเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศในสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความทันสมัย ภูมิทัศน์สวยงาม สดชื่น สบายตาด้วยสภาพแวดล้อมที่ออกแบบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แบบประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการพลังงานภายในอาคารอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์เป็นห้องสมุดที่ให้บริการที่ดี มีข้อมูลที่ทันสมัย มีแนวทางบริหารจัดการด้วย 3 มาตรการ คือ มาตรการประหยัดพลังงาน มาตรการ 5 และมาตรการห้องสมุดสีเขียว ซึ่งเป็นการขานรับนโยบายมหาวิทยาลัยที่ยั่งยืน

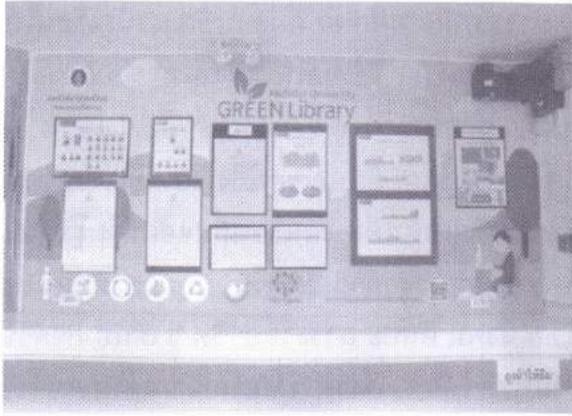

Solar Tube ท่อนำแสงสว่างจากภายนอกโดยไม่นำความร้อนเข้ามาภายในอาคาร ลดการใช้ไฟส่องสว่าง

มาตรการจัดการพื้นที่สีเขียว

ห้องสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นคลังความรู้เพื่อขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยมหิดลสู่ระดับโลก โดยมีพันธกิจพัฒนาค้นคว้า มุ่งสู่สารสนเทศทันสมัย ใส่ใจคุณภาพบริการ สนับสนุนพันธกิจมหาวิทยาลัย ตอบสนองนโยบายการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวด้วยการพัฒนาห้องสมุดสีเขียว พัฒนาการบริการสารสนเทศ สนับสนุนการวิจัย และสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนากิจกรรมจิตสาธารณะ และพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม รวมทั้งมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ ส่งเสริมความเป็นห้องสมุดเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการขานรับนโยบายมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ ได้เข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว มีนโยบายอย่างชัดเจนในการพัฒนาสู่ห้องสมุดเชิงนิเวศ และถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังห้องสมุดคณะและหน่วยงานเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัย

ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ให้บุคลากรและผู้ให้บริการ
รับทราบกิจกรรมห้องสมุดสีเขียว

รณรงค์ใช้พลังงาน ด้วยการส่งเสริมให้บุคลากร
ปั่นจักรยานในมหาวิทยาลัย แทนการใช้รถยนต์

หอสมุด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นห้องสมุดของธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นธนาคารที่มีนโยบายด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
มีพันธกิจในการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเกษตรและการพัฒนาชนบทในทุกมิติ นำเสนอความรู้สู่สาธารณะ
ตลอดจนสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงมากที่สุด
โดยหอสมุดได้ดำเนินงานด้านห้องสมุดสีเขียวเพื่อให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ขององค์กร ในการพัฒนา
สู่ความเป็นธนาคารสีเขียว สนับสนุนส่งเสริมการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจ
ธนาคาร เป็นการยกระดับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ห้องสมุดมีนโยบายอย่าง
ชัดเจนในการพัฒนาสู่ห้องสมุดสีเขียว มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ การเป็นห้องสมุดสาธารณะ อยู่ในอาคาร
สร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน (ประเภทอาคารใหม่) ที่ได้รับรางวัล ASEAN Energy Award 2015
รวมทั้ง รางวัลอาคารฉลาดเขียวเบอร์ 5 ด้านการประหยัดพลังงาน พ.ศ. 2559 ริเริ่มพัฒนาพื้นที่
นำทางและแผนการดำเนินการในระดับโครงการและกิจกรรม ได้อย่างสอดคล้องตามนโยบายห้องสมุด
สีเขียว

กิจกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้บุคลากร
ผู้ใช้บริการ และผู้เกี่ยวข้อง อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

นิทรรศการ "IDEA GREEN"
ประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้

โรงเรียนสา อำเภอสาง จังหวัดน่าน เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสากล มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสาทั้งโรงเรียน คือ ห้องสมุดสีเขียว ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ของโรงเรียนในการสืบสานภูมิปัญญา พัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้นักเรียนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นคือ นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นผลมาจากการเนืองนิจบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งครอบคลุมวิชาสอนที่แบ่งเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคม ศิลปะ การงานอาชีพ รวมทั้ง กิจกรรมการเรียนรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมชุมนุม ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารในโรงอาหาร การใช้เศษไม้ผลิตเรือแข่งประเพณีจำลอง การทำสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุ รวมทั้ง การส่งเสริมแนวคิดตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมธนาคารออมสิน และธนาคารรีไซเคิลขยะ จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกสาธารณะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการมอบหมายให้นักเรียนแต่ละชั้นดูแลรับผิดชอบ และทำความสะอาดแต่ละพื้นที่ในโรงเรียน นอกจากนี้ ทางโรงเรียนยังได้เข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว โดยเป็นแห่งแรกที่เป็นสมาชิกประเภทห้องสมุดโรงเรียน

กิจกรรมการปลูกและดูแลสวนป่า และ
การเข้าร่วมโครงการ LESS

มุมความรู้ห้องสมุดสีเขียว สำหรับนักเรียนโรงเรียนสา

สรุปการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว 11 แห่งแรกของประเทศ พบว่า ห้องสมุดทั้ง 11 แห่งได้นำมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว กำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อให้บริการ โดยกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กำหนดตัวชี้วัด ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวทั้ง 8 หมวด แม้ว่าห้องสมุดหลายแห่งจะเพิ่งเริ่มต้นการพัฒนาเข้าสู่การเป็นห้องสมุดสีเขียว แต่ก็ดำเนินการได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ห้องสมุดบางแห่งได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดสีเขียวจนประสบความสำเร็จและได้รับการยกระดับให้เป็นห้องสมุดสีเขียวต้นแบบ ดังเช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้บริหารและปฏิบัติงานห้องสมุด เพื่อร่วมกันก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว ที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ โดยความร่วมมือของเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว

เอกสารอ้างอิง

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง. 2560. รายงานสรุปผลการตรวจประเมินห้องสมุดนำร่องตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว. ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกลยุทธ์ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. 2558. ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ 8/2558 เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2558 (วันที่ 30 เมษายน 2558).

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. 2559. เกณฑ์การพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว ข้อกำหนดแนวทางเชิงปฏิบัติ และวิธีการตรวจประเมิน พ.ศ. 2559. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. 2558. คำสั่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ 5/2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว (วันที่ 10 ธันวาคม 2559).

คลังข้อมูลดิจิทัลจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย

เบญจา รุ่งเรืองศิลป์

ในวาระครบรอบ 100 ปี แห่งการได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพุทธศักราช 2560 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงเห็นเป็นโอกาสสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะนำมรดกภูมิปัญญาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ไว้ตลอดพระชนมายุ มาสร้างเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการในลักษณะฐานข้อมูลดิจิทัล เพื่อเป็นคลังข้อมูลเกี่ยวกับสมเด็จพระปฐมบรมราชูปถัมภ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นการสืบสานพระราชญาณทัศน์ให้เป็นที่ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถ พระบรมราชาบาย และพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน ทุกท่านเข้าถึงและสืบค้นคลังข้อมูลดิจิทัล “จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย” ได้ที่เว็บไซต์ <http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

King Chulalongkorn Digital Archives

Benja Rungruangsilpa

On the centennial of the royal grace upon Chulalongkorn University's establishment in 2017, Office of Academic Resources, Chulalongkorn University would like to present a digital database of King Chulalongkorn's works authored throughout his life so as to be a corpus on the prime patron of Chulalongkorn University and to recognize His Majesty's great competence, policies, and duties. King Chulalongkorn Digital Archives can be accessed at <http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

คลังข้อมูลดิจิทัลจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย

เบญจา รุ่งเรืองศิลป์¹

ความเป็นมา

ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เวียนมาบรรจบครบรอบ 100 ปีในพุทธศักราช 2560 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะร่วมเฉลิมฉลองวาระสำคัญนี้ ด้วยการพัฒนามรดกภูมิปัญญาเพื่อสืบสานพระราชญาณทัศน์ให้เห็นภูมิปัญญาที่สืบทอดจากพระบรมราชาบายและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจัดทำโครงการคลัง ข้อมูลดิจิทัล เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย และนานาชาติ ประเทศผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ กรุณาตั้งชื่อให้ว่า “จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย” (King Chulalongkorn Digital Archives) จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัยจัดแสดงนิทรรศการคลังข้อมูลเฉลิมพระเกียรติ เพื่อสำนึกในพระปรีชาญาณ และพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและประเทศชาติ กล่าวได้ว่าจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัยจะเป็นคลังความรู้ที่ทรงคุณค่า เกี่ยวกับสมเด็จพระปฐมบรมราชาปฐมกษัตริย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เชื่อมโยงและเผยแพร่ความรู้บนเครือข่ายสารสนเทศทั่วโลก สืบค้นได้ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อก่อเกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา การค้นคว้าวิจัย และต่อยอดองค์ความรู้อย่างกว้างขวางต่อไป

มหาวิทยาลัยแรกแห่งกรุงสยาม

“ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกไว้ว่าการเล่าเรียนในบ้านเมืองเรา
จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุสาหจัดขึ้นให้เจริญจงได้ ”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2427

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อตั้งขึ้นโดยพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงให้ปรับปรุงงานของกรมมหาดเล็ก เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2441 ต่อมาทรงจัดตั้งโรงเรียนสำหรับฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน เพื่อจัดการศึกษาแก่กุลบุตรให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะเข้ารับราชการ โดยเริ่มจัดการเรียนการสอนในพ.ศ. 2442 และเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2446 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนมหาดเล็ก สอนพระบรมราชาบายในด้านความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาให้แก่ทวยราษฎร์ของพระองค์อย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน

¹ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริที่จะขยายการโรงเรียนของพระบรมชนกนาถให้กว้างขวางถึงระดับอุดมศึกษาให้เป็นสง่าแก่พระนคร จึงทรงสถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็นโรงเรียนชั้นอุดมศึกษา พระราชทานนามว่า “โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” โดยพระราชทาน “เงินหางม้า” หรือเงินที่เหลือจากการที่ราษฎรเรียไรเพื่อสร้างพระบรมรูปทรงม้าสมเด็จพระปิยมหาราชให้ใช้เป็นทุนปลูกสร้างมหาวิทยาลัย และพระราชดำริให้ใช้วังที่สร้างเพื่อเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวิชิรุณหิศ พระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ที่ตำบลปทุมวันเป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดที่ดินพระคลังข้างที่ไว้เป็นเขตโรงเรียนพลเรือน ทิศเหนือจดถนนสระประทุม ทิศใต้จดถนนหัวลำโพง ทิศตะวันออกจดถนนสนามม้า ทิศตะวันตกจดคลองสวนหลวงรวมเนื้อที่ 1,309 ไร่ การปลูกสร้างมหาวิทยาลัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2457 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างตึกบัญชาการอันเป็นรากฐานของมหาวิทยาลัยขึ้นทางด้านถนนสนามม้า ปัจจุบันคือ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาพระฤกษ์ตึกบัญชาการ เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2458 ต่อมาในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2459 จึงมีประกาศพระบรมราชโองการประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย พระราชทานนามว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ดังปรากฏในประกาศประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความตอนหนึ่งว่า “เพื่อเป็นอนุสาวรีย์สมพระเกียรติแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง”

คลังข้อมูลดิจิทัลจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย (King Chulalongkorn Digital Archives)

<http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

คลังข้อมูลดิจิทัล ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก ดังนี้

1. พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ
2. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ
3. เส้นทางพระราชประวัติ และตามรอยเสด็จพระราชดำเนิน
4. คลังข้อมูล
5. คลังภาพ

1. พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ

ประมวลพระราชประวัติ การครองสิริราชสมบัติ และพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การเลิกทาส การศาล การทหารและตำรวจ เศรษฐกิจ ศาสนา ศิลปะ วรรณกรรม การคมนาคม การสาธารณสุข โภค การสาธารณสุข การต่างประเทศ ประเพณีและวัฒนธรรม แสดงลำดับความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ข้อมูลของพระอัครมเหสี พระมเหสี เจ้าจอมมารดาและเจ้าจอม พระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในลักษณะพระราชพงศาวลี (แผนลำดับเครือญาติ)

2. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

ประมวลเรื่องราวในรัชสมัย ตั้งแต่พระบรมราชสมภพใน พ.ศ. 2396 จนถึงเสด็จสวรรคตใน พ.ศ. 2453 พระชนมายุ 57 พรรษา โดยนำเสนอและเชื่อมโยงข้อมูลไปตามลำดับปีของพระชนมพรรษา ในลักษณะ digital timeline ทำให้เปรียบเทียบลำดับเหตุการณ์สำคัญต่างๆ โดยแบ่งตามหมวดหมู่ของเรื่อง ได้แก่ พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ ราชวงศ์จักรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พระราชนิพนธ์ สถาปัตยกรรม การพัฒนาประเทศ เหตุการณ์สำคัญของประเทศไทย และเหตุการณ์สำคัญของโลก โดยมีการเทียบเคียงกันกับปีพุทธศักราช คริสตศักราช และพระชนมพรรษา

3. เส้นทางพระราชประวัติ และตามรอยเสด็จพระราชดำเนิน

นำเสนอข้อมูลตามลำดับเวลาในลักษณะแผนที่ digital ที่แสดงข้อมูลและภาพสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และตามรอยเสด็จพระราชดำเนิน ได้แก่ เสด็จประพาสต้น เสด็จประพาสยุโรป และเสด็จประพาสประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น เมื่อคลิกดูเรื่องราวใด จะปรากฏตำแหน่งของสถานที่ คำอธิบายเนื้อหา และภาพประกอบบน Google Maps ตัวอย่าง

คำอธิบาย

วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2447 เสด็จโดยทางชลมารคออกจากบางปะอินมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เสด็จประพาสวัดปรมัยยิกาวาส และสวนกระต๊อนของนายบุตรที่แม่น้ำอ้อม
รายละเอียดจาก Google Maps ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120 ประเทศไทย +66 2 584 5120

4. คลังข้อมูล

รวบรวมพระราชนิพนธ์ทั้งหมดในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สิ่งพิมพ์ต่างๆ และสื่อดิจิทัลเข้าถึงได้ในลักษณะฐานข้อมูล เลือกสืบค้นได้ตามประเภทของสิ่งพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ดังนี้

พระราชนิพนธ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับประวัติศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมไทย รวมทั้ง บริบทความเป็นไปของสถานการณ์โลก ตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 19 จนถึงศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน พระราชนิพนธ์ของพระองค์นั้นเปี่ยมด้วยคุณค่ามานับศตวรรษ สมควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษา และส่งเสริมให้มีการศึกษาพระราชนิพนธ์อย่างแพร่หลายกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ในกรณีนี้ ได้รวมจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันและพระราชหัตถเลขาต่างๆ ที่มีจัดพิมพ์เป็นหนังสือ ตั้งแต่เล่มแรกจนถึงเล่มสุดท้ายในรัชสมัยเข้าไว้ด้วยกัน หอสมุดกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันคือ สำนักงานวิทยทรัพยากรได้เก็บรักษาต้นฉบับ และให้บริการเพื่อการศึกษาค้นคว้ามาเป็นเวลาต่อเนื่องยาวนาน จำนวนมากกว่า 130 เล่ม อายุของหนังสือบางเล่มมากกว่า 100 ปี ตัวอย่าง

ไกลบ้าน: สำเนาพระราชหัตถเลขาถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานภดล เมื่อเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. 126

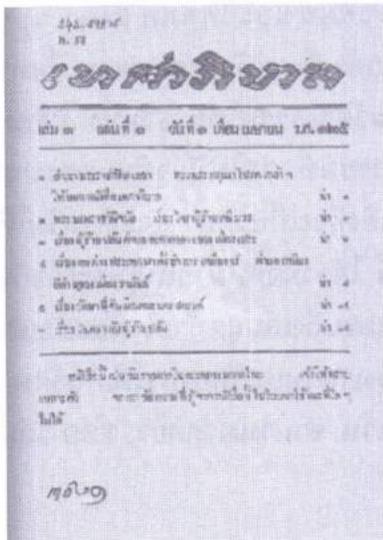
เล่ม 1 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 1-14 เล่ม 2 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 15-23 เล่ม 3 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 24-31 เล่ม 4 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 32-43 เป็นบันทึกพระราชกรณียกิจประจำวัน ระหว่างเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 พ.ศ. 2450 รวม 43 ฉบับ ทรงพรรณนาเกี่ยวกับสถานที่ที่เสด็จพระราชดำเนินเยือน เหตุการณ์และสิ่งของต่างๆ ที่ได้ทอดพระเนตร ทรงเสนอพระราชดำริและพระราชวินิจฉัยต่างๆ ด้วย

Connect to Full Text หนังสือหายากฉบับเต็ม

สิ่งพิมพ์พิเศษ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ดังต่อไปนี้

- **เทศาภิบาล** นำเสนอตั้งแต่ เล่มที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) ถึง เล่มที่ 14 ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455) นิตยสารเทศาภิบาลเริ่มพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2449 นับว่าเป็นนิตยสารที่มีความเป็นมายาวนานควบคู่กับการก่อตั้งกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่สาระความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบราชการ ระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรมการปกครอง การถ่ายทอดนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ เป็นคลังความรู้ในด้านการบริหารงานปกครองแก่ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา ในสาขาที่เกี่ยวข้อง

ดูเพิ่มเติม: สำเนาพระราชหัตถเลขา วันที่ 20 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 124 ใน เทศาภิบาล เล่ม 1 แผ่น 1 วันที่ 1 เมษายน ร.ศ.125 ได้ที่ 8/" http://www.car.chula.ac.th/rarebook/book2/clra54_0238/

ตัวอย่าง

เทศาภิบาล เล่ม 1 แผ่น 1 วันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 125 (พ.ศ.2449)

สำเนาพระราชหัตถเลขา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกหนังสือเทศาภิบาล--พระบรมราชวินิจฉัยเรื่องโจรผู้ร้ายหนีบวช--เรื่องผู้ร้ายปล้น ตำบลละตาดากลา แขวงเมืองแปะ-- เรื่องคนต่างประเทศมาตั้งทำการเหมืองแร่ ตำบลเหมืองอิตำ แขวงเมืองรามันห์--เรื่องรักษาที่ดินมณฑลนครสวรรค์--เรื่องสนทนากับผู้ร้ายปล้น

• **ยุทธโกษ** นำเสนอตั้งแต่ เล่มที่ 1 ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ถึง ตอนที่ 19 ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) นิตยสาร ยุทธโกษถือกำเนิดมาด้วยพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเป็นนิตยสารฉบับแรกของกองทัพบก โดยมีวัตถุประสงค์ดั้งเดิมว่า “หนังสือพิมพ์ยุทธโกษเป็นนิธิแลโอษฐ์ ของการทหารบกในประเทศสยาม” หมายความว่า “หนังสือยุทธโกษเป็นบ่อเกิด (นิธิ) ความรู้ และเป็นปาก (โอษฐ์) ของการทหารบก ที่จะเผยแพร่ความรู้ออกไป คำว่า “ยุทธโกษ” แปลว่า คลังแห่งการรบ บทความส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องทางการทหาร

ดูเพิ่มเติม: หนังสือยุทธโกษ เล่มที่ 1 แผ่นที่ 1-2 วันพุธที่ 21, 28 กันยายน ร.ศ. 111 ได้ที่ http://www.car.chula.ac.th/rarebook/book2/clra54_0597/

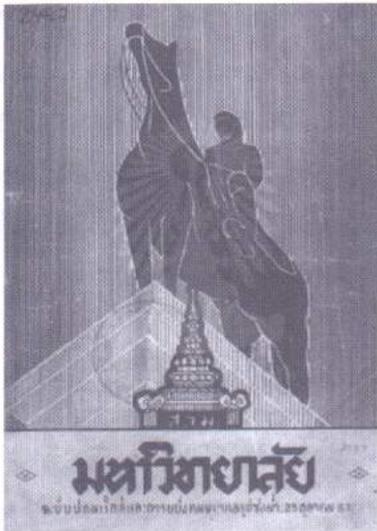

ตัวอย่าง

หนังสือยุทธโกษ เล่มที่ 1 แผ่นที่ 1-2 วันพุธ ที่ 21, 28 กันยายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435)

สารบาญเรื่อง แผ่นที่ 1 : คำนำ ว่าด้วยมีหนังสือพิมพ์ทหารจะเป็นคุณอย่างไร/ผู้บัญชาการ-พระราชบัญญัติกรมยุทธนาธิการที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ใน ร.ศ. 111-ข้อบังคับกองทหารบกคำสั่งที่ 1 ว่าด้วยการฝึกหัดและหน้าที่รักษาการ-ข้อบังคับกองทหารบกคำสั่งที่ 1 ว่าด้วยการฝึกหัดหน้าที่รักษาการ-กำหนดการเสด็จพระราชดำเนินศาลายุทธนาธิการแลข่าวเปิดสโมสรสถาน-พระราชพงษาวดารครั้งขบถศึกเวียงจันทน์-บาญชีชื่อนายทหารบกที่ 1 ผู้บัญชาการกับทั้งพระปวดี

• หนังสือมหาวิทยาลัย 23 ตุลาคม รวบรวมตามต้นฉบับที่มีให้บริการตั้งแต่ปีที่ 4 พ.ศ. 2469 เป็นหนังสือที่ระลึกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำโดยสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระยะแรกกำหนดออกวันที่ 15 ของเดือน ต่อมากำหนดออกปีละ 6 ฉบับ ภายหลังกำหนดออกปีละ 1 เล่ม เพื่อแจกจ่ายในวันที่ 23 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตทุกคนที่มาถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้าในวันที่ 23 ตุลาคมจะได้รับหนังสือ “มหาวิทยาลัย” เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและสดุดีพระเกียรติคุณแห่งสมเด็จพระปิยมหาราช เรื่องราวทรงคุณค่าในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงรัชกาลที่ 9 รายงานการดำเนินงาน การเรียนการสอน กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เรื่องสั้น สารคดี ปกิณกะ ทุกเรื่องที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์จะถูกกลั่นกรองอย่างละเอียดจากคณะกรรมการสโมสรฯ ส่งผลให้เจ้าของผลงานล้วนได้รับความสำเร็จ และมีชื่อเสียงในแวดวงวรรณกรรมและวิชาการอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา นับเป็นเอกสารสำคัญที่บันทึกเหตุการณ์ความเป็นประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและยาวนานจนถึงทุกวันนี้

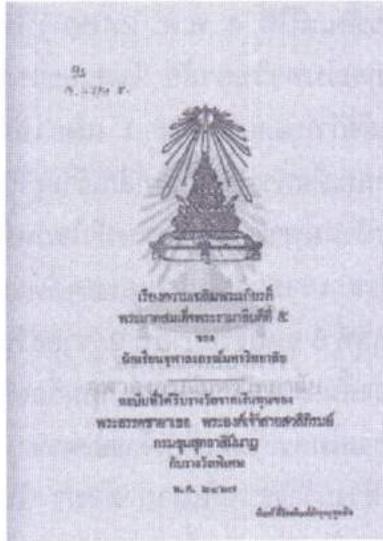
ตัวอย่าง

หนังสือมหาวิทยาลัยฉบับปกอเมริกันและถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า 23 ตุลาคม 2487

สารบาญเรื่อง--ปิยมหาราชสดุดี--ภาพถ่าย ม.จ. รัชดาภิเษก โสณกุล อธิการบดี--เรื่องของคนไม่มีประโยชน์/รอย โรจนานนท์--มหาวิทยาลัยรำลึก/สุวดีถเนตรทุกกณะ--Introduction of comparative university/-ชนิด สุทธิพงษ์--ห่อใหม่ที่ยังไม่ตีพิมพ์--เชฟสิริพันธุ์--จากไป-จากมา/เขมจิตรา--ข่าวคนต่าง ๆ--งานละครวันสิ้นภาค/มนัส สุภาพันธุ์--ข่าวราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย--สนทนาสโมสรครั้งที่ 5--บทบันทึก

• ประกวดเรียงความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา เมื่อทรงบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชนมพรรษาครบ 60 ปี พ.ศ. 2466 ได้ประทานเงินทุนก้อนหนึ่งแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุทิศส่วนพระกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีพระประสงค์ให้เป็นรางวัลแก่นิสิตจุฬาฯ ในการแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากเป็นโอกาสได้เฉลิมพระเกียรติแล้วยังทำให้ นิสิตได้ค้นคว้าวิชาประวัติศาสตร์ในรัชสมัยของพระองค์ท่าน ซึ่งจุฬาฯ เริ่มให้มีประกวดเรียงความตั้งแต่ พ.ศ. 2467 โดยกำหนดหัวข้อแตกต่างกันไปทุกปี และจัดให้มีการแจกรางวัลประกวดเรียงความนี้ร่วมไปกับงานบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระองค์ท่านที่จุฬาฯ จัดขึ้นเป็นประจำในวันที่ 21 หรือ 22 ตุลาคม ก่อนวันถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า ทุกปี เมื่อยังทรงดำรงพระชนม์ชีพ พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา ทรงพระกรุณาเสด็จมาประทับเป็นองค์ประธานประทานรางวัลทุกปี (สิ้นพระชนม์ พ.ศ. 2472) ทั้งนี้ จุฬาฯ จัดประกวดเรียงความดังกล่าว รวม 21 ครั้ง

ตัวอย่าง

เรียงความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 5 ของนักเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบาญเรื่อง--พระเกียรติคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระ
รามาธิบดีที่ 5/ทองอยู่ ชุณศิริ--พระคุณธรรมบางข้อของ
พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง/ชอบ ชยประภา--พระปรีชา
ญาณในทางวรรณคดีของพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง/บัว
เพ็ญวุฒิ--ชมพระปรีชาญาณในวรรณคดี/ทองอยู่ จันทบุญมี--
การเสด็จประพาสของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทำประโยชน์
แก่ประเทศอย่างไร/สอาด หงษ์ยนต์ ฯลฯ

• หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส L' Illustration และ Le Petit Journal

เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2559 นิสิตเก่าคณะรัฐศาสตร์ระหว่างปีการศึกษา 2509-2512
นับรวมรอบเวลา 50 ปี ได้ร่วมกันน้อมเกล้าฯ ถวายหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส L' Illustration และ Le Petit Journal
ที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ.1893 (พ.ศ. 2436) และ ค.ศ. 1897 (พ.ศ. 2440) จำนวน 207 ฉบับ เย็บเล่มรวม 6
เล่ม แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต่อมาพระองค์พระราชทานแก่สำนักงานวิทย
ทรัพยากร จุฬาฯ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวการเสด็จประพาสยุโรปและประวัติศาสตร์
สยามในรัชสมัยของพระองค์ท่าน ปัจจุบันจัดทำเป็นหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ทุกฉบับ

ตัวอย่าง

L' Illustration ค.ศ. 1897 (ร.ศ. 116 พ.ศ. 2440)

ฉบับวันที่ 11 September 1897 (11 กันยายน 2440) หน้า
ปก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระเจ้าซาร์นิ
โคลัสที่ 2 จักรพรรดิแห่งรัสเซีย ทรงฉายร่วมกัน ณ วังปีเตอร์ฮอฟ
นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2440
[Connect to Full Text](#) [หนังสือหายากฉบับเต็ม](#)

• พระไตรปิฎกฉบับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎก
บาฬีอักษรสยามเป็นหนังสือชุดครั้งแรกของโลก เพื่อเฉลิมฉลองการเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ 25 ปี
ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) การชำระและจัดพิมพ์เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2431 สำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2436 โดยจัด
พิมพ์จำนวน 1,000 ชุดๆ ละ 39 เล่ม เมื่อพิมพ์เสร็จแล้วได้พระราชทานแก่วัดต่างๆ ในประเทศ 254 วัด

และ 2 ปี ต่อมาคือ ร.ศ. 114 (พ.ศ. 2438) ได้พระราชทานพระไตรปิฎกชุดนี้แก่สถาบันการศึกษาและหอสมุดสำคัญในต่างประเทศรวม 260 สถาบัน ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา

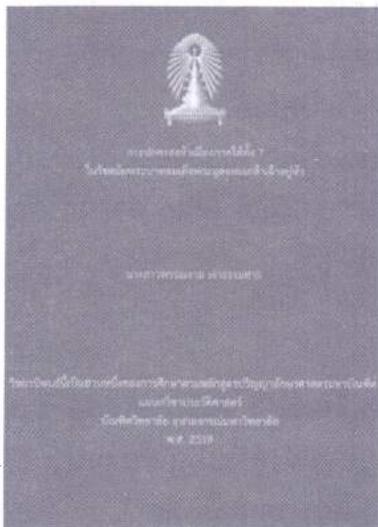
ดูเพิ่มเติม: โครงการอนุรักษ์พระไตรปิฎกฉบับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดย หอพระไตรปิฎกนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

• พระไตรปิฎกฉบับบาลีสยามรัฐ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระและพิมพ์พระไตรปิฎก ที่เรียกว่าฉบับสยามรัฐ ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายแด่สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้ต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2436 ในการตรวจสอบ ทานชำระต้นฉบับพระไตรปิฎกของการพิมพ์ครั้งนี้

• **วิทยานิพนธ์** ประมวลวิทยานิพนธ์ทุกเล่มของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอ่านวิทยานิพนธ์ ฉบับเต็มแบบออนไลน์ได้จาก The Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

ตัวอย่าง

ชื่อผู้วิจัย พรรณงาม เก้าธรรมสาร

หัวข้อเรื่อง politics ปีที่พิมพ์ 2519

บทคัดย่อ วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาการจัดการปกครอง “หัวเมืองภาคใต้ทั้ง 7” หรือ “หัวเมืองแขกทั้ง 7” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุดระยะหนึ่งในประวัติศาสตร์การปกครอง.....

สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ประมวลรายการหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเรื่องราวในรัชสมัยของพระองค์ท่าน เฉพาะที่มีตัวเลขให้บริการ ณ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจำแนกเป็นหมวดหมู่สอดคล้องกับพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการศาล การทหารและตำรวจ การเลิกทาส การศึกษา เศรษฐกิจ ศิลปะ วรรณกรรมและการศาสนา การคมนาคมและการสาธารณสุข การสาธารณสุข การต่างประเทศ ประเพณีและวัฒนธรรม เข้าสู่ระบบการสืบค้นข้อมูลได้ตามประเภทของสิ่งพิมพ์ ชื่อสิ่งพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ปีที่พระราชนิพนธ์/ปีที่เขียน เป็นต้น

ตัวอย่าง

บรรณานุกรม
เสด็จประพาสต้น ร.ศ. 125/[รูปถ่ายฝีพระหัตถ์และ
บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว] สำนักราชเลขาธิการ, 2547.หนังสือ
อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายภาวาส บุญหาศ

วีดิทัศน์ นำเสนอชุดวีดิทัศน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

★ ปาฐกถาเสากล้าหลักของแผ่นดิน ประกอบด้วย ชุดปียมหาราชานุสรณ์ ชุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ชุดสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ชุดสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ชุดหนึ่งศตวรรษสองศตวรรษมหาราชผู้ยิ่งใหญ่ ชุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

★ ชุดปียมหาราชานุสรณ์ 2559 โดย “สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ / สنج.” สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ การประพาสต้น การเสด็จประพาสต่างประเทศ มหาจุฬาลงกรณ์ และทวยราษฎร์รักบาทแห่งด้วยปีตรุงค์

★ ชุด 100 ปี เกียรติภูมิจุฬาฯ (2559) โดย “สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ / สنج.” สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ ความสำคัญของวันปียมหาราช กำเนิดจุฬาฯ กับการปฏิรูปประเทศ

5. คลังภาพ

ประมวลภาพทั้งหมดที่ปรากฏในตัวเล่มต้นฉบับ พระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ ลายพระราชหัตถเลขา บุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ สถานที่ ภาพจากต้นฉบับที่จัดเก็บโดยหอประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสำนักงานวิทยทรัพยากร ภาพจากหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส เป็นต้น

ที่มา จากหนังสือเรื่อง

สำเนาพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระราชทาน พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ
(นพ.ไกรฤกษ์) พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
2474. หน้าที่ 4

[Connect to Full Text](#) หนังสือหายากฉบับเต็ม

งานวันจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย 28 มีนาคม 2560

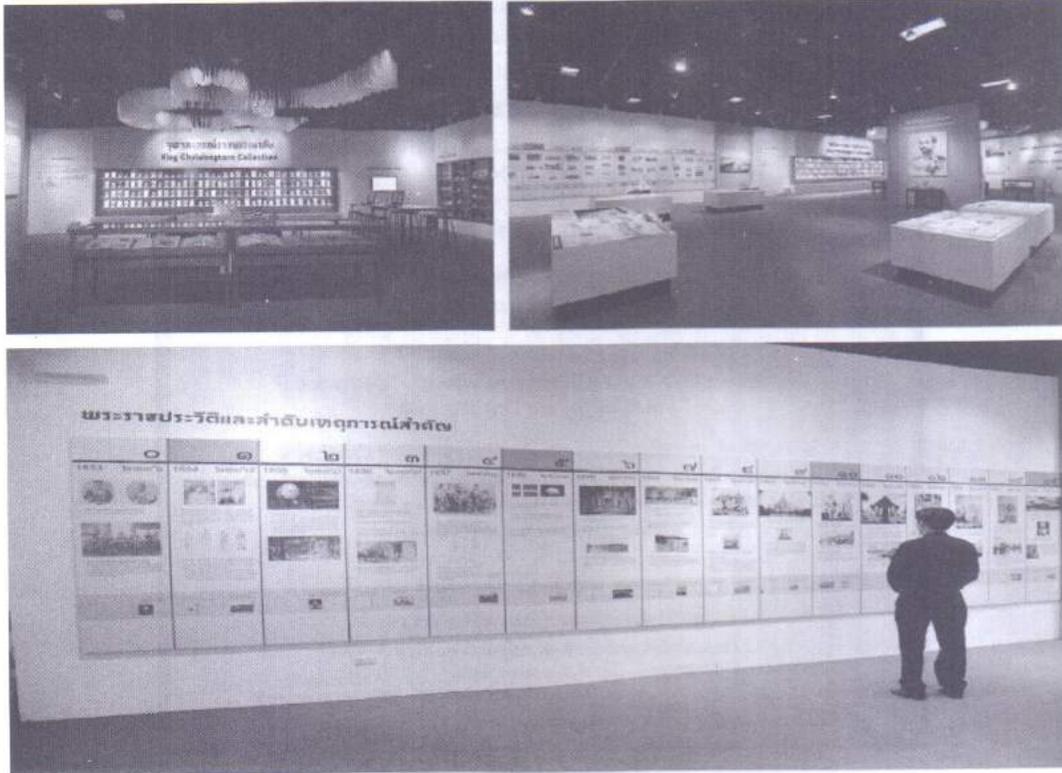

การบรรยายพิเศษ เรื่อง จากพระราชดำรัส “การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรา...” สู่จุฬฯ 100 ปี โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปิยนาท บุนนาค

- การเสวนาวิชาการ
- พระอัจฉริยภาพด้านอักษรศาสตร์ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาทิตย์ ชีรวณิชย์กุล
  - ภาพถ่ายสยาม ในสื่อหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส (ค.ศ. 1893 และ 1897) โดย ดร. สิริวรรณ จุฬากรณี
  - สถาปัตยกรรมสมัยพระพุทธเจ้าหลวง ในสื่อสิ่งพิมพ์ตะวันตก โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริศรี โปวาทอง ดำเนินการเสวนาโดย นายเมทนี บุรณศิริ

คณะผู้จัดงานขอขอบคุณผู้ร่วมงานเป็นอย่างยิ่งที่ตอบรับเป็นอย่างดี และสนใจช่วงการเสวนาวิชาการอย่างมาก ทุกวันนี้ ยังมียอดสถิติผู้เข้าชมและติดตามฟังก่อนหลังผ่าน YouTube หรือจากเว็บไซต์จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย เป็นแรงใจให้คณะผู้จัดงานมุ่งมั่นที่จะนำทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เข้าสู่คลังข้อมูลดิจิทัลอย่างต่อเนื่องต่อไป นับเป็นอีกหนึ่งวันในประวัติศาสตร์ 100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ทุกคนได้ร่วมกันสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน

นิทรรศการคลังข้อมูลเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การจัดแสดงนิทรรศการ ประกอบด้วย

- ❶ พระราชประวัติและลำดับเหตุการณ์สำคัญ ประมวลเรื่องราวในรัชสมัยตั้งแต่พระบรมราชสมภพ พ.ศ. 2396 จนถึง เสด็จสวรรคต พ.ศ. 2453 เมื่อพระชนมายุ 57 พรรษา โดยเทียบเคียงปีพุทธศักราช คริสต์ศักราช และพระชนมพรรษา ตลอดจนเชื่อมโยงช่วงเวลาทุกปีกับเหตุการณ์สำคัญของโลก/หนังสือต่างประเทศที่ชาวตะวันตกเขียนถึงสยาม/พระราชนิพนธ์ที่สำคัญของพระองค์ท่าน
- ❷ ประมวลหนังสือพระราชนิพนธ์ จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน และพระราชหัตถเลขาต่างๆ จำนวน 139 เล่ม ซึ่งเป็น Rare Book Collection จัดทำสำเนาหนังสือดังกล่าว เพื่อให้ผู้เข้าชมนิทรรศการเปิดอ่านเล่มที่สนใจได้อย่างสะดวก เป็นการรักษาดั้งฉบับหนังสือให้มีอายุยืนยาวมากขึ้น นอกจากนี้ ยังจัดทำทุกเล่มเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จัดทำ QR Code ไว้ที่ปกของหนังสือ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลผ่านโทรศัพท์มือถือ ด้วยการสแกนรูป QR Code เข้าสู่เว็บไซต์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มที่ต้องการอ่านได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องพิมพ์ URL

- ๕ หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส L' Illustration และ Le Petit Journal ฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1893 (พ.ศ. 2436) และ ค.ศ. 1897 (พ.ศ. 2440) จำนวน 207 ฉบับ เย็บเล่มรวม 6 เล่ม จัดทำสำเนาภาพในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ที่เผยแพร่เรื่องราวการเสด็จประพาสยุโรป และประวัติศาสตร์สยามในรัชสมัยของพระองค์ท่าน จุฬาลงกรณ์ราชบรรณालัย
- ๔ เพิ่มข้อมูลแสดงเหตุการณ์และภาพสำคัญ จำแนกตามพระราชกรณียกิจในด้านต่างๆ เช่น การปกครอง การเลิกทาส การสื่อสาร เศรษฐกิจ และการสาธารณสุข เป็นต้น และเพิ่มข้อมูลปกิณกะ 3 เรื่องที่โดดเด่น ได้แก่ สอดส่องทุกข์สุขพสกนิกรทั่วสยาม (ประพาสต้น) ด้านวรรณศิลป์ และศิลปะแห่งโภชนาการ โดยแสดงวิถีทัศนียภาพการปรุงอาหาร จากรายการอาหารที่พระองค์ท่านทรงแปลเป็นตำราทำกับข้าวฝรั่ง
- ๕ ภาพจำลองเส้นทางเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 1 ร.ศ. 116 พร้อมวาทะสำคัญ/สาระสำคัญที่ปรากฏในพระราชหัตถเลขา 62 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน-16 ธันวาคม พ.ศ. 2440 และเส้นทางเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 ร.ศ.125 พร้อมประมวลภาพจากพระราชนิพนธ์ไกลบ้านฉบับมีรูปภาพ พ.ศ. 2450 ซึ่งเป็นการเดินทางที่ยิ่งใหญ่ของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
- ๖ เว็บไซต์จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัยจัดตั้งคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นบนเว็บไซต์นี้ไว้ในห้องนิทรรศการ และเชิญชมวิถีทัศน์แนะนำเว็บไซต์

“พระคุณของแหล่งเรียนมา จุฬาลงกรณ์”

ในระยะแรกของการดำเนินงานนี้ สำนักงานวิทยทรัพยากรได้รับการเอื้อเฟื้อทั้งข้อมูลและภาพประวัติศาสตร์จากประชาคมจุฬาฯ ดังนั้น **จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย** จะก่อเกิดประโยชน์สัมฤทธิ์ผล สมดังเจตนารมณ์ และความอุตสาหะของคณะผู้ริเริ่มจัดทำเพียงใดนั้น ต้องอาศัยการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากบุคคลและองค์กร จากผู้บริหารมหาวิทยาลัย นิสิตเก่า นิสิตปัจจุบัน ประชาคมจุฬาฯ ตลอดจนสาธารณชนทั่วไปซึ่งขอเชิญชวนชาวจุฬาฯ ทุกยุคสมัย และผู้สะสมเอกสารเก่าหายากทั้งหลาย ได้ร่วมเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างคลังความรู้เฉลิมพระเกียรตินี้ สำนักงานวิทยทรัพยากร ยินดีรับมอบหรือขอยืมเอกสารทรงคุณค่าในรัชสมัยของพระองค์ท่าน เพื่อจัดทำเป็นสื่อดิจิทัล พร้อมเตรียมจัดกิจกรรมวิชาการเผยแพร่พระเกียรติคุณตลอดปี 2560-2561 เช่น การเสวนาเรื่องแผนที่ ภาพเก่าเล่าเรื่อง เป็นต้น ทุกเรื่องราวจะได้ร้อยเรียงและประชาสัมพันธ์บนหน้าข่าวสาร ติดตามกันได้ทั้งที่เว็บไซต์จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย และเชิญชมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งจัดแสดงตั้งแต่บัดนี้ - 26 มีนาคม 2561 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-17.00 น. ณ ชั้น 7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยินดีต้อนรับทุก ๆ ท่าน.

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2510). **ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2459-2509**. พระนคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2560). **จุฬาลงกรณ์ราชบรรณालัย**. สืบค้นจาก

<http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

"โครงการพัฒนาระบบบรรณารักษณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"

แหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนสุดสร้างสรรค์ในประเทศไทย

Creative Capital Market Learning Center

นายเมฆินทร์ ลิขิตบุญฤทธิ์¹

Maykin Likitboonyarit¹

บทนำ

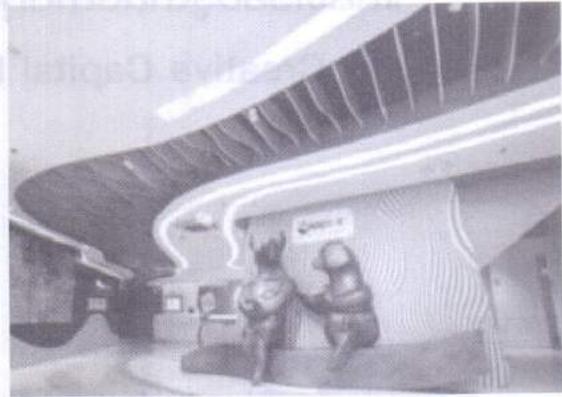
หากกล่าวถึง หน่วยงานด้านตลาดทุนที่สำคัญในประเทศไทย เชื่อว่าหลายท่านต้องนึกถึง “ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” หน่วยงานนี้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ฯ พ.ศ. 2517 และเปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 โดยทำหน้าที่ส่งเสริมการออมและการระดมเงินทุนระยะยาวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังมีหน้าที่ใน การเผยแพร่ข้อมูลและส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้ลงทุนโดยมีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนครั้งแรก “ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” เพื่อบริการแก่นักลงทุน และผู้ประกอบการวิชาชีพด้านตลาดทุน ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ปรับแนวคิดในการบริหารจัดการห้องสมุดยุคใหม่ (Modern Library) เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป นักลงทุน ผู้ประกอบวิชาชีพด้านตลาดทุน และผู้บริหารองค์กรชั้นนำระดับประเทศ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็น “ห้องสมุดมารวย” และในปี พ.ศ. 2559 ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้เปิดใช้อาคารสำนักงานแห่งใหม่บนถนนรัชดาภิเษก (ข้างสถานทูตจีน) ภายใต้แนวคิด “ศูนย์กลางด้านตลาดทุนครบวงจร” หรือ “Capital Market Center” และเปิดให้บริการแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนครบวงจรบริเวณชั้นใต้ดินของอาคารสำนักงานแห่งใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

1. ห้องสมุดมารวย (Maruey Knowledge & Resource Center) แหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนทันสมัย และครบวงจร โดยนำแนวคิดของห้องสมุดยุคใหม่ (Modern Library) ซึ่งประกอบด้วย ความครบถ้วน (Completeness) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ, การเข้าถึงรวดเร็ว (Accessibility) ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย, รองรับทุกความต้องการ (Multi-Purpose) และสร้างบรรยากาศที่ลงตัว (Optimal Style) เอื้อต่อการเรียนรู้เสมือนนั่งอ่านหนังสือภายในบ้าน

¹ฝ่ายพัฒนาความรู้การเงินขั้นพื้นฐาน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery สMuseum) หรือ INVESTORY เปิดให้บริการครั้งแรกในปี 2559 นับเป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนแห่งแรกของประเทศไทยที่เปิดประสบการณ์การเรียนรู้มิติใหม่ในรูปแบบ Discovery Museum นับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการเล่าเรื่องราวผ่านนิทรรศการถาวร นิทรรศการหมุนเวียน และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยผู้เข้าชมมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในตัวละครของการดำเนินเรื่องราวนี้และมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) กับสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย

จุดเด่นของแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนสุดสร้างสรรค์ในประเทศไทย (Creative Capital Market Learning Center)

- ห้องสมุดมารวย กับ รางวัลห้องสมุดเฉพาะดีเด่น ภาคเอกชน ประจำปี พ.ศ. 2559

ในปี พ.ศ. 2559 ห้องสมุดมารวยได้รับการเสนอชื่อเข้าร่วมการประกวดห้องสมุดดีเด่นของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย โดยมีปัจจัยที่ทำให้ได้รับการคัดเลือกเป็นห้องสมุดดีเด่นจากผลงานอันโดดเด่น 4 เรื่อง ดังนี้

1. เป็นห้องสมุดที่มีแนวทางการให้บริการสร้างสรรค์ (Creative Services)

บริการภายในห้องสมุดมารวยหลายบริการมีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้ายุคใหม่ (Customer Insight) ซึ่งบริการส่วนใหญ่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน และความใส่ใจต่อความต้องการของลูกค้า พนักงานจะศึกษา สอบถาม สังเกต และทดลองการให้บริการในรูปแบบใหม่เสมอๆ ตัวอย่างรูปแบบการให้บริการของห้องสมุดมารวยที่ไม่เหมือนห้องสมุดอื่นๆ อาทิ

1. ระบบการจัดหมวดหมู่และการจัดเรียงหนังสือของห้องสมุดมารวย

ที่มรรณารักษ์ได้คิดรูปแบบการจัดหมวดหมู่หนังสือแบบใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “การจัดหมวดหมู่หนังสือด้านตลาดทุน” (Capital Market Classification หรือ CMC) โดยนำหัวข้อหลักของความรู้ด้านตลาดทุนมาเป็น Call No. หลัก และจัดเก็บหนังสือตามมุมความรู้ (Corner) ด้านตลาดทุน รูปแบบการจัดหนังสือในลักษณะนี้จะคล้ายกับการจัดหนังสือในร้านขายหนังสือ นอกจากนี้การจัดเรียงหนังสือในแต่ละมุมความรู้จะใช้การเรียงแบบ Running No. เพื่อให้ลูกค้าค้นหาหนังสือได้อย่างรวดเร็ว และสะดวกต่อการจัดเก็บหนังสือของบรรณารักษ์

2. การแนะนำและประชาสัมพันธ์หนังสือที่น่าสนใจ

ทีมบรรณารักษ์ได้ร่วมกับทีมการตลาดและประชาสัมพันธ์ดำเนินการคัดเลือกหนังสือที่น่าสนใจ และสร้างการมีส่วนร่วมของทีมด้วยการทำ Book Review หนังสือที่น่าสนใจ เพื่อนำไปขึ้นเว็บไซต์ของห้องสมุดและลงสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ลักษณะการดำเนินการเช่นนี้ทางทีมห้องสมุดได้นำหลักการ Content Marketing มาใช้ เพื่อให้ลูกค้าสนใจหนังสือและเข้าใจหนังสือเบื้องต้นก่อนใช้บริการยืมคืน

2. เป็นห้องสมุดที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาให้บริการ (Digital Library)

ในปี พ.ศ. 2558 ห้องสมุดมารวยได้จัดทำแผนกลยุทธ์ในการยกระดับงานบริการสู่การเป็น “ห้องสมุดตลาดทุนดิจิทัลชั้นนำในระดับประเทศ” โดยให้ความสำคัญทั้งในด้านการยกระดับงานบริการภายในห้องสมุดมารวย (Digital Onsite Service) และการให้บริการห้องสมุดออนไลน์เต็มรูปแบบ (Online Service)

ภายในห้องสมุดมารวยกายภาพ (Physical Library) ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้สร้างบรรยากาศและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ลูกค้าสามารถเชื่อมต่อกับโลกดิจิทัลได้ง่ายขึ้น เช่น การให้บริการคอมพิวเตอร์ภายในห้องสมุด แบ่งจุดให้บริการเป็น 2 จุด ได้แก่ Internet Zone มุมที่ให้บริการเฉพาะอินเทอร์เน็ต และ Self Study Zone มุมที่ให้บริการเพื่อการเรียนรู้ ลูกค้า

สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลบริษัทจดทะเบียน SETSMARTS ได้ นอกจากนี้หากลูกค้านำเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพามาเอง เช่น Notebook หรือ Tablet ห้องสมุดมารวยก็มีจุดบริการ WIFI Hotspot และปลั๊กไฟเพื่อให้ชาร์จไฟฟ้าได้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การสร้างสภาพแวดล้อมเช่นนี้เพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้สำหรับคนยุคใหม่

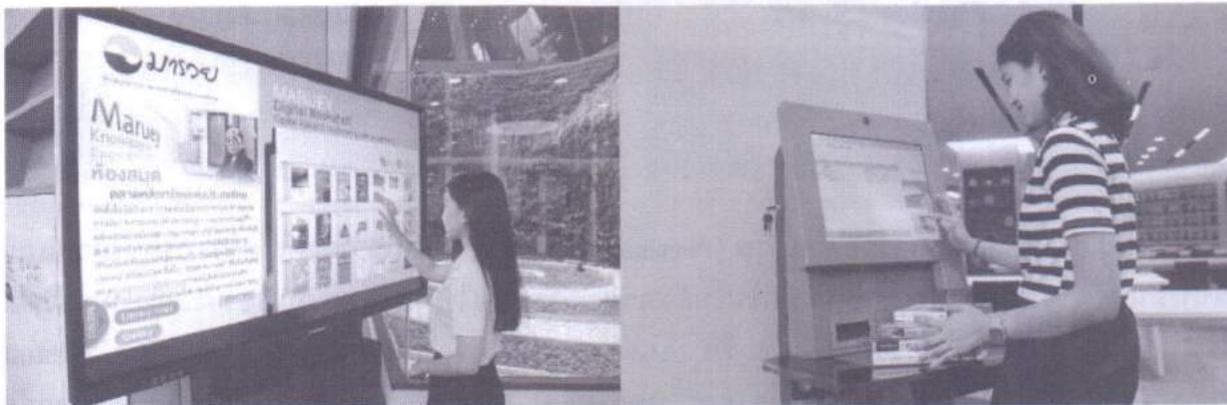
สำหรับห้องสมุดมารวยออนไลน์ (Online Library) ถูกออกแบบมาให้บริการสำหรับลูกค้าในยุคใหม่ที่ต้องการใช้บริการโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ซึ่งลูกค้าสามารถใช้บริการได้ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดมารวย www.maruey.com หรือ หากต้องการอ่านทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ได้จากทุกที่ทุกเวลาก็สามารถใช้บริการได้ผ่าน Application ที่สนับสนุนทั้งระบบปฏิบัติการ Android และ IOS ได้ทันที ซึ่งนอกจากนี้ระบบการค้นหาทรัพยากรออนไลน์ (OPAC) ได้เชื่อมต่อกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งมีความสามารถในการส่งต่อรายการทรัพยากรที่น่าสนใจไปให้ผู้อื่นได้ทันที

ตัวอย่างเทคโนโลยีที่น่าสนใจของห้องสมุดมารวย

1. ระบบตอบรับอัตโนมัติ (Interactive Voice Response หรือ IVR)

เมื่อลูกค้าโทรศัพท์เข้ามาที่ห้องสมุดมารวย หมายเลขโทรศัพท์ 0 2009 9777 ลูกค้าจะพบกับการให้ข้อมูลอัตโนมัติ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของห้องสมุด รายชื่อหนังสือใหม่ รวมถึงการเชื่อมต่อกับโปรแกรมบริหารจัดการห้องสมุด ซึ่งลูกค้ามักจะใช้บริการต่ออายุการยืมหนังสือด้วยตนเองเพียงกดหมายเลข Barcode ของสมาชิก และหมายเลข Barcode ของหนังสือที่ต้องการยืมต่อ ที่มาของเทคโนโลยีนี้ คือ ในอดีตการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตยังไม่สะดวก ช่องทางการต่ออายุผ่านเว็บไซต์จึงไม่เป็นที่นิยม ทีมงานจึงพัฒนาช่องทางเพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาเพียงแค่ยกหูโทรศัพท์ แม้ว่าห้องสมุดจะมีเวลาปิดทำการแต่ระบบโทรศัพท์ก็สามารถให้บริการได้ 24 ชั่วโมง

2. ห้องสมุดมารวยออนไลน์ หรือ Maruey eLibrary ช่องทางในการเข้าให้บริการดาวน์โหลดทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมารวย ปัจจุบันมีจำนวน eBook มากกว่า 450 ชื่อเรื่อง ที่มาของเทคโนโลยีนี้ คือ ต้องการขยายขอบเขตการให้บริการ ลูกค้าไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่ห้องสมุดก็สามารถอ่านหนังสือได้จากที่ใดก็ได้ เวลาใดก็ได้ ให้บริการครั้งแรกปี พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบันห้องสมุดมีการพัฒนาช่องทาง และรูปแบบให้รองรับการอ่านในทุกช่องทาง เช่น อ่านผ่านคอมพิวเตอร์ อ่านผ่าน App ใช้ได้ทั้ง IOS และ Android

3. เทคโนโลยี RFID แบบ Ultra-high Frequency หรือ UHF ห้องสมุดนำมาใช้เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายให้ลูกค้า โดยลูกค้าสามารถยืมคืนหนังสือได้ด้วยตนเองผ่าน Self Check Kiosk นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันการสูญหายของหนังสืออีกด้วย ในแง่การทำงานของบรรณารักษ์ การนำ RFID มาใช้ยังช่วยให้การเช็คสต็อกหนังสือ (Inventory) เป็นไปได้ด้วยความรวดเร็ว จากเดิมการเช็คสต็อกหนังสือด้วยระบบบาร์โค้ดที่งานต้องใช้เวลาตรวจนับอย่างน้อย 2-3 วัน แต่เมื่อนำระบบ RFID มาใช้จะทำให้งานเสร็จภายในครึ่งวัน สโดยห้องสมุดมารวยได้เลือกใช้แบบ UHF ห้องสมุดมารวยเริ่มนำมาใช้ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2559 ที่มาของเทคโนโลยีนี้มาจากการกลยุทธ์ที่ห้องสมุดเขียนในปี 2558 เพื่อพัฒนาห้องสมุดมารวยสู่ “ห้องสมุดตลาดทุนดิจิทัล”

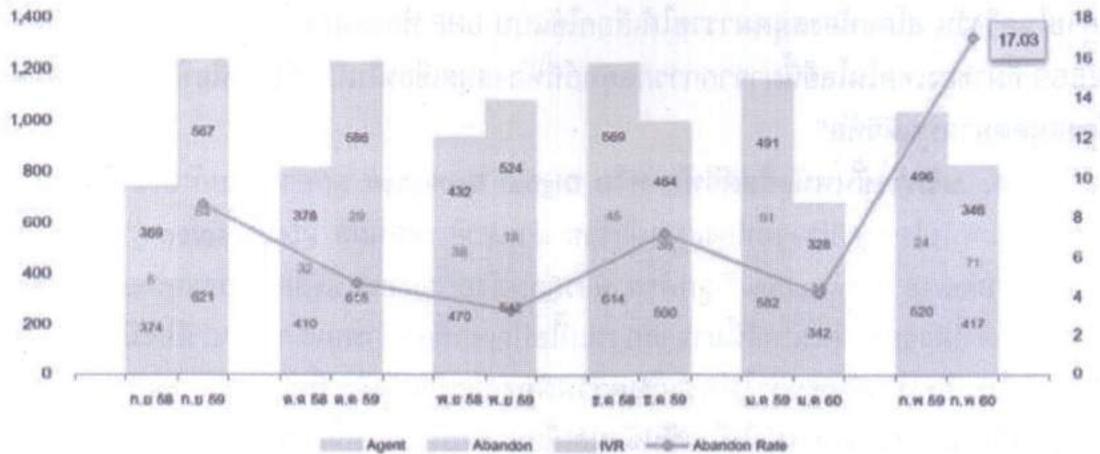
4. บริการชั้นหนังสือดิจิทัล หรือ Digital Bookshelf ลูกค้าจะพบกับหนังสือใหม่ หนังสือยอดนิยม และหนังสือแนะนำจากห้องสมุดมารวย ผ่านหน้าจอสัมผัส (Touchscreen) โดยแนวคิดของบริการนี้คือ “Browse then Borrow” ลูกค้าสามารถชมตัวอย่างของหนังสือ ตรวจสอบสถานะ และติดต่อขอยืมตัวเล่มได้ที่มาของเทคโนโลยีนี้มาจากการแก้ไขปัญหาที่ลูกค้าพบจาก OPAC คือ เมื่อค้นหนังสือจาก OPAC แล้วไปหยิบตัวเล่มพบว่าไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงเนื่องจาก OPAC แสดงรายการบรรณานุกรมได้เพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่เห็นข้อมูลเนื้อหาของหนังสือ เมื่อมี Digital Bookshelf ลูกค้าสามารถดูเนื้อหาบางส่วน เช่น สารบัญ บทนำ เนื้อหาบางส่วนจำนวน 10 หน้า ลูกค้าสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้น

3. เป็นห้องสมุดที่นำข้อมูลการใช้บริการของลูกค้ามาวิเคราะห์ (Business Intelligent)

ในแต่ละวันห้องสมุดมารวยมีข้อมูลจำนวนมากไหลเข้าสู่ระบบ ได้แก่ ข้อมูลหนังสือ ข้อมูลการสืบค้น ข้อมูลสมาชิก ข้อมูลการยืมคืน ข้อมูลการเข้าใช้บริการ ฯลฯ ซึ่งข้อมูลที่ไดกล่าวมาที่มีความหลากหลายในเชิงโครงสร้างข้อมูลและมีข้อมูลบางประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาทิเช่น ข้อมูลด้านการสืบค้น ในแต่ละช่วงเวลา และสถานที่ “คำสืบค้น” หรือ Keyword จะเป็นข้อมูลที่มีความแตกต่างตามช่วงกระแสสถานการณ์ ผู้ชายและผู้หญิงสนใจเรื่องที่ค้นหาแตกต่างกัน ดังนั้นการนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อให้วิเคราะห์ข้อมูลง่ายขึ้น ปัจจุบันห้องสมุดมารวยได้ใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลหลากหลายอย่าง เช่น บางข้อมูลต้องวิเคราะห์ในรูปแบบ Pivot Table บางข้อมูลต้องสร้างฐานข้อมูลจำลองบน Microsoft Access บางข้อมูลก็จะใช้เครื่องมือออนไลน์ เช่น Google Analytics / Facebook Insight ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเดิมจะสังเกตว่ามีรูปแบบในเชิงโครงสร้างต่างกัน และต้องดึงข้อมูลออกมาค่อนข้างบ่อย ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของตลาดหลักทรัพย์ จึงได้นำเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่มาใช้เพื่อสร้าง Data Mining และนำเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบธุรกิจมาใช้เพื่อสร้างระบบประมวลข้อมูลอัจฉริยะ หรือ Business Intelligent (BI) เพื่อให้ห้องสมุดมารวยสามารถดึงข้อมูลต่างๆ มาใช้ได้ง่ายต่อไป

ตัวอย่างข้อมูลระบบ IVR ของห้องสมุดมารวย

Total 738   IVR 346 : 47%   Agent 321 : 43%

4. เป็นห้องสมุดที่ให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่าย

สำนวนสุภาษิต “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” หมายความว่า การทำงานอะไรสักอย่างหากช่วยกันคิดช่วยกันทำ งานที่ออกมาก็มักจะดีกว่างานที่ทำคนเดียว เช่นเดียวกับการทำงานด้านห้องสมุดงานบางอย่างการมีภาคีเครือข่ายร่วมกันทำจะมีพลังมากกว่าทำด้วยหน่วยงานเดียว เช่น ห้องสมุดมารวยโดดเด่นเรื่องทรัพยากรสารสนเทศด้านตลาดการเงิน การลงทุน ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีหน่วยงานที่มีลักษณะของห้องสมุดเฉพาะด้านการเงินการลงทุนที่อื่นๆ ด้วย เช่น ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย ก็จะเน้นเรื่องตลาดการเงิน ห้องสมุดกระทรวงการคลังก็จะเน้นเรื่องการค้าการลงทุน หากมีการรวมกลุ่มการทำงานในด้านนี้ ก็จะเป็นห้องสมุดด้านการเงินการลงทุนที่สามารถแลกเปลี่ยน และแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำงาน และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้กว้างขวางและชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างเครือข่ายความร่วมมือที่ห้องสมุดมารวยอยู่ในกลุ่ม เช่น ศูนย์ประสานงานสารสนเทศสาขาเศรษฐศาสตร์ (ศปศ.) มีสมาชิกเครือข่ายรวม 13 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดมารวย, ธนาคารแห่งประเทศไทย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กระทรวงการคลัง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ห้องสมุดสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต นอกจากนี้ห้องสมุดมารวยยังเป็นสมาชิกนิติบุคคลแบบตลอดชีพของชมรมห้องสมุดเฉพาะ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ห้องสมุดมารวยยังมีเครือข่ายพันธมิตรกับหน่วยงานภายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ มุมความรู้ตลาดหลักทรัพย์ (SET Corner) ศูนย์การเรียนรู้ด้านการลงทุน (SET Investment Center หรือ SET IC) และแหล่งเรียนรู้ล่าสุดของตลาดหลักทรัพย์ฯ คือ พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (INVESTORY)

ห้องสมุดมารวย

"ห้องสมุดวิทยายุทธแห่งรัตนโกสินทร์"
จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2518 ตั้งเป็นแหล่งบริการทางด้านสาขา
กานานิตและการลงทุน มีบริการหนังสือและวารสารวิชาการ
สมัยใหม่ต่างจากห้องสมุดสาธารณะ

INVESTORY

"Investment Discovery Museum"
พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้การลงทุน ศึกษาค้นคว้า ค้นคว้าของสื่อ
ประกอบการเรียนรู้ ณ อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร

SET Investment Corner (SETIC)

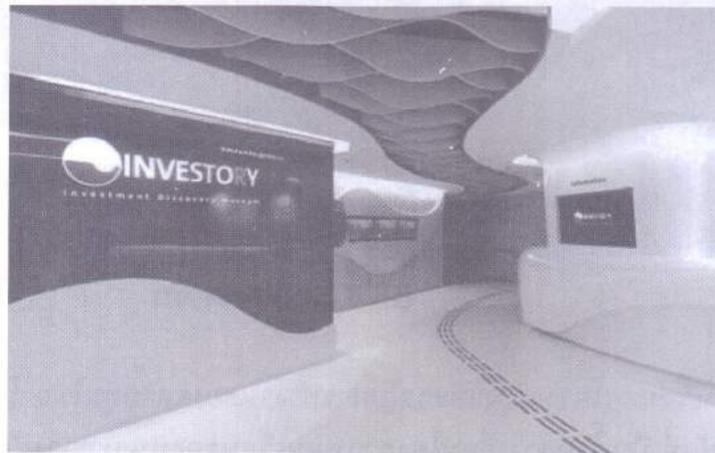
ศูนย์วิจัยการลงทุน ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักทรัพย์และ
ข้อมูลการลงทุน วิทยายุทธวิชาการ สื่อและเอกสาร
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานกรุงเทพฯ

SET Corner

แนวความรู้การลงทุน สาระความรู้ด้านการลงทุน
สาระความรู้ต่าง ๆ ที่สามารถใช้งานได้จริง พร้อมให้บริการ
190 หน้าเว็บไซต์

• **พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery Museum) หรือ INVESTORY**

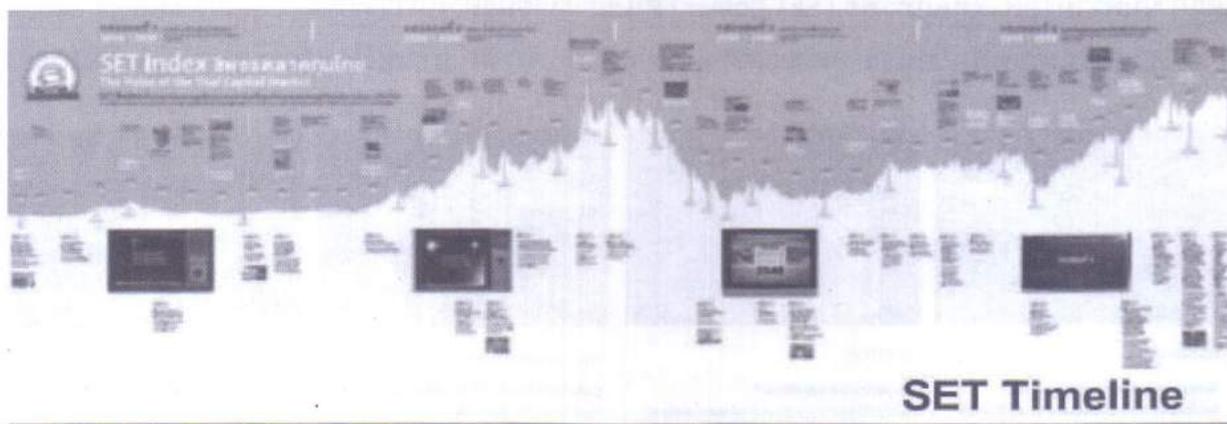
พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery Museum) หรือ INVESTORY (Investment (การลงทุน) + Story (เรื่องราว)) เปิดให้บริการครั้งแรกในวันที่ 4 มกราคม 2559 นับเป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนแห่งแรกของประเทศไทยและภูมิภาค ASEAN มีพื้นที่ใช้งาน 1,260 ตารางเมตร ประกอบด้วยพื้นที่นิทรรศการถาวร (INVESTORY Land) และนิทรรศการหมุนเวียน (INVESTORY Hall) 1,000 ตารางเมตร และส่วนต้อนรับ (INVESTORY Plaza) 260 ตารางเมตร ซึ่งภายใน INVESTORY มีความโดดเด่นในเชิงความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ดังนี้

1. เป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนที่ใช้เทคนิค Storytelling

การเล่าเรื่องราวต่างๆ ภายใน INVESTORY จะมีการเล่าเรื่องวัฏจักรชีวิต (Life cycle) ผ่านตัวละครหลัก 3 ตัว ได้แก่ Money Monsters ศัตรูร้ายทางการเงิน, SET Heroes ผู้เชี่ยวชาญในการลงทุนที่ช่วยกำจัด Money Monsters และตัวละครสุดท้าย คือ "ME" หรือ "ตัวเราเอง" ที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินเรื่อง นอกจากการเล่าเรื่องผ่านตัวละครแล้ว ยังมีการเล่าเรื่องที่มีการผสมผสานทั้งศาสตร์และศิลป์ อาทิ

1. ชุดนิทรรศการ SET TIMELINE เหตุการณ์สำคัญและพัฒนาการเกี่ยวกับตลาดทุนไทย

การนำเสนอเหตุการณ์สำคัญของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ก่อนการจัดตั้งจนถึงปัจจุบันร้อยเรียงเรื่องราวในรูปแบบของวิดิทัศน์ จำนวน 5 ช่วง รวมถึงวัตถุจัดแสดง ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ในส่วนของ Graphic Board นำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์ฯ ผ่านเส้นกราฟ SET Index ซึ่งเปรียบเสมือนชีพจรของตลาดทุนไทย

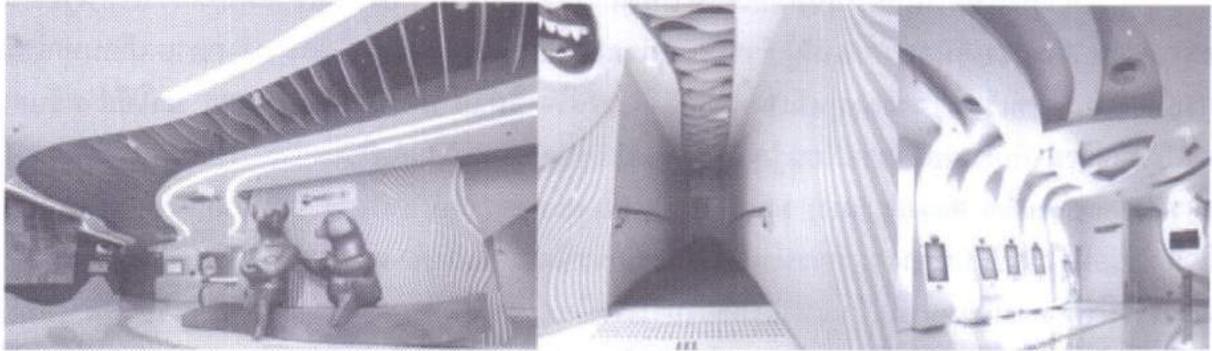
2. การถ่ายทอดเรื่องราวกลไกตลาดทุน (Capital Market Mechanism) ผ่านจิตรกรรมฝาผนัง

SET Ecosystem

การเล่าเรื่องราวโครงสร้างและกลไกการทำงานของตลาดทุนไทย โดยมีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงการหมุนเวียนของทุนระหว่างผู้ต้องการเงินทุน (ผู้ประกอบการ) และผู้มีเงินออม (ผู้ลงทุน) ผ่านภาพจิตรกรรมฝาผนัง

2. เป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนที่มีการออกแบบที่น่าสนใจ (Identity Design)

INVESTORY มีการออกแบบตกแต่งภายในในรูปแบบ **POP Futuristic** กล่าวคือ งานต้นแบบศิลปะสไตล์ใหม่ที่เน้นสีสันสดใสที่มีความเป็น Pop art ผสานกับรูปแบบศิลปะที่ดูทันสมัยสไตล์ Futuristic เป็นดีไซน์ที่ไร้กาลเวลา (Pop art + Futuristic) ตัวอย่างผลงานด้านการออกแบบที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น อาทิ

1. การออกแบบและตกแต่งด้วยเส้นสาย Paradox

สาย Paradox นำเสนอแนวคิด **ความสับสน ความไม่รู้** ในการดำเนินเรื่อง นำไปสู่การคลี่คลายและชัดเจนขึ้นในตอนจบ เปรียบได้ดังผู้ที่เข้าชม “จากความรู้สึกรู้การเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการลงทุนในที่สุด”

2. การออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design)

การออกแบบสำหรับการใช้งาน INVESTORY คำนึงถึงการออกแบบเพื่อมวลชน (**Universal Design**) อย่างแท้จริง กล่าวคือ “ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ด้านการเงินการลงทุนได้อย่างเท่าเทียม” อาทิ ผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตาก็สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนได้จากทางเดินที่มีสัญลักษณ์ “เบรลล์ บล็อก” (**braille block**) โดยเริ่มต้นศึกษาเส้นทางการเรียนรู้ภาพรวมจาก Directory ผ่าน “อักษรเบรลล์” และสื่อเสียง (**Audio Media**) นอกจากนี้ยังมีการทำทางลาดสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องในการเคลื่อนไหวซึ่งจำเป็นต้องใช้รถเข็น

3. เป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Interactive)

การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ใน “INVESTORY” ทำให้ผู้เข้าชมเกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน และสร้างจินตนาการให้ผู้เข้าชมเห็นภาพและเกิดแรงบันดาลใจได้อย่างง่ายดาย เกือบทุกโซนภายในพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนมีเทคโนโลยีที่น่าสนใจ ได้แก่ การนำระบบ RFID มาใช้สำหรับลงทะเบียนเข้าชมเก็บข้อมูลในการเรียนรู้ภายในโซนต่างๆ และประมวลผลเพื่อจัดส่งให้ภายหลังการเยี่ยมชม, การนำ Augmented Reality (AR) มาใช้เพื่อผสมผสานโลกแห่งความเป็นจริงและโลกเสมือนเข้าด้วยกันผ่านสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ, การนำเทคโนโลยีการจัดแสดงแบบ Kinetic Animation มาใช้เพื่อเล่าเรื่องราวผ่าน animation นับเป็นแห่งแรกของประเทศไทย, Game Based Learning การเรียนรู้ผ่านเกม เพื่อให้ผู้เข้าชมสนุกไปพร้อมกับสาระความรู้, เกมจำลองการซื้อขายหุ้น (Stock Trading Simulation) ที่ผู้เล่นสามารถเลือกระดับความยากง่าย/ช่วงปีที่ต้องการลงทุนย้อนหลังได้โดยใช้ข้อมูลข่าวสารจริงตั้งแต่ปี 2533 - 2557 และเทคนิคการเรียนรู้แบบจับต้องได้ผ่าน Hand on

4. เป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนที่ให้ผู้ให้บริการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Discovery)

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ (Discovery Museum) เป็นแนวความคิดในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ยุคใหม่ไม่เน้นการแสดงวัตถุแต่เน้นการเรียนรู้ของผู้เข้าชมที่ให้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง INVESTORY เน้น “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ Interactive Self Discovery Museum เพื่อให้ผู้เข้าชมเกิดแรงบันดาลใจในการลงทุน”

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวพิพิธภัณฑ์แห่งนี้จึงได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เข้าชมเป็นผู้ดำเนินเรื่อง ซึ่งสรุปขั้นตอนในการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง (จุดลงทะเบียน)
2. ทดลองวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุ (Check & Shock)
3. เรียนรู้และฝึกฝนการลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่างๆ (SET Hero Station)
4. กระจายความเสี่ยงในการลงทุน (จัดพอร์ตลงทุนด้วยตนเอง)
5. ลงทุนผ่านเกมจำลองการซื้อขายหุ้น (ทดลองการลงทุนด้วยตนเอง)
6. ประมวลผลและจัดส่งผลไปให้ผู้เข้าชม

บทสรุปแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนสุดสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ทั้ง “ห้องสมุดมารวย” และ “พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน” ต่างก็เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุนที่น่าสนใจ และมีจุดประสงค์/จุดเด่นที่ไม่เหมือนกัน แต่การจะทำให้แหล่งเรียนรู้ทั้งสองแห่งทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงและบูรณาการทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบในการทำงานเข้าหากัน เช่น ประชาชนทั่วไปที่เข้าไปเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนแล้วเกิดแรงบันดาลใจ ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมก็สามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดมารวยได้ หรือ ผู้ใช้บริการห้องสมุดมารวยที่ต้องการทำความเข้าใจเนื้อหาสาระด้านการลงทุนแบบเข้าใจง่ายก็สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุนได้เช่นกัน นอกจากนี้การเรียนรู้ในรูปแบบแหล่งเรียนรู้แล้ว ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านตลาดทุนอีกหลายช่องทางทั้งในรูปแบบกิจกรรมสัมมนาที่ต้องเดินทางมาเข้าร่วม หรือ กิจกรรมสัมมนาแบบออนไลน์ ก็มีเช่นกัน ทั้งนี้ช่องทางในการเรียนรู้ด้านการเงินการลงทุนออนไลน์ ก็สามารถเข้าไปดูได้ที่ <https://www.set.or.th/education/index.html> ซึ่งจะขอแนะนำในโอกาสต่อไป

สำหรับวันและเวลาทำการของแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุน มีดังนี้

- ห้องสมุดมารวย เปิดทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08:30-21:00 น.
- พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน เปิดให้บริการวันอังคาร-วันอาทิตย์ (ปิดวันจันทร์) ตั้งแต่เวลา 09:30-19:00 น.

สโลแกนของแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุน มีดังนี้

- ห้องสมุดมารวย- “เปิดคลังความรู้สู่การลงทุน มารู้ที่มารวย”
- พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน-“เรียนรู้การลงทุน เริ่มต้นที่ INVESTORY”

สุดท้ายนี้ก็ขอเชิญชวนท่านผู้อ่านทุกท่านเข้ามาเยี่ยมชมและใช้บริการแหล่งเรียนรู้ด้านตลาดทุน **สุดสร้างสรรค์ในประเทศไทย (Creative Capital Market Learning Center)** โดยหากต้องการติดต่อขอเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะก็สามารถแจ้งความประสงค์ขอเยี่ยมชม ชื่อผู้ติดต่อ พร้อมเบอร์ประสานงาน ส่งอีเมลล์มาที่ MKRC@set.or.th

ข้อกำหนดในการส่งต้นฉบับบทความเพื่อลงพิมพ์ใน วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

1. เนื้อหาของบทความ

- 1.1 เป็นบทความในวิชาชีพด้านบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 เป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นภาษาอังกฤษต้องผ่านการอ่านและประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ และยอมรับให้ลงพิมพ์โดยกองบรรณาธิการ
- 1.3 ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน
- 1.4 ผู้เขียนต้องยินดีให้เผยแพร่บทความนี้บนเว็บไซต์ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

2. การเตรียมต้นฉบับ

- 2.1 ชื่อบทความ ชื่อผู้เขียนทุกคน อีเมล ตำแหน่งและสถานที่ทำงานของผู้เขียนบทความอย่างชัดเจน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.2 บทคัดย่อ ความยาวไม่เกิน 200 คำ พร้อมคำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.3 ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 พร้อมทั้ง file บทความในแผ่นบันทึก หรือส่งทางอีเมล
- 2.4 การอ้างอิง กำหนดดังนี้
  - 2.4.1 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้รูปแบบ นาม-ปี เช่น (แมนมาส ซวลิต, 2548) หรือ (Buytendijk, 2006; Wall, 2010; พสุ เดชะรินทร์, 2549) ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง หากต้องการใส่เลขหน้าให้ใช้รูปแบบ (แมนมาส ซวลิต, 2548 : 151)
  - 2.4.2 การอ้างอิงท้ายบทความใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อ 3 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ et al.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

• หนังสือ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนคนที่1, คนที่สอง และคนสุดท้าย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

**กรณีผู้เขียนเกิน 3.คน ให้ใช้ตามข้อ 2.4.2

ตัวอย่าง

พันจันทร์ ธนวัฒน์เสถียร และปิยะ นากสงศ์. (2549). ออกแบบสร้างโปรโมท Website Step by Step. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย.

• บทหนึ่งในหนังสือ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนคนที่1, คนที่สอง และคนสุดท้าย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อหนังสือ. (หน้าแรก-หน้าจบ). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นางลักษณะ ไม่น่ายกิจ. (2526). บริการสนเทศระบบออนไลน์. ใน บรรณารักษ์นักเขียน. (หน้า 115- 142). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

• วารสาร

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่พิมพ์), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

ตัวอย่าง

อรทัย วาริสอาด. (2550). งานวิจัยเพื่อพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บ (Web Tutorial): เครื่องมือช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศ. วารสารห้องสมุด, 51 (1), 73-87.

• รายงานทางวิชาการ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่องานวิจัย. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่.

• วิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต/วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. ชื่อจังหวัด: ชื่อสถานศึกษา.

ตัวอย่าง

นพพร สายสิงห์. (2549). การพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

• รายงานการประชุม

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

รัตติมา จีนาพงษา และคณะ. (2553). มุมมองใหม่ของการออกแบบเว็บไซต์เพื่อการบริการ. ในผลงานที่นำเสนอในการสัมมนา PULINET วิชาการครั้งที่ 1 เรื่อง Creative library. วันที่ 24-25 มิถุนายน 2553. ณ โรงแรมเมธาวลัย ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. หน้า 9-14.

• หนังสือพิมพ์

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

• สื่ออินเทอร์เน็ต

- ชื่อ-นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. จำนวนหน้า. สืบค้นเมื่อ ปี เดือน วันที่. URL: <http://>
- Lastname, Initial. Publication (Year). **Title**. Number of pages. Retrieved Year Month Date. URL: <http://>
- Waal, A.A. (2010). **The characteristics of a High Performance Organization**. Retrieved 2012 January 29. URL: <http://www.hpocenter.nl/wp-content/uploads/2013/07/Research-paper-The-characteristics-of-a-HPO-HPO-Center-January-20102.pdf>

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย โดยการลงรายการชื่อผู้เขียนใช้รูปแบบ Last name, Initial. เช่น David, Albert A. and Jams, B.B. ชื่อบทความใช้ Sentence case เช่น Information literacy: a practitioner's guide.

3. รูปแบบการจัดพิมพ์

3.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสี่ขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 1.5 นิ้ว ด้านล่างและขวามือ 1 นิ้ว

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร Angsana New พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร ขนาด 16

4. การส่งต้นฉบับบทความพร้อมไฟล์เอกสาร Word จัดส่งทาง Email : nanomwongt@yahoo.com และ tla2497@hotmail.com หรือทางไปรษณีย์ ดร. ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล ประธานแผนกวารสาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ 1346 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

5. เกณฑ์การพิจารณา จะยึดถือแนวทางดังนี้

5.1 กองบรรณาธิการและ/หรือผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จะเป็นผู้รับผิดชอบพิจารณา

5.2 เกณฑ์การพิจารณาเนื้อหา กองบรรณาธิการจะรับผิดชอบตรวจสอบความถูกต้อง ให้ข้อคิดในด้านความมีสาระในเนื้อหา และความสัมพันธ์ระหว่างชื่อบทความและเนื้อหา

5.3 บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

1346 ถ.อาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240

โทร. 02-734-9022, 02-736-7838 โทรสาร 02-734-9021

www.tla.or.th / E-mail: tla2497@yahoo.com / ID LINE: tla2497

ใบสมัครสมาชิก / ต่ออายุสมาชิก

ข้อมูลผู้สมัคร บุคคล หน่วยงาน

ชื่อ-นามสกุล นาย นาง นางสาว (ภาษาไทย).....

FIRST-LASTNAME MR. MS. (ENGLISH).....

วัน/เดือน/ปีเกิด (พ.ศ.)..... (เพื่อประโยชน์ในการจัดงานมหัศจรรย์ เนื่องในโอกาสเกษียณอายุการทำงาน)

เลขประจำตัวบัตรประชาชน.....

ข้อมูลการศึกษา

ระดับปริญญา..... คณะ/สาขา..... ปีที่จบ.....

มหาวิทยาลัย/สถาบัน.....

ที่อยู่หน่วยงาน ชื่อหน่วยงาน..... สำนักงานใหญ่ สาขา.....

เลขที่..... หมู่ที่..... อาคาร/หมู่บ้าน..... ตรอก/ซอย.....

ถนน..... ตำบล/แขวง..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....

E-mail..... เลขประจำตัวผู้เสียภาษี.....

ที่อยู่บุคคล บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... อาคาร/หมู่บ้าน..... ตรอก/ซอย.....

ถนน..... แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....

มือถือ..... E-mail.....

โปรดระบุ ต้องการให้จัดส่งข้อมูล/ข่าวสารของท่านที่ หน่วยงาน หรือ บ้าน

ประเภทของสมาชิก

สามัญ บุคคลตลอดชีพ 2,000 บาท

สามัญ บุคคลรายปี 500 บาท

วิสามัญ บุคคลรายปี 300 บาท

วิสามัญ บุคคลตลอดชีพ 2,500 บาท

นิติบุคคล ตลอดชีพ 3,000 บาท

นิติบุคคล รายปี 1,200 บาท

ออกใบเสร็จในนามบุคคล

เลือกชมรมที่ต้องการ

ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา / ขบอ.

ชมรมห้องสมุดประชาชน / สปช.

ชมรมบรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศนานาชาติ / ขนช.

ชมรมห้องสมุดเพื่ออาชีพศึกษาและเทคโนโลยี / ซอท.

ชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ / ซสบ.

ชมรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน / ขบร.

ชมรมห้องสมุดเฉพาะ / ซพ.

ชมรมเพื่อหอสมุดแห่งชาติ / ซหช.

รายละเอียดการชำระเงินอยู่ด้านหลัง

การชำระเงิน

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาคลองจั่น

ชื่อบัญชี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ-ธุรกิจ

เลขที่ 113-221-984-8

- หมายเหตุ
1. กรุณาส่งโทรสารหรืออีเมลใบสมัครสมาชิกพร้อมหลักฐานการโอนมาที่สำนักงาน (tla2497@yahoo.com)
  2. หากสมัครในนามหน่วยงาน กรุณาใส่ชื่อบรรณารักษ์ หรือบุคคลสำหรับติดต่อกับสมาคมห้องสมุดฯ
  3. หากสมัครในนามบุคคลกรุณาใส่เลขบัตรประจำตัวประชาชนด้วย และหากสมัครในนามนิติบุคคลกรุณาใส่เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรด้วยค่ะ หากไม่เต็ม สำนักงานฯ จะออกใบเสร็จรับเงินให้ไม่ได้
  4. สมาชิกที่เปลี่ยนชื่อ นามสกุล ย้ายที่อยู่ หรือสำนักงานหรือย้ายสังกัด ต้องแจ้งให้สำนักงานสมาคมฯ ทราบ
  5. ต้องการเป็นสมาคมชมรมที่ 2 หรือมากกว่า ชำระค่าเพิ่มในอัตราปีละ 100 บาท ตลอดชีพ 600 บาท

สิทธิพิเศษของสมาชิก

1. ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ สิ่งพิมพ์ของสมาคมฯ ได้แก่ วารสารห้องสมุด
2. ได้รับส่วนลดในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่จัดโดยสมาคมฯ และชมรมในสังกัด
3. ได้รับบริการต่าง ๆ จากสมาคมฯ เช่น การให้คำปรึกษาและแนะนำ การจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุด
4. มีส่วนร่วมในการบริหารสมาคมฯ การพัฒนาวิชาชีพ และบริการทางวิชาการแก่สังคม อันแสดงถึงความรู้ความสามารถของท่าน
5. ได้รับส่วนลดในการจัดซื้อเอกสารสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ของสมาคมฯ ในราคาพิเศษ
6. ได้รับสิทธิในการเข้าร่วมโครงการการประกวดห้องสมุดดีเด่น และบุคคลดีเด่นในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

คุณสมบัติของสมาชิกสามัญ

1. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในสาขาบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
2. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในสาขาอื่น และสอนหรือเคยสอน วิชาบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี

คุณสมบัติของสมาชิกวิสามัญ

1. เป็นหรือเคยเป็นผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด
2. เป็นนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นผู้สนใจเกี่ยวกับห้องสมุด กิจกรรมในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ หรือสารนิเทศศาสตร์ หรือสาขาวิชาอื่นๆ

อัตราค่าโฆษณาวารสารห้องสมุด

วารสารห้องสมุดเป็นวารสารวิชาการรายหกเดือน ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ ความคิดในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและเป็นสื่อกลางในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกและผู้สนใจ จัดพิมพ์จำนวน 2,000 ฉบับ เพื่อส่งให้สมาชิกทั่วประเทศและจำหน่ายแก่ผู้สนใจ

ประเภทที่	1	ปกหลังเต็มหน้าด้านนอก (4 สี) ฉบับละ	=	20,000	บาท
ประเภทที่	2	ปกหน้าเต็มหน้าด้านใน (4 สี) ฉบับละ	=	15,000	บาท
ประเภทที่	3	ปกหลังเต็มหน้าด้านใน (4 สี) ฉบับละ	=	15,000	บาท
ประเภทที่	4	หน้าในเล่ม (เนื้อใน) ขาวดำ ฉบับละ	=	5,000	บาท

การชำระเงิน

- โอนเงินเข้าบัญชีชื่อ “สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ-วิชาการ” เลขที่บัญชี 113-3-00394-9 ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาคลองจั่น บัญชีออมทรัพย์
- ชำระเป็นเช็ค สั่งจ่ายในนาม “สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ”

โปรดส่งโทรสารหลักฐานการชำระเงินที่หมายเลข 02-734-9021

ข้าพเจ้าขอโฆษณาประเภท .....อัตรา.....บาท

พร้อมนี้ได้โอนเงิน/ชำระโดยเช็คธนาคาร .....เลขที่เช็ค.....
จำนวน.....บาท (ตัวอักษร.....)

สถานที่ติดต่อ.....โทรศัพท์.....

มือถือ.....โทรสาร.....E-mail: .....

ลงนาม .....

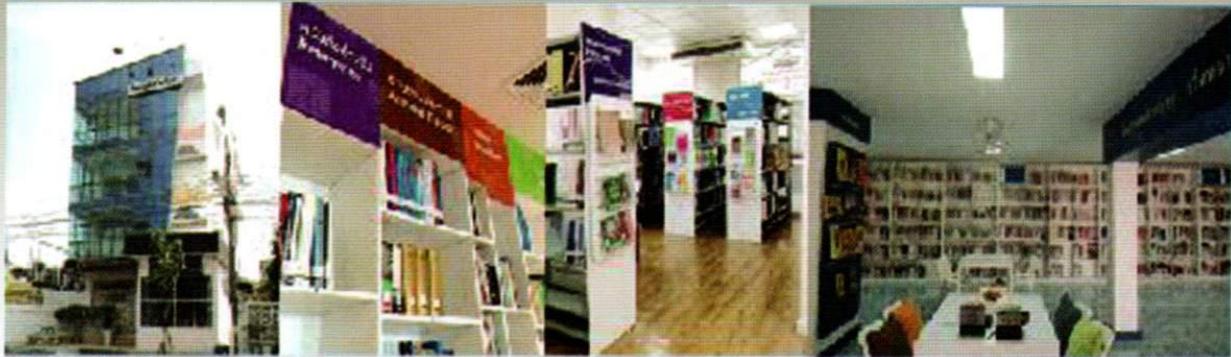
(.....)

วันที่.....

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ให้บริการ

- ✓ จัดอบรมหลักสูตรบรรณารักษ์และพหุช่วยบรรณารักษ์
- ✓ เป็นที่ปรึกษาในการจัดตั้งและพัฒนาคณะห้องสมุด
การเรียนการสอน การวิจัย การเขียน ผลงานทางวิชาการ
- ✓ ออกแบบจัดตั้งห้องสมุด
- ✓ รับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานห้องสมุด

จำหน่าย

- ✓ ทรัพยากรห้องสมุด
- ✓ วัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดตลอดจนอุปกรณ์ซ่อมหนังสือ
- ✓ หนังสือวิชาชีพ และสิ่งพิมพ์ของสมาคมฯ

โดยยึดมั่นในคุณภาพ มาตรฐาน และบริการ

สนใจใช้บริการ โปรดติดต่อ
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

1346 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทร. (02) 734-9022-3 , 089-893-9397 โทรสาร. (02) 734-9021
E-mail: tla2497@yahoo.com Line id: tla2497
<http://www.tla.or.th>